

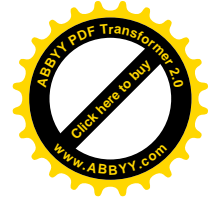
DEBRECENI EGYETEM
INFORMATIKAI KAR

**A NAT KÖVETELMÉNYRENDSZERÉNEK
MEGVALÓSULÁSA A KARÁCSONY SÁNDOR ÁLTALÁNOS
ISKOLÁBAN**

DR. SUPPNÉ DR. TARNAY GYÖRGYI
egyetemi adjunktus

VARGA ZSUZSANNA
informatikus könyvtáros hallgató

2007

TARTALOMJEGYZÉK

I. A témaválasztásom indoklása, a dolgozat célja, módszerei.....	1
II. Tantervek az elmúlt évtizedekben.....	3
1. Az 1978-as tanterv	3
2. A Nemzeti Alaptanterv.....	4
Az 1990-es évek tartalmi változásai.....	4
A NAT műveltségi területei (részterületei) és javasolt arányai	5
A NAT követelményrendszere	7
3. Kerettanterv	9
Könyvtárhasználati ismeretek a kerettantervben	11
Az osztályfőnöki nevelés programjába építhető könyvtár-pedagógiai tartalmak és alkalmazások (ajánlások)	12
A könyvtárhasználat beépülése a különböző tantárgyakba	13
A könyvtárhasználati tananyag szerkezete	14
A könyvtárhasználati tananyag megtanításának/megtanulásának órakerete	15
III. A tantervi követelmények megvalósítása az iskolánk könyvtárában.....	16
1. A Karácsony Sándor Általános Iskola Könyvtárának története, könyvtári órák.....	16
2. A tantervi követelmények megvalósítása a 2006/2007-es tanévig	19
a) Pedagógiai program.....	19
b) Helyi tanterv	64
A Karácsony Sándor Általános Iskola helyi tanterve.....	65
Könyvtárhasználati órák az iskolában.....	109
3. Tapasztalatok, vélemények.....	110
IV. Összegzés	112

Szakirodalom jegyzék

Mellékletek

I. Témaválasztásom indoklása, a dolgozat célja, módszerei

"Országok rongya! könyvtár a neved.
De hát hol a könyv, melly célhoz vezet?
Hol a nagyobb rész boldogsága? - Ment-e
A könyvek által a világ elébb?"
(Vörösmarty Mihály)

A tudományok XIX. századi fejlődése, a dialektikus szemlélet kialakulása érlelte meg azt a gondolatot, hogy a gyerekeknek nem kész tényeket kell megtanítani, hanem el kell juttatni őket az önálló gondolkodás készségére. Be kell vezetni őket a jelenségek gyűjtésének, rendezésének, megvizsgálásának, kísérletek végzésének, következtetések levonásának módszerébe, hogy ezeknek a készségeknek birtokában azokat a jelenségeket is elemezni tudják, amelyekkel ezután fognak találkozni.

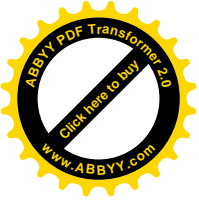
Kétségtelen, hogy az olvasás, a könyvtár nem kínálhat egyetemes megoldást az oktatás problémájára. Bár óvakodunk a könyvtár lehetőségeinek túlbecsülésétől, be kell valljuk azt, hogy rohamosan meg kell nőni az olvasás szerepének az iskolai munkában.

Az olvasnivalók jelenléte, tágasabb kiválasztása, egy-egy téma intenzív megvizsgálásának lehetősége elsősorban a könyvtárban realizálódik, mégpedig a nagy állományú szabadpolcos könyvtárban.

Egy könyvtár információs értéke több mint az egyes könyvek információinak értéke. A könyvek rendje, egymással való kapcsolata értékes információs többletet kínál. S minél több olyan olvasója van a könyvtárnak, aki él ezekkel a lehetőségekkel, annál értékesebb a hatás, amit ki tud fejteni.

A legfontosabb, amit a könyvtár felajánlhat az oktatásnak: magának a könyvtárhasználatnak az elsajátítása. A könyvtár egyetemes segítője lehet az oktatásnak minden tantárgyban, de csak akkor, ha felkészülten veszik igénybe, kihasználják információs lehetőségeit.

A magas színvonalú könyvtárhasználat mindenekelőtt azzal segíti az oktatást, ha a gyerekek a tankönyvet kiegészítő, széleskörű, áttekintő munkát végeznek. Régi gondja az oktatásnak a koncentráció, azaz a tantárgyak közötti kapcsolat megteremtése. Amilyen bajos

ez az iskolai órákon, olyan magától értetődő a könyvtárban. Nemcsak azért, mert a könyvek egy része több tantárgyat is érint, hanem főképpen azért, mert a szakrend, a tizedes osztályozás a tudományágak összefüggéseire épül. Aki ezt állandóan használja, az egészen más összefüggésekben látja majd a tudományt.

A tantervek fejlődése során egyre inkább felértékelődött a könyvtár szerepe. Az egyén alapvető érdeke, hogy időben hozzájusson a munkájához és élete alakításához szükséges információkhoz, képes legyen azokat céljainak megfelelően feldolgozni és alkalmazni. Az iskola feladata felkészíteni a tanulókat a megfelelő információszerzési, tárolási, feldolgozási és átadási technikákra.

A könyvtárhasználat oktatásának fel kell készítenie a tanulókat az információszerzés kibővülő lehetőségeinek felhasználására, az információk elérésére, kritikus szelekciójára, feldolgozására és a folyamat értékelésére.

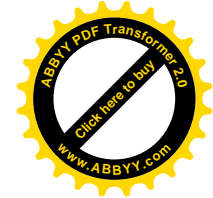
Az iskolai és más típusú könyvtárak, könyvtári források, eszközök megismertetésével, valamint a velük végzett tevékenységek gyakoroltatásával tudatos és biztos használói magatartás kialakítása a cél. A könyvtár „forrásközpontként” való felhasználásával meg kell alapoznia az önműveléshez szükséges attitűdöket, képességeket, tanulási technikákat.

Az informatika rohamos fejlődése a társadalmat átalakítja, ezért cél, hogy a tanulók az új körülményekhez alkalmazkodni tudjanak.

A könyvtárhasználat tanítása tehát nagyon fontos minden képzési szinten. De vajon tényleg megvalósul-e? És ha igen, hogyan?

Dolgozatomban szeretném bemutatni az elmúlt évtizedek fontosabb tanterveit – kiemelten a jelenleg is hatályban lévő kerettantervet –, azok követelményrendszerét, majd a saját iskolai könyvtárban való megvalósulását. Utóbbi az iskola dokumentumai alapján teszem, mint a pedagógiai program, az iskola helyi tanterve, a könyvtári munkaterv és óravázlat. Ezen kívül az egykori könyvtárosokat is „faggatom”, ők hogyan, milyen módszerekkel, eszközökkel valósították meg a tantervi követelményeket.

Célom, hogy általánosságban bemutassam a tanterv által meghatározott követelményeket, és egyfajta helyzetképet adjak arról, hogyan lehet ezeket megvalósítani egy általános iskolai könyvtárban.

II. Tantervek az elmúlt évtizedekben

1. Az 1978-as tanterv

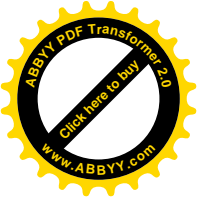
A pedagógusok oktatáspolitikai törekvései az 1978-as tantervben fejeződtek ki. A társadalom felé nyitott, nevelésközpontú iskola hosszú folyamat eredményeképpen valósult meg, ezért megőrizték mindazokat az elemeket, amelyek a fejlődést szolgálták eddigi gyakorlatukban.

Az új szemlélet pedagógiai hatása áttételesen is érvényesül. Nemcsak felelni, hanem kérdezni is tanítja már a gyermekeket. Nem zárt ismeretköröket, hanem továbbépítésre váró alapismereteket tartalmaz a művelődési anyag minden tantárgy esetében. Alkalmas arra, hogy a megismerés képességét fejlesszék a tanulás-tanítás korszerűen értelmezett folyamatában.

Az új tantervek szellemében nevelhettek pedagógusaink nyitott, minden iránt érdeklődő, minden új befogadásra képes, világnézetileg elkötelezett személyiségeket.

Az új tanterv lényeges jegye a pedagógusok módszertani szabadsága volt, de nemcsak ebben nyilvánult meg a dokumentumok rugalmassága, hanem a törzsanyag mellett feldolgozható kiegészítő anyag kezelésében is. Ezt egyben a differenciált foglalkoztatás alappilléreinek is tekinthették mind a felfejlesztés, mind a tehetséggondozás szempontjából. Az alsó tagozati munkával összefüggésben szükségessé vált az esélyegyenlőség megteremtése. A tantervi anyag mennyisége lehetővé tette a differenciált foglalkoztatást, tehát az egyénenkénti képességfejlesztést is.

Nyitott és egyben elkötelezett személyiségek kibontakozására csak nyitott és elkötelezett pedagógusegységiségek képesek. Nekik is fel kellett nőniük új feladataikhoz. Az

idáig vezető úton egy tömbben haladt a pedagógusok zöme, itt azonban fel kellett zárkózniuk a nevelésben élenjárókhöz s a módszertani kultúra úttörőjéhez.

Az új dokumentum bevezetése társadalmi előrelépést jelentett hazánkban.

2. A Nemzeti Alaptanterv

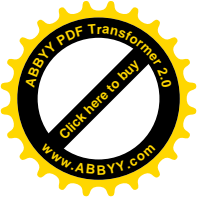
Az 1990-es évek tartalmi változásai

Az 1978-as központi tanterv szabályozó erejének lassú erodálódásával, az iskolák szakmai autonómiájának Magyarországon soha nem látott kiteljesedésével párhuzamosan az oktatási intézmények – az 1985-ös közoktatási törvény adta lehetőségeikkel élve – kisebb-nagyobb mértékben hozzáálltak a tantárgyi rendszerük átalakításához.

A kilencvenes évek közepére a közoktatási rendszer a tartalmi munka szempontjából tökéletesen átláthatatlanná vált. Míg ugyanis az oktatási tartalmak nagyobb arányú átalakulásával járó iskolaszervezet-váltások, profilmódosítások, a normatív finanszírozást érintő egyéb változások, az emelt óraszámú képzési formák bevezetése, stb. többé-kevésbé nyomon követhetően megjelentek az oktatásstatisztikai adatokban, addig az intézményi szintű folyamatokat leginkább determináló tantárgyi változásokról nem rendelkeztek átfogó képpel sem az oktatásirányítók, sem a változásokat mederbe terelni akaró tantervelméleti szakemberek és tantervfejlesztők, sem a szakmai munka értékelésére és ellenőrzésére hivatott iskolafenntartók.

Bár az iskolákat képzési profiljuk, területi elhelyezkedésük, tanulói rekrutációs bázisuk, iskolafenntartójuk anyagi helyzete és számtalan egyéb tényező függvényében természetesen nem azonos időben, módon és intenzitással érintették a kihívások, és az erősebb vagy gyengébb, szakmai vagy bürokratikus fenntartói kontroll mellett az iskolák nem is rendelkeztek azonos szakmai autonómiával, de tőlük telhetően folyamatosan próbáltak a változó feltételekhez alkalmazkodni.

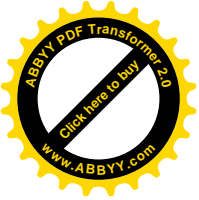
A kilencvenes években formálódó írott vagy íratlan helyi tantervek természetesen azokban az új intézménytípusokban (a 6 és 8 évfolyamos gimnáziumokban, a 12 évfolyamos iskolákban, illetve az általános és szakképzést egyaránt folytató vegyes iskolákban) születtek

meg és hatottak leginkább, melynek szabályozásáról a központi tanterv nem intézkedett. Ezek mellett a szakmunkásképző intézmények a munkaerő-piaci elvárások radikális változása, a gyakorlati képzés összeomlás közeli állapota miatt, az általános iskolák a gyereklétszám drasztikus csökkenése miatt, de mondhatni valamennyi iskola a tanulókért folytatott egyre kiélezettebb verseny következtében tantervi változtatásokra kényszerült.

Az a paradox állapot állt elő, hogy egy alkalmazkodási kényszerhelyzetben létrejöttek a kvázi helyi tantervek, még mielőtt a parlament, a kétszintű tantervi szabályozást deklaráló 1993-as közoktatási törvényt, a kormány pedig a központi szabályozás legfontosabb dokumentumát, a Nemzeti alaptantervet elfogadta volna (1995 szeptemberében). Így a kilencvenes években a kétszintű tartalmi szabályozás erős egyensúlytalansága alakult ki, melyet a helyi, leginkább az iskolai szint erős dominanciája jellemzett. Ezt az időszakot elsősorban az intézményi szint döntési kompetenciájának kiterjedése, a helyi szereplőket pedig lényegében a külső szakmai kontroll nélküli tevékenység jellemezte.

„A Nemzeti alaptanterv (NAT) a Magyar Köztársaságnak a közoktatásról szóló - az 1993. évi LXXIX. törvényben, valamint annak 1995. évi módosításában meghatározott alapidokumentuma. A törvény 9. §-a kimondja, hogy az iskolai oktatás első tíz évfolyamán folyó "nevelés és oktatás kötelező közös tartalmi követelményeit e törvény preambulumaival, a 4. § (1)-(3) bekezdésében, a 10. § (1)-(3) bekezdésében és a 13. §-ban foglalt elvekkel és jogokkal összhangban a Nemzeti alaptanterv határozza meg". A NAT - építve az óvodai nevelés országos irányelveire - a magyarországi közoktatás tizenkét (tizenhárom) iskolai évfolyamán belül a tankötelezettség tíz évfolyamára állapítja meg a nevelő- és oktatómunka minden hazai iskola számára előírt közös követelményeit. Szakít a központi tantervi szabályozás azon formájával, amely részletesen meghatározta az iskolai pedagógiai tevékenység ideológiai, nevelési céljait, feladatát, tananyagát, tantárgyait, óraszámait, szoros kapcsolódását az iskolaszervezethez, a különböző iskolatípusokhoz, -fokozatokhoz. Ehelyett alap a tantervek, a tantárgyi programok, a tankönyvek és más taneszközök, valamint az alpműveltségi vizsgakövetelmények kidolgozásához. A középiskolák tankötelezettséget

követő felső évfolyamainak tartalmát elsősorban az érettségi vizsgakövetelmények szabályozzák.”¹

A NAT műveltségi területei (részterületei) és javasolt arányai

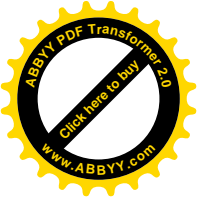
1. Anyanyelv és irodalom: magyar nyelv és irodalom; kisebbségi nyelv és irodalom
2. Élő idegen nyelv
3. Matematika
4. Ember és társadalom: társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek, emberismeret; történelem
5. Ember és természet: természetismeret; fizika; kémia; biológia és egészségtan
6. Földünk és környezetünk
7. Művészetek: ének-zene; tánc, dráma; vizuális kultúra, mozgóképkultúra és médiaismeret
8. Informatika: számítástechnika, könyvtárhasználat
9. Életvitel és gyakorlati ismeretek: technika; háztartástan és gazdálkodás; pályaorientáció
10. Testnevelés és sport

A NAT a műveltségi területeknek és részterületeknek a két pedagógiai szakasz sajátosságainak megfelelő elrendezésben az egyes műveltségi területeknek a NAT-ban érvényesülő "súlyát", "szerepét" jelző, a különböző tantervi változatok, a helyi tantervek készítését is orientálni kívánó arányokat követ. A műveltségi területek közötti arányok óraszámokban nem, csak megközelítőleg érvényes százalékokban fejezhetők ki. Ugyanis a műveltségi területek különböző módon szervezhetők tantárgyakká. Másrészt ezeket az arányokat az iskolák helyi tanterveikben a rendelkezésükre álló teljes kötelező és nem kötelező órakeret felhasználásával maguk határozzák meg.

A NAT a fő műveltségi területek között hozzávetőlegesen a következő arányokat érvényesíti %-ban:

---

¹ www.om.hu

Műveltségi terület	1-4.	5-6.	7-8.	9-10.	11-12.
Magyar nyelv és irodalom	32-42	17-24	10-15	10-15	10
Élő idegen nyelv	2-6	12-20	12-20	12-20	13
Matematika	17-23	15-20	10-15	10-15	10
Ember és társadalom	4-8	4-8	10-15	10-15	9
Ember és természet	4-8	7-11	15-20	15-20	10
Földünk és környezetünk	-	4-8	4-8	4-8	-
Művészetek	10-18	12-16	8-15	9-15	5
Informatika	2-5	4-8	6-10	6-10	5
Életvitel és gyakorlati ismeretek	4-8	4-9	5-10	5-10	-
Testnevelés és sport	15-20	11-15	10-15	9-15	8

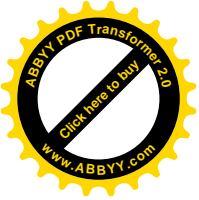
A NAT műveltségi területeit a helyi tantervekben különbözőképpen lehet tantárgyakká szervezni. Vannak a műveltségi területek között olyanok, amelyek önmagukban is önálló tantárgyat alkothatnak. Ugyanakkor a NAT-ban több műveltségi területhez tartozó tartalmak egy tantárggyá is szervezhetőek. Sajátos ebből a szempontból az "Élő idegen nyelv", amely csupán általános modellt nyújt, s nem valamilyen konkrét nyelvet tart szem előtt.

Az iskola a helyi tanterv tantárgyainak óraszámait, óratervét a kötelező óraszámok esetében a fenti arányokra is figyelve, a nem kötelező órakeretet illetően pedig teljesen szabadon alakítja ki.

A NAT követelményrendszere

A NAT követelményeket tartalmaz. Az általános fejlesztési követelmények minden egyes műveltségi területen az életkori sajátosságoknak megfelelően, egymásra épülően határozzák meg a 6. és a 10. évfolyam végére a követelményeket. A részletes követelmények a negyedik, a hatodik, a nyolcadik és a tizedik évfolyam befejezésére írják elő a tanulóktól elvárható alapvető tudást. Ez a megoldás tükrözi a magyar közoktatásban meglévő jelenlegi iskolaszervezeti változatokat, és egyben lehetővé teszi az azokhoz való alkalmazkodást.

A követelmények a nélkülözhetetlen ismeretek megértésére, feldolgozására, rendszerezésére, elmélyítésére, elsajátítására s ezzel párhuzamosan azok alkalmazására helyezik a hangsúlyt. Mindezzel a tanulóknak az ismeretek eredményes alkalmazását lehetővé tevő jártasságait, rutinszerűen, automatizáltan működő készségeit, a tevékenységek széles körében érvényesíthető képességeit, azok fejlődését, fejlesztését kívánják megalapozni. Ennek megfelelően a NAT a követelményeit a következő rendszerben adja meg:

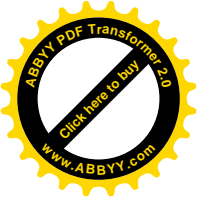
A követelmények műveltségi (rész)területek szerint három részre bontva jelennek meg:

- A tanítandó tananyag, a jártasságok, készségek, képességek, beállítódások fejlesztéséhez nélkülözhetetlenek ítélt tartalmak (pl. képzetek, adatok, tények, fogalmak, általánosítások, gondolatmenetek, információk, műveletek, összefüggések, törvények, elvek, szabályok, elméletek, axiómák, tételek) alapjai.
- Fejlesztési követelmények, kompetenciák (magukban foglalják a különböző területek eredményes, hatékony döntéseihez, tevékenységeihez, teljesítményeihez szükséges felkészültség, hozzáértés alapvető ismérveit).
- Minimális teljesítmény (a tanulók továbbhaladásához, tudásuk, ismeretszerzésük, tanulásuk eredményes folytatásához elengedhetetlen ismeretek, jártasságok, készségek, általános képességek alsó szintjei).

A tananyag és a fejlesztési követelmények csupán a NAT jobb felhasználhatósága, könnyebben kezelhetősége érdekében szerepelnek külön. A követelmények ezen összefüggései a valóságban elválaszthatatlan egységet alkotva, egymást erősítve eredményezhetnek tartós, hatékony tudást.

A NAT az adott szakaszokban a tanulók elérendő tudását, teljesítményeit, eredményeit határozza meg az egyes műveltségi (rész)területeken. Mivel azonban az ezekhez szükséges oktatást, tananyagot, a feltételeket, az eszközöket minden iskolában biztosítani kell, a követelmények minden pedagógus számára is feladatokat jelentenek. Egyben ezek adják az ellenőrzés, értékelés folyamatának az alapjait is.

A NAT a teljesítendő, elvárható követelmények tartalmát, mélységét az egyes szakaszok végére tervezi. Ezzel lehetőséget kíván adni a tanulók tudásának kellő ideig tartó érlelődéséhez, egyéni fejlődési különbségeiknek, gyorsabb vagy lassúbb tanulási tempójuknak a figyelembe vételéhez. A szintek eléréséhez a helyi tantervekben célszerű - esetleg a megadott szakaszhatárokat is módosítva - a rugalmasság, differenciálás érvényesítése. A minimális teljesítmények és a tankötelezettségi kor végére elérendő szintek azonban már határozottabb ellenőrzési, értékelési pontokat jelentenek.

A NAT kötelező jellege azt jelenti, hogy a különböző helyi tantervi változatokban, tantárgyi programokban, tankönyvekben és más taneszközökben

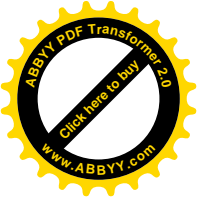
- érvényesítendő a kiemelt elvek;
- helyet kell adni a műveltségi területeknek, részterületeknek, témaköröknek;
- olyan tananyagokat, tevékenységeket kell előtérbe állítani, amelyek megalapozhatják az általános és részletes fejlesztési követelmények megvalósítását;
- minden tanuló számára biztosíthatják legalább a minimális teljesítmények elérését.

3. Kerettanterv

2000 szeptemberében minden iskola megkapta az elkészült kerettanterveket. A közoktatási törvény rendelkezésének megfelelően 2001. szeptember 1-től a kerettantervek alapján kell oktatni az 1., az 5. és a 9. évfolyamokon. A három ponton kezdődő, felmenő rendszerű bevezetés eredményeként a 2004/2005-ös tanévben már az összes alapfokú és középfokú iskolás diák a kerettanterveken alapuló helyi tantervek szerint fog tanulni.

A kerettantervek elkészítésében egyaránt részt vettek pedagógia szakértők, tantervfejlesztők, gyakorló pedagógusok és intézményvezetők. Több mint kétszáz szakember kapcsolódott be közvetlenül a kerettantervek különböző változatainak elkészítésébe. A kerettantervek koncepciójáról, alapelveiről, tantárgyi struktúrájáról, óraszámairól, tartalmi követelményeiről az Oktatási Minisztérium több körben kikérte az iskolák, a pedagógus szakmai szervezetek véleményét. Megtárgyalta azt az Országos Köznevelési Tanács és a Közoktatáspolitikai Tanács is.

A közoktatás tartalmi szabályozásának új eszközeiként a kerettantervek biztosítják a nevelés-oktatás tartalmi egységét, az iskolák közötti átjárhatóságot. Garanciát jelentenek arra, hogy a tartalmi és fejlesztési követelmények egymással összehangoltan és szakszerűen épüljenek be a helyi tantervekbe. Ugyanakkor a kerettantervi szabályozás továbbra is kellő teret biztosít az iskolák szakmai önállóságának is.

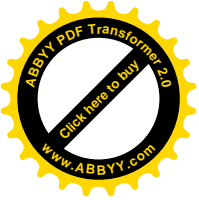

A kerettantervek a NAT műveltségi területeit tantárgyakká alakítják. Évfolyamonként meghatározzák e tantárgyak minimálisan kötelező óraszámait, valamint a kötelezően közös követelményeket. Az alapfokú nevelés-oktatás 1-4. évfolyamára és az 5-8. évfolyamára elkészített kerettantervek szerves egységet alkotnak. A 9. évfolyamtól az egymástól eltérő iskolatípusokhoz külön kerettantervek készültek. Ez azonban középfokon sem jelent akadályt az egyik iskolatípusból a másikba való átlépésre, mivel a gimnáziumi, a szakközépiskolai és a szakiskolai kerettantervek csak annyira különböznek egymástól, amennyit az eltérő képzési funkció feltétlenül megkíván.

A kerettantervekben egybeszerkesztve jelennek meg azok a fejlesztési követelmények és ismeretek, amelyek a NAT szerint minden tanuló számára közvetítendő műveltség tartalom érvényesüléséhez, valamint az adott iskolatípus nevelési-oktatási céljainak megvalósulásához szükségesek. Ezáltal olyan dokumentum áll az iskolák rendelkezésére, amely megfelelő útmutatást ad pedagógiai programjaik módosításához, továbbfejlesztéséhez.

A NAT alapján készülő kerettantervek is magtantervek abban az értelemben, hogy csupán közös alapot jelentenek a különböző pedagógiai rendszerek, tantervi változatok, tantárgyi programok és a helyi tantervek számára. Sikeres iskolai alkalmazásukhoz szükség van az elmúlt években kialakult tankönyv- és programpiac működtetésére. A tantárgyi programoknak és a helyi tanterveknek fel kell ölelniük a kerettantervben előírt teljes tananyagot, de továbbra is lehetőség van arra, hogy azt többféleképpen bonthassák ki és bizonyos mértékig ki is egészíthessék.

A kerettantervek kidolgozása során a készítők a korszerű ismeretkörök beemelésére, a készség- és képességjellegű követelmények előtérbe állítására, valamint az irreálisan szélesre duzzadt ismeretanyag mennyiségének csökkentésére törekedtek. Kötelező tantervi modulként jelenik meg a kerettantervekben a hon-és népismeret, a tánc és dráma, az egészségtan, a mozgókép és médiaismeret, az emberismeret és etika, valamint a társadalomismeret. Az összes tantárgyi kerettanterv fontos része a készség- és képességfejlesztést biztosító feladattípusok és tevékenységi formák évfolyamonkénti számbavétele. Ez elősegítheti, hogy a NAT által is képviselt fejlesztő központú szemlélet érvényesüljön a helyi tantervekben és a taneszköz-fejlesztések során. A kerettanterveknek ez a pedagógiai eleme közvetlenül is hasznos szakmai segítséget adhat a pedagógusoknak a fejlesztési követelmények megvalósítását szolgáló feladatok differenciált megtervezéséhez.

A kerettantervek a tanulók törvényben rögzített heti kötelező óraszámainak nem az egészét töltik ki. Minden évfolyamon — évfolyamonként és intézménytípusonként eltérő mértékben — marad tehát olyan időkeret, melynek felhasználását az iskola helyi tanterve központi megkötésektől mentesen határozhatja meg. Ez lehetőséget ad az iskoláknak arra, hogy — konzultálva és együttműködve az érintett szereplőkkel (diákok, szülők, fenntartó, helyi társadalom), azok igényeit szem előtt tartva — a kerettantervek bevezetése után is megjelenítsék és megőrizzék saját arculatukat. A helyi tanterv készítésekor továbbra is számolni lehet a nem kötelező tanórai foglalkozások időkeretével, a kerettantervi rendelet csak annak szab szigorú korlátot, hogy egy-egy tanuló heti óraszám maximum hány nem kötelező tanórai foglalkozással emelhető meg.

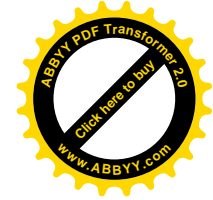
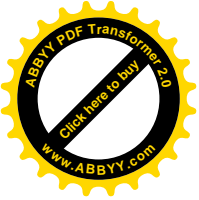
A kerettantervek bevezetése — összhangban a közoktatási törvény módosításaival — nem jelenti a tartalmi szabályozás teljes átalakítását. Ugyanakkor — figyelembe véve a NAT 1998-as bevezetésének tapasztalatait — feszesebbé, és ez által egységesebbé teszi a tanulmányi idő tartalmi területek közötti felosztását, illetve az iskolai szintű tantervi tervezés és tanulószervezés szabályozását. Ennek megfelelően az iskoláknak sem új helyi tanterveket kell készíteniük, hanem csak a megfelelő mértékű korrekciókat kell elvégezniük ahhoz, hogy mindenben megfeleljenek a kerettantervek előírásainak.

Könyvtárhasználati ismeretek a kerettantervben

A könyvtárhasználat oktatása során a tanulók olyan eszköztudást sajátítanak el, melyet a teljes tanulási folyamatban és azon is túl bármely ismeretszerző és –feldolgozó tevékenységük során alkalmazni tudnak.

Az ismeretkör két jellegzetes szegmensből áll. Egyik eleme egy világosan elkülöníthető alapozó ismeretegyüttes, amely a könyvtárra mint információtároló és szolgáltató egységre, a dokumentumokra mint forrásokra és az elérésüket biztosító tájékoztató eszközökre vonatkozik. Olyan tartalomtudásról van itt szó, amely nélkül az önálló ismeretszerzés nem lehet hatékony.

A könyvtárhasználati tananyagnak ez a része az informatika tantárgy kerettantervébe épült be olyan módon, hogy az évfolyamonként megjelenő órakeretek minden esetben magukban

foglalják a könyvtári informatikai ismeretek és műveletek tanítására fordítandó időt is. Megtanításukra elsősorban a könyvtárostanár vállalkozhat, hiszen ő rendelkezik az ismeretkör szakszerű átadásához nélkülözhetetlen könyvtár szakos felkészültséggel. De olyan megoldás is elképzelhető, hogy más szaktárgyat tanító pedagógus kapja meg a könyvtárhasználat oktatását feladatul, ha megfelel a szükséges képesítési követelményeknek.

Az ismeretek elsajátításához és gyakorlásához nélkülözhetetlen a törvény előírásainak megfelelő iskolai könyvtár, a megfelelő összetételű, elrendezésű és feltártságú könyvtári állomány.

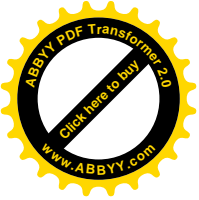
A másik elem a fellelt információ feldolgozása. A NAT-ban ezt az ismeretegyüttest a szellemi munka technikája elnevezés foglalja össze. A kerettantervekben a könyvtárhasználati ismeretkörnek ez a része a magyar nyelven belül jelenik meg. A kerettanterv táblázatai az adott évfolyamokra előírt teljes órakeretet közlik, nem különítik el a befogadott ismeretkőrré fordítandó órákat.

A tananyag alapozó jellegű, elsajátítása során eszközzé alakul, lehetővé teszi bármely tantárgy aktív elsajátítását, ha az azokat tanító kollégák tudnak tanulóiknak erről a képességéről és alkalmazzák tantárgyuk tanítása során. Ilyen értelemben a könyvtárhasználat tanítása tantárgyközi feladat is, megvalósul benne a kommunikációs kultúra fejlesztése és a tanulás tanítása egyaránt.

Két befogadó tárgyba épül be az ismeretkör: az első három témakör jellegénél fogva az informatikába, a negyedik az anyanyelvbe. A könyvtárhasználati tananyag a tárgyiasítás következtében a kerettantervek különböző pontjaira került, ezért megnehezítette az ismeretkör alkalmazói számára a követelmények egységben látását, egységes értelmezését. Ezért került sor a két befogadó tantárgyba beépült könyvtárhasználati ismeretek és követelmények egyesbeszerkesztett változatának elkészítésére.

Az osztályfőnöki nevelés programjába építhető könyvtár-pedagógiai tartalmak és alkalmazások (ajánlások)

A könyvtárhasználatra, önművelésre nevelés, illetve a művelődés igényeinek felkeltése az osztályfőnöki nevelés sajátos és nagy hagyományokkal rendelkező területe. A

kerettantervek tartalmi szempontból nem kötötték meg az osztályfőnöki nevelés programját. A tantervkészítők célja ezzel az volt, hogy az iskolák saját szociokulturális körülményeiknek, pedagógiai helyzetüknek, problémáiknak megfelelően maguk döntsenek a tanulók személyiségével, szocializációjával szorosan összefüggő nevelési programjukról.

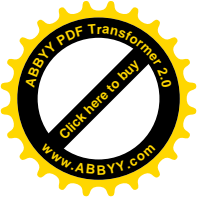
Ajánlásképpen megfogalmazásra került az osztályfőnöki nevelésben a könyvtárhasználói kultúrával, a tanulók önművelésével közvetlenül, illetve közvetve összefüggésbe hozható tevékenységeket, fejlesztő és önfejlesztő pedagógiai lehetőségeket. Az osztályfőnöki programba javasolt könyvtári témákat az 5-12. évfolyamba építették be. Ezen témakörök mellett az osztályfőnöki nevelés tradicionális és újszerű tartalmi különösen alkalmasak a könyvtári feldolgozásra. Például a helytörténeti, helyismereti források felkutatása és feldolgozása, a világ globális problémáinak megértése, a felelős állampolgári léttel összefüggő tájékozódás, a munkavállalással, a társadalmi változásainkkal összefüggő, jelenismeretet igénylő aktuális témák feldolgozása, stb. megoldhatatlan a könyvtár tájékoztató eszközei, hagyományos és elektronikus csatornákon hozzáférhető forrásai nélkül.

A könyvtárhasználat beépülése a különböző tantárgyakba

A kerettantervekben a könyvtárhasználat programja egyrészt a befogadó tárgyakban elkülönített tudástartalomként, másrészt a minden tantárgyban megvalósítandó tantárgyközi nevelési feladatként jelenik meg. Az informatikában és a magyar nyelvben található könyvtári célismeretek és műveletek tantervi követelményei biztosítják a minden tantárgyban közös alapvető tudás fokozatos és biztos megszerzését. Az egyszer elsajátított ismeretek azonban könnyen feledésbe merülnének, ha a különböző tantárgyak nem adnának lehetőséget sokoldalú alkalmazásukra, a tantárgyi jellegnek megfelelő folyamatos kiegészítésükre.

A minden tantárgyban közös alapok és ezek folyamatos szaktárgyi kiegészítése, széles körű alkalmazása egymást feltételezve jelentik a NAT, illetve a kerettantervek könyvtárpedagógiai koncepciójának megvalósítását.

A NAT könyvtárpedagógiai követelményeinek valóra váltásához tehát az alapismeretek elsajátításán túl elengedhetetlenül szükség van a tantárgyi könyvtárhasználat megtervezésére, megszervezésére.

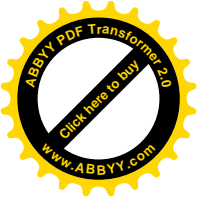
Ebből következik, hogy a használói képzés nem egyedül és kizárólagosan a könyvtárostánár feladata; a nevelési követelmény megvalósításáért az egész nevelőtestület felelős. A közös tervező és szervező munkát azonban a könyvtárostánár irányíthatja, koordinálhatja, hiszen ő ennek a szakterületnek a felelős gazdája.

A könyvtári forrásokkal, eszközökkel megvalósuló ismeretszerzés nagy hozadéka, hogy teret enged a tantárgyi témák, problémák különböző nézőpontú megközelítésének, a megszerzett ismeretek problémahelyzetben történő alkalmazásainak, az egyes tantárgyak kereteit átlépő témakörök (projektek) feldolgozásának. A könyvtári munkát igénylő tantárgyi témák feldolgozása közben a diákok megismerik az adott szaktárgy intézményes, dokumentális forrásait, és megtanulják az információk összegyűjtésének, szelekciójának, rendszerezésének és bemutatásának technikáit, módszereit.

Tehát a könyvtár eszközi felhasználása nemcsak és nem elsősorban a megtanult tantárgyi ismeretek további bővítését, hanem a tudáshoz vezető kreatív, fejlesztő célú módszerek, a szellemi munka technikai elsajátítását szolgálja. Ez a fejlesztő munka olyan tanulói tevékenységtípusok együttesében realizálódik, mint a szaktárgyi tematikus gyűjtőmunka, irodalom-, illetve forrásjegyzék összeállítása megadott témához, kiselőadás tartása vagy írásbeli beszámoló készítése egy-egy komplex több tantárgyat érintő problémáról, egy-egy neves kutató, író, művész életútjának feldolgozása könyvtári dokumentumok segítségével, sajtófigyelés aktuális társadalmi problémákról, stb.

Mind a könyvtárhasználat tantervezése, mind pedig a nevelési feladat intézményszintű megszervezése gondos együttműködést igényel a könyvtárostánár és más szakos kollégái között. Ebben a közös munkában egyértelműen a könyvtárostánár illetékességébe tartozik a szakterületével összefüggő alapozó foglalkozások megtartása és a használói képzéshez szükséges feltételek megteremtése. De legalább ennyire fontos feladata, hogy az intézmény összpédagógiai tevékenységén belül kezdeményezze, szakmailag támogassa, koordinálja a könyvtár szerteágazó tantárgyi beépülését, és közvetve segítséget nyújtson ennek gyakorlati megvalósításához.

A könyvtárhasználati tananyag szerkezete

Az ismeretek tanításának megszervezése az alapfokú nevelés-oktatás szakaszaiban egységes elvek alapján oldható meg. A tananyag évfolyamokra bontása biztosíthatja a könyvtárhasználati képzés fokozatosságát, rendszerességét. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy mindegyik évfolyam azonos jelentőségű a folyamatban. Ezt a tényt figyelembe kell venni a tantervezésben, a pedagógiai munka megszervezésében.

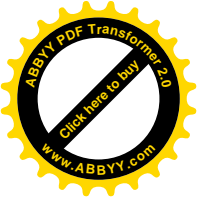
Kiemelt szerepe van az 5-6. évfolyam programjának, amely mintegy összefoglalja, rendszerezi az alsó tagozaton játékos tevékenységek formájában, olykor spontán módon szerzett könyvtárhasználati tapasztalatokat. E két évfolyamon jelennek meg először a könyvtárhasználat főbb ismeretköreinek fogalmai, fogalmi összefüggései. A jelzett időszakban elsajátított és kellő gyakorlattal rögzült tudás alapozza meg a felsőbb évfolyamok könyvtárhasználati képzésének hatékonyságát.

A könyvtárhasználati tananyag megtanításának/megtanulásának órakerete

A használói képzés alapozását szolgáló – befogadó tárgyakba (informatika, magyar nyelv) illesztett – könyvtárismereti elemek, valamint az osztályfőnöki nevelés programjába szervesen beépíthető témakörök elsajátításához szükséges időkeretek nem haladják meg az évi 8-10 tanítási órát.

Az alapozó fázisban megszerzett könyvtárhasználati tudás azonban csak úgy fejleszthető készségi szintre, ha alkalmazásai minden tantárgyba beépülnek, rendszeresen funkciót kapnak a tananyag elsajátítása során.

A tantárgyi kerettantervek többségében megtalálhatók a fejlesztési célok, illetve a megvalósításukhoz szükséges tanulói tevékenységek között a tanulásnak, ismeretelsajátításának azok az újszerű, hatékony formái, amelyek igénylik az iskola eszközeinek, különböző információforrásainak rendszeres használatát. Ennek következtében szinte minden szaktárgyban számítani lehet azoknak a könyvtári szakóráknak a megtartására, amelyek a könyvtári alapismeretekre építve, azokhoz szervesen kapcsolódva bevezetik a tanulókat az adott szaktárgy sajátos könyvjellegű és egyéb ismeretforrásainak használatába, és könyvtári segítséggel megoldható a tantárgyi feladatokkal ösztönöznék az önálló ismeretszerzés munkaformáinak, módszereinek elsajátítására. A befogadó tárgyakban

megkezdett könyvtárhasználati képzés tehát a különböző szaktárgyakban folytatódik, teljesebb ki.

A könyvtárhasználati modul óraszámja az alapfokú oktatásban:

<i>1-4. évfolyam</i>	<i>5-6. évfolyam</i>	<i>7-8. évfolyam</i>
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom Informatika	Magyar nyelv és irodalom Informatika
4+4+4+6=18 magyar	0+4=4 informatika 5+4=9 magyar (3+2=5 osztályfőnöki)	3+3=6 informatika 4+4=8 magyar (2+2=4 osztályfőnöki)
összesen: 18 óra	összesen: 13 (+5) óra	összesen: 14 (+4) óra

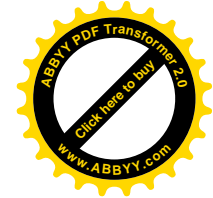
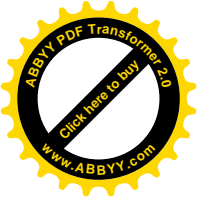
III. A tantervi követelmények megvalósítása az iskolánk könyvtárában

1. A Karácsony Sándor Általános Iskola Könyvtárának története, könyvtárhasználati órák

„Az iskolai könyvtárról

Hamarosan 20 éve vagyok függetlenített könyvtáros iskolánkban (1976 novembere óta). Az iskolai könyvtár nem sokkal korábban létesült. Előzőleg a terület gyermekeinek könyvtári ellátását a MÁV Járműjavító Üzem Egyetértés Művelődési Házának Gyermekkönyvtára biztosította, mely a Bokányi Dezső utcán, majd a Párt házban működött.

1973-ra az iskola bővítésével és a szaktantermek kialakításával párhuzamosan fokozottá vált az igény iskolai könyvtár kialakítására. Így jött létre a jelenlegi helyen az iskolai könyvtári hálózat tagjaként az iskola, a MÁV Járműjavító Üzem Egyetértés

Művelődési Ház József Attila Könyvtára és a Városi Könyvtár közös fenntartásában a mi könyvtárunk.

Az átalakítási munkákat az üzem dolgozói végezték, a berendezési tárgyak nagy részét a Járműjavító Művelődési Háza és a Városi Könyvtár biztosította, s az állomány alapja az addigi gyermekkönyvtár és az iskola 961 kötete lett. Eleinte az ő könyvtárosuk Kiss Lajosné (Annuska néni) oldotta meg a kölcsönzést, 1975 óta az iskola alkalmazza a könyvtárost. 1975. április 16-tól 1976. szeptember 1-ig Topor Julianna dolgozott itt, őt követtem én.

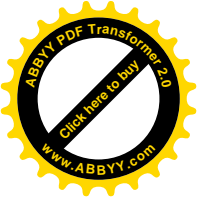
Mi a könyvtár feladata?

Mint iskolai könyvtárnak az, hogy segítse az oktató-nevelő és tanulmányi munkát, előmozdítsa a tanulók olvasásra és könyvtárhasználatra nevelését. Mint gyermekkönyvtárnak az, hogy a terület gyermek lakosságának sokrétű könyvtári szolgáltatást nyújtson. A szabadidős tevékenységek szervezésének is egyik fontos színtere.

Ezeknek a feladatoknak sokféleképpen próbáltunk megfelelni (a könyvtár, a könyvtáros és a nevelők). Könyvtárhasználati és egyéb órákon, napközis foglalkozásokon, irodalom, könyvtár, Kincskereső szakkörök alkalmával ismerkedtünk a könyvek, folyóiratok használatával. Verseket, meséket, novellákat, ismeretterjesztő szövegeket kerestünk a vers- és prózamondó, a Kazinczy versenyekre a kollégákkal és a gyerekekkel. Nagyon sok vetélkedőre készültünk itt a megadott művek segítségével (pl.: Debreceni Kaleidoszkóp; Ki tud többet a Szovjetunióról?; Gyökereim földedbe kötnek stb.) s gyakran értünk el jó helyezéseket ezeken a városi versenyeken. Az iskolai rádióműsorokra, szaktárgyi, illetani vetélkedőkre is itt végezték el a gyerekek az előzetes írásbeli feladatokat és a gyűjtőmunkát. Éveken át tartottunk rendhagyó irodalomórákat, ahol Kun János előadóművész tolmácsolta a tananyagban szereplő írók, költők műveit. Nagy élmény volt!

Sok író is ellátogatott hozzánk író-olvasó találkozó keretében (Molnár Gábor, Kertész Erzsébet, Varga Domokos, Rónaszegi Miklós, Janikovszky Éva, Marék Veronika, Padisák Mihály, Schmidt Egon ...) Készültünk ezekre a találkozásokra. Feldolgoztuk, mit tudunk az íróról, elolvastuk műveit, kiállítottuk könyveit, Kisdobosban, Dörmögőben megjelent írásait. Izgatottan vártuk az alkalmat, s rengeteget kérdeztek a gyerekek. Minden találkozó nagyon jól sikerült. Egy volt diákunk (Kárai Oszkár) írta 8. osztályos korában: "Felemelő érzés találkozni írókkal és beszélgetni velük életükről, munkájukról, terveikről. "

Mind a rendhagyó órák, mind az író-olvasó találkozók megrendezéséhez anyagi támogatást kaptunk a Járműjavító Üzem Művelődési Házától, néha a Városi Könyvtártól is, s

még az is előfordult, hogy a találkozó költségének felét a Pedagógiai Intézet Könyvtára fedezte. Köszönet nekik ezért, s minden egyéb segítségért!

Sok éve veszünk részt a Megyei Könyvtár "Barátunk a könyv" pályázatán. Mindig a díjazottak között vagyunk. Ebben az évben a szarvasi olvasótáborba is eljutott az a 4 gyerek, aki első helyezett lett.

Az országos Kincskereső játék 10-10 legjobb csapatának 2-2 képviselője vehet részt kecskeméti vagy szegedi táborozáson. 1991 óta minden évben ott vagyunk legalább 4 gyerekkel, 1995-ben 10 tanulóknak volt részese ennek az élménynek. Ez a játék sok-sok könyvtári munkát, búvárkodást, lexikonhasználatot, folyóirat-olvasást igényel. Mivel 17-18 csapattal szoktunk részt venni, szükség van a kollégák segítségére is. A 3., 4. osztályosokat Benkő Zoltánné és Bernáth Józsefné fogja össze, a felsősöknél a magyar szakosok, főleg Pál Sarolta és Ádám Judit tanárnők segítségére számíthatok.

Legfontosabbnak azt tartjuk, hogy itt az iskolában minél több gyereket neveljünk olvasóvá (a TV, videó térhódításával ez egyre nehezebb) ezért a humán munkaközösség beindította a "Kell a jó könyv" mozgalmat.

Mennyire adottak a feltételeink? A könyvtárállomány: 12.204 kötet.

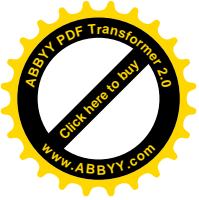
Ezek nagy része a gyermekkönyvtárban, a többi az irodában, a szaktantermekben és a napközis csoportokban van elhelyezve.

Gyermekkönyvtárunk szabadpolcos, áttekinthető, a tájékozódást katalógus, feliratok és jelzetek segítik. Sajnos (helyhiány miatt) a könyvek egy része olyan magas polcon van, hogy csak létrával érhető el. A berendezés az elmúlt 20 évben nem sokat újult, de igyekszünk megőrizni az állagát. Pályázaton nyert pénzből vásároltunk music centert, s az utóbbi években könyvállományunkat is főleg pályázatokkal nyert pénzből sikerült gyarapítanunk. Sohasem volt sok pénzünk könyvbeszerzésre, de 1996-ban csak annyival fog nőni állományunk, amit az Egyetértés Művelődési Központ József Attila Könyvtára vásárol nekünk.

Újságokból régen 23 féle járt. Folyamatos csökkenés után idén már csak 5 féle újságot találhatnak a gyerekek a polcokon, s félo, hogy jövőre ez is csökkenni fog. A folyóiratokat a Városi Könyvtár rendeli számunkra. Korábban a Városi Könyvtár könyvek átkötetésére is vállalkozott. Ezzel sok könyvet menthettünk meg. Sajnos, már erre sincs lehetőség.

Elég sok az órarend szerint könyvtárban tartott óra. Hely hiányában ez kényszermegoldás.

Úgy érzem, mégis nagy dolog, hogy itt, a "város peremén" van egy működő iskolai

könyvtárunk, amely heti 22 óra kölesönzési időben várja az olvasókat.

Könyvtárunk feladatait bevezetőmben leírtam.

Befejezni nem tudnám szebben, mint egy volt tanítványunk (Fűrő Magdolna) fogalmazásának részleteivel: "Szabadidőm nagy részét töltöttem a könyvtárteremben, úgy érzem, hasznosan. Számos ismeretem megszerzésében a "tudásforrás" a könyvtár volt. . . Itt készültem a vetélkedőkre, részt vettem író-olvasó találkozókön, rendhagyó irodalomórakon, tanórákon... Ezek a könyvtárban folyó tevékenységek mind közrejátszottak abban, hogy megszerettség velem az irodalmat, s minél több könyv, vers és próza megismerésére, elolvasására ösztönözzenek. Aki teheti, szabadidejének egy részét fordítsa a könyvtárban való böngészésre, hiszen eleget sohasem tudhat senki. Amellett, hogy a múlt irodalmát meg kell ismerni, napjaink irodalmi életét is figyelemmel kell kíséernünk."

Ha majd sok 8. osztályt végzett tanulóék így érez a könyvtárral, az olvasással kapcsolatban, elmondhatjuk, hogy elértük célunkat az olvasóvá nevelés terén.

A kollégáknak, nekem és az utánam jövő könyvtárosoknak erre kell törekednünk, minél több lehetőséget teremtve a könyvekkel és a könyvtárral való játékos és komoly ismerkedésre.

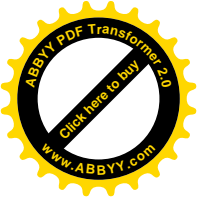
Veress Józsefné
könyvtáros²

Veress Józsefné Julika nénit a 2000/2001-es tanévtől Sáfrányné Félegyházi Beáta váltotta, őt 2004-ben Szabó Gyuláné Pál Sarolta követte. Sajnos azonban Saci egészségi állapota hirtelen megromlott, annyira, hogy nem tudta ellátni a munkáját. A tarthatatlan állapotot csak 2005-ben oldotta meg átmenetileg Zádorné Varsányi Melinda, aki ugyan könyvtári végzettség nélkül, de legalább nyitva tartotta a könyvtár kapuját a gyerekek és kollégák számára. (Eközben persze Saci volt hivatalosan a könyvtáros.) Én 2006. júniusában vettem át a könyvtárt, mert ekkorra derült ki, hogy Sacika betegsége nem teszi lehetővé a további munkát. Beáta jövő tanévben tér vissza GYES-ről, viszont neki nincs pedagógiai végzettsége, amit az iskolai könyvtáros számára ugyanúgy előír a törvény, mint a könyvtárosi végzettséget.

Iskolánkban a jelenlegi tanuló létszám: 482 fő. Ebből beiratkozott: 365 tanuló.

---

² A Karácsony Sándor Általános Iskola Évkönyve, 1996.

A pedagógusok száma: 44 fő.

A könyvtári állomány jelenleg 15.000 kötet körül van. (Sajnos pontos adatot nem tudok, mert jelenleg még folyik a leltár és selejtezés is van.)

A 2004/2005-ös tanévtől a tartós tankönyveket is bevételezni kellene a könyvtár állományába. Ezt 2006/2007-től, amióta átvettem a könyvtárt, számítógépes programban tartom nyilván, de természetesen nyomtatott formában is megtalálható a könyvtár dokumentumai között.

Amióta átvettem a könyvtár vezetését, a könyvtár állományát kétszer tudtam gyarapítani. A tartós tankönyvre kapott normatívából el nem költött összeget lehetett levásárolnom. Könyvtári pártolódíjat is szedtem januárban. Ennek fizetése nem kötelező, 2006-ban 150 Ft-ot határoztunk meg a pártolódíj összegeként. A beiratkozott tanulók mindegyike befizette ezt a támogató összeget. Ezt a pénzt azonban nem kaptuk meg. A Gazdasági Egység ugyanis úgy döntött, nem fizeti vissza nekünk.

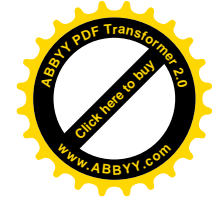
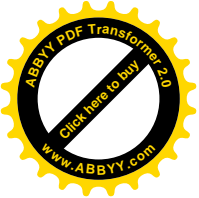
A könyvtár az 1999/2000. tanévben költözött át új helyére, az iskola épületébe. Előtte ugyanis a régi tornaterem épületében helyezkedett el. Ez nem volt szerencsés, hiszen a diákok csak testnevelés órákon és sportfoglalkozásokon tartózkodtak az épületben. Jelenlegi helye a főépületben van.

A könyvtár anyagi helyzete nem valami fényes. De a jövőben igyekszem minden lehetőséget kihasználni a fejlesztésre.

2. A tantervi követelmények megvalósulása a 2006/2007-es tanévig

a) Pedagógiai program

A közoktatási törvény értelmében az 1998-as tanévtől minden iskolának pedagógiai programot, helyi tantervet kell készítenie. A pedagógiai program tulajdonképpen az adott intézmény önmeghatározása, amely magában foglalja a fejlesztési célkitűzéseket, a megvalósítás stratégiáját és a helyi tantervet. A pedagógiai program készítésekor fontos

tisztázni, hogy mely pontjain és milyen összefüggésben kívánjuk elhelyezni a könyvtárhasználatot.

Az alábbiakban vázlatosan mutatom be iskolánk pedagógiai programját, részletesebben a könyvtárra vonatkozó pontokat. Ez a pedagógiai program 2004-ben lett utoljára módosítva és az idei tanévben kerül sor az újabb módosításra. Ennek legfontosabb oka, hogy iskolánk bekapcsolódott a HEFOP 3.1.3. kompetencia alapú oktatásba.

1. HELYZETELEMZÉS

1.1. A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA KÖRÜLMÉNYEI

1.2. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

A NEVELŐI LÉTSZÁM ALAKULÁSA

Főállású könyvtáros:

1 fő

1.2.2. A PEDAGÓGUSOK SZAK SZERINTI MEGOSZLÁSA

1.2.3. AZ ADMINISZTRATÍV DOLGOZÓK SZÁMA

1.2.4. A TECHNIKAI DOLGOZÓK SZÁMA

AZ INTÉZMÉNY DOLOGI FELTÉTELRENDSZERÉNEK ALAKULÁSA

1999/2000. tanév

- ◆ az új könyvtár kialakítása (Jótekonysági bál)

1.3.1. KÜLSŐ FORRÁSOK IGÉNYBEVÉTELE AZ INTÉZMÉNY MŰKÖDTETÉSÉHEZ – FORRÁSMENEDZSMENT

1.4. AZ INTÉZMÉNY KERESETTSÉGE, A TANULÓLÉTSZÁM ALAKULÁSA

1.4.1. BEISKOLÁZÁSI ADATOK

1.4.2. TANULÓINK TOVÁBBTANULÁSI SZÁNDÉKAI ÉS LEHETŐSÉGEI

1.5. AZ ISKOLA TÁRSADALMI KÖRNYEZETE - KAPCSOLATAI

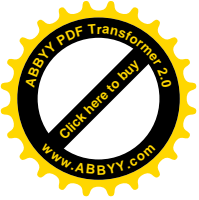
1.5.1. A CSALÁD ÉS AZ ISKOLA

1.5.2. AZ ÓVODA ÉS AZ ISKOLA

1.5.3. KAPCSOLATOK MÁS INTÉZMÉNYEKSEL

2. AZ ISKOLA IRÁNYÍTÁSI – SZERVEZETI STRUKTÚRÁJA

2.1. AZ ISKOLA IRÁNYÍTÁSI-VEZETÉSI SÉMÁJA

2.2. PEDAGÓGIAI TANÁCS

3. AZ ISKOLA PEDAGÓGIAI HITVALLÁSA

4. NEVELŐ – OKTATÓ MUNKÁNK FŐBB MUTATÓI

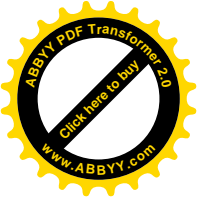
5. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA ALAPELVEI, CÉLJAI

Legfontosabb értékek és célok:

1. Harmonikus ember formálása, aki képes az önálló döntésre.
2. Egészséges életmódra nevelés, amely magában foglalja az egészséges állapot örömteli megélését; a kudarcok, a negatív hatások, élmények kezelését, feldolgozását, a stresszkezelést, és a harmonikus élet értéként való tiszteletét.
3. Helyes életvitelre, pozitív életszemléletre nevelés.
4. Korszerű környezetbarát szemlélet kialakítása, amely segítse elő az élő természet fennmaradását és a társadalom fenntarthatóságát.
5. A műveltség megszerzésének a kívánalma.
6. Alkotó részvétel a tanulásban.
7. Az eredményes tanulás módszereinek elsajátítása egyénre szabottan.
8. A problémamegoldás, a gondolkodás előtérbe állítása a mechanikus tanulással szemben.
9. Együttműködési készség kialakítása; demokratikus magatartásra való felkészítés.
10. Hon- és népismeretre, hazaszeretetre nevelés.
11. Tisztelet a szülők, a agyszülők, embertársaink iránt.
  - A jogok és kötelességek összhangja, együtt érvényesülése.
  - A kötelességtudat kialakítása, fejlesztése.
  - Toleranciára nevelés.
12. Az élet tisztelete.

5.1. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

1. A gyermekek személyiségének fejlődésében a család és az iskola a legmeghatározóbb, hiszen a gyerekek többsége itt nő fel, és az alapvető viselkedési formákat ebből a közegekből meríti. Fontos szerepe lehet azonban a baráti körnek, a sportegyesületnek, színjátszó körnek és egyéb közösségeknek, ahol a gyerek rendszeresen megfordul. A társadalom egészének hatása elsősorban a médiákon

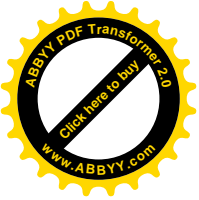
keresztül jut el a gyerekekhez és közvetít értékes és értéktelen példákat egyaránt. Ezek közül pozitív hatásokat kell az iskolának előtérbe helyezni.

2. A társadalomban kialakult egyenlőtlenségek tapasztalhatók az iskolában is, tanulóink otthoni körülményei, a kulturálódási lehetőségek, az anyagi háttér, a szülői motiválás - a két véglet között mozognak. A nagyon jó családi háttérrel és jelentős anyagi támogatottsággal rendelkező gyerekek vannak kevesebben; és mellettük ott vannak a létminimumon vagy az - alatt élő, rendezetlen családi körülmények között nevelkedő gyerekek. Utóbbiak helyzete azért is kilátástalan, mert sokuknál a szülők nem képesek belátni, hogy a tanulás lehetőséget kínál gyermekük számára a kitörésre ebből a társadalmi körből és ebből az életszemlélet körből.

Az igényes szülőt mintául kell állítani a többi szülő elé. Rá kell mutatnunk a szülő felelősségére: sokszor nem a gyerek tehet arról, hogy tájékozatlan, hogy alapvető viselkedési, etikai és erkölcsi normákkal nincs tisztában.

Az anyagi hátrány enyhítésére az iskolának a következő eszközök állnak rendelkezésére:

- tankönyvtámogatás
  - étkezési támogatás
  - tanulmányi versenyek benevezési díjainak átvállalása
  - a tanulmányi kirándulás költségeihez való hozzájárulás
  - kulturális rendezvényekre belépő biztosítása.
3. A továbbtanulásra, a munkába állásra való felkészítés a felső tagozat feladata. Minden tanórán következetesen kell nevelnünk tanítványainkat a munkafegyelemre, felelősségtudatra, kötelességtudatra. Ez minden osztályfőnöknek és szaktanárnak kiemelt feladata.
  4. Az iskolai nevelés legfontosabb feladata, hogy közvetítsen az egyén és a társadalom között, vagyis megtanítsa a gyerekeket egy olyan életvezetésre, amely a társadalom normáinak, szabályainak megfelel. Ez lehetetlen a gyermek határozott irányítása és korlátok állítása nélkül. Meg kell tanítanunk tanulóinkat alkalmazkodni

a szabályokhoz; nevelnünk kell őket az önálló ítéletalkotásra, a szabad véleménynyilvánításra.

Ennek érdekében nagyobb teret kell biztosítanunk az osztályfőnöki óráknak a felső tagozatban, hiszen az önmegismerése, a konfliktushelyzetek felismerésére, a konfliktusok kezelésére, a helyes döntéshozás megtanulására kínálkozik a legnagyobb lehetőség.

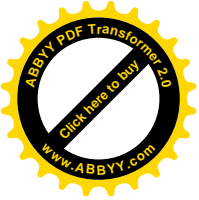
Erősítenünk kell továbbá a magatartás és szorgalom értékelésének személyiségfejlesztő funkcióját, amelynek színtere szintén az osztályfőnöki óra.

5. Az iskolának – a kortárskapcsolatoknak és általában a teljesítménynek – nagyon fontos szerepe van az én megerősödésében. Az önértékelés nehéz feladat elé állítja a gyereket. Ebben a vonatkozásban csaknem teljesen kiszolgáltatott a felnőtteknek: kibontakozó önértékelésének alapját a számára fontos felnőttek róla kialakított véleménye adja. Még a kiskamaszkor elején a gyerekek igénylik a rangsorolást, e korszak végére át kell állnunk a gyermek saját személyiségének fejlődését szolgáló értékkategóriákra. Vigyáznunk kell arra, hogy a teljesítményhez kapcsolódó intellektuális rangsor kialakulása mellett lehetőleg minden gyerek egészséges, a saját érdekeit méltányolni tudó, a további fejlődést nem veszélyeztető önértékeléssel rendelkezzen.

Pedagógiai munkánk során a meleg, elfogadó magatartást helyezzük előtérbe, melyet főképpen a gyermekközpontú, a gyermeket megértő viselkedés jellemez.

Az ilyen nevelő:

- sokszor dicsér (a helyes cselekedetek mindig pozitív megerősítést kapnak)
- tetteit, ítéleteit, döntéseit megindokolja
- gyakran beszélget a gyerekekkel
- a gyermek közeledésére mindig pozitívan reagál.

A személyiségfejlesztésre, a személyiség, a képességek kibontakoztatására számos lehetőség kínálkozik iskolánkban. A tanórákon kívül a napközi otthon, a különböző szakkörök, a felzárkóztató foglalkozások, a diáksport egyesület tanfolyamai, a tömegsport foglalkozások, az énekkar lehetőséget nyújtanak a gyerekek tehetségének kibontakoztatására, személyiségének fejlődésére.

A pedagógus legfontosabb feladata, hogy megismerje tanítványait, észrevegye és kiaknázza a bennük rejlő értékeket, teret adjon képességük kibontakoztatásának, biztosítsa a lehetőséget a megfelelő fejlődésükhöz, erősítse bennük a pozitív én-képet, és kifejlessze tanítványaiban azt az igényt, hogy a sokféle tevékenységben a gyerek is kezdeményezzen.

Ezekhez a feladatokhoz megfelelő alkalmat nyújtanak iskolánkban:

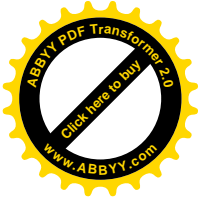
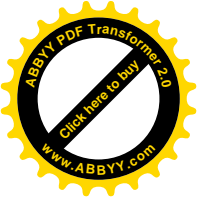
- az iskolarádió
- a komplex tantárgyi vetélkedő
- az általunk szervezett városi, megyei versenyek
- a Karácsony Sándor Napok rendezvényei
- az aktuális ünnepekről való megemlékezések
- a kulturális rendezvények (zenei világnap, kulturális bemutató, karácsonyi koncert)
- az alapítványi bál
- a tanévnyitó és tanévzáró ünnepélyek
- a ballagás
- osztálykirándulások, erdei iskola

5.1.1. AZ ERDEI ISKOLA PROGRAMJA

5.2. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

AZ ISKOLA KÖZÖSSÉGFEJLESZTŐ TEVÉKENYSÉGEI

A diákok mindennapjainak nagy része több éven keresztül az iskolai közegben, az osztályban zajlik, ezért nem mindegy, hogy ez a közeg milyen és mennyire képes nevelni.

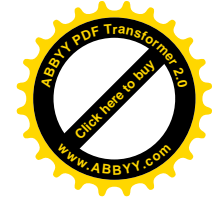
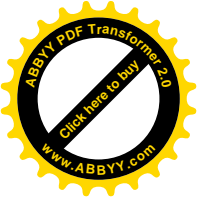
Az osztály az a közösség, amelyben – a kollektivitás élményén keresztül – a gyerekek önmagukról, a társadalmi létről, a világról meghatározó élményeket kapnak, amely a legfőbb formálója az alakuló tizenéveseknek. Kiemelkedő feladatunk, hogy a formálódó gyerekcsapatból olyan közösséget szervezzünk, amelyben az együttműködés, az összetartozás a domináns.

Érvényesüljön a közösségfejlesztésben:

- élménygazdagság, élménysűrűség: az élményadás képessége, a közös élmények intenzitása
- a saját történelem, a „mi élménye”: közös történettudat, a belső válságmegoldó képesség
- saját nyelv, saját szimbólumrendszer: saját utalásrendszer, „összekacsintás-élmény”
- tagolt értékrend, markáns pozitív közös értékek
- közeg-élmény, létező közösségtudat: „védőháló funkció”, bizalom a közösség meglétében
- tagolt és állandóan mozgásban lévő belső társadalom: kapcsolatsűrűség és a kapcsolatok mélysége, harmóniája
- bizalom: intimitás és félelemmentesség
- kooperációs készség: együttműködés egymással, a szűkebb környezettel
- konfliktusmegoldó képesség: a bátorság és a belátás egysége
- érdeklődés és nyitottság, elmélyülés, pozitív munkakultúra.

A jó osztályban nem az a fontos, hogy csupa jól tanuló, okos diákból álljon. Feltétlen kritérium azonban annak a légkörnek a megteremtése, amely a bizalmon, a derűn alapul; amelyben a tudás érték; a világ megismerése személyes feladat, amelyben a tanulás nem formális kötelezettség. Alapvető kritérium a nyitottság és a kritikus hozzászólás is, elsősorban ezek kényes egyensúlyának megteremtése.

Az osztály minden tulajdonsága az iskola hatására alakul, vagy negatív esetben nem alakul ki. Értékrendjük, elvárásaik, kommunikációjuk erősen magán viseli az iskola,

elsősorban az osztályfőnök, a tanárok, a légkör, a hagyományok, az esetleges konfliktusok bélyegét. Fontos tehát, hogy az iskola olyan értékrendet, normákat, erkölcsöt, tudást hordozzon, amely elfogadásra méltó.

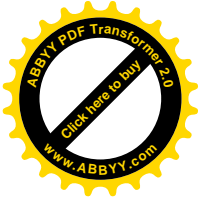
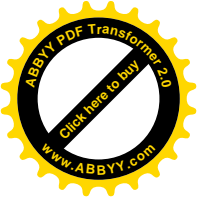
A nevelőmunka és a közösség kialakulásának sikere nagyrészt azon múlik, hogy sikerül-e a diákot érdekeltté tenni önnön nevelésében, felkelteni benne az érdeklődést, az önnevelés igényét. Ez a pedagógus és a diák együttműködését feltételezi a nevelési-oktatási munka folyamán. Kiemelkedően fontos, hogy a szabályok, a követelmények ne kívülről, felülről érkezzenek, hanem az érintettek maguk alakítsák ki azokat. A nevelés hatékony eszköze legyen a folyamatos önkontroll, az önismeret fejlesztése és az önnevelés.

A jó, eredményes közösség kialakításának alapvető feltételei:

- a pedagógus szakmai felkészültsége / professzionalizmusa /
- gazdag és változatos módszertani kultúra
- a pedagógus megfelelő önismerete, mentálhigiénés állapota
- a jó tanár-diák viszony
- a pedagógus szakmai szabadsága
- a közösen átélt élmények
- gazdag, tartalmas programok
- a pozitív megerősítés.

A közösségben felszínre kerülhetnek az egyéni különbségek, megjelenhet a versengés. A konfliktushelyzetek megelőzhetők:

- az értő figyelem alkalmazásával
- az eredményes kommunikációval
- őszinteséggel, bizalommal
- tapintatos bírálattal

- az elhamarkodott reagálások kerülésével
- tisztázó megbeszéléssel.

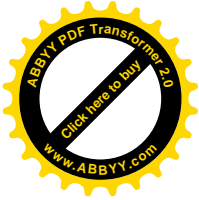
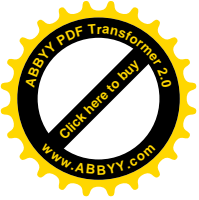
A konfliktusok megoldásának eszközei:

- bíráskodás
- meggyőzés
- halogatás
- ráhagyás / kisebb viták esetén célravezető /
- a gyermekek megtanítása a problémák felismerése és saját eszközeikkel való megoldására
- a közösség átszervezése
- nyílt konfrontáció.

Iskolánkban tudatosan törekszünk a társadalmi különbségek tompítására, a társadalmi osztályok közelítésére / pl. a Mikuláskor készített közös ajándékokkal /. Kiemelkedő jelentőségű a jó közösség kialakításakor a tolerancia építése, a másság elfogadása. Az alapvető illemszabályok tudatosításával a társadalomba való zökkenőmentes beilleszkedés, az alapvető normák elsajátítása a célunk.

A csoport tagjai fokozatosan aktív részesei lesznek a csoportban zajló folyamatoknak. Fokozatosan kialakul a személyiség, a közvetlenség, a bizalomlégböve, fejlődésnek indulnak a differenciált szerepviszonyok. A közös normák elfogadása a későbbi sikeres és hatékony munka feltételei.

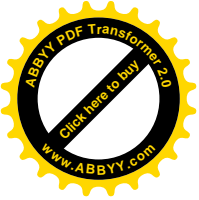
A pozitív érzések jelentős hatást gyakorolnak a közösség teljesítményére. Befolyásolják a csoporton belüli interakciós folyamatokat, hiszen az összetartó közösségek kevésbé tűrik a deviáns viselkedést, és erősebb nyomást fejtenek ki a konformitás irányába.

Az osztályfőnökök, pedagógusok lehetőségei a közösség fejlesztése, a csoportkohézió megteremtésére:

- közös osztálydíszítés, az osztály dekorálása / célja a közösségalkítás és a tanulást segítő környezet kialakítása /
- a város nevezetességeinek közös megtekintése
- hétvégi kirándulás, túrázás
- tanulmányi séták, szervezése
- ünnepélyek, megemlékezések:
  - október 1. zenei világnap
  - október 6. az aradi vértanúk napja
  - október 23. a forradalomra való emlékezés
  - karácsony
  - I. 22. a magyar kultúra napja
  - II. Hajdúsági farsangi népszokások
  - III. 22. a víz napja
  - IV. 22. a föld napja
  - V. 5. környezetvédelmi világnap
  - V. 10. madarak és fák napja
- iskolai hagyományok ápolása / pl. az évfolyam legjobbjai verseny, Karácsony Sándor Napok, Karácsony Sándor Díj az arra leginkább érdemes tanulóknak. /
- erdei iskola
- hulladékgyűjtés / évente háromszor: szeptemberben, áprilisban és júniusban. /
- közös gyermeknap a halápi tagiskola diákjaival
- nyári táborok szervezése
- közös karácsonyi mozi látogatás
- klubdélután szervezése az osztályok számára
- hagyományos Mikulás ünnepség szervezése az óvodásoknak és az alsó tagozatos gyerekeknek.

5.2.2. A DIÁKÖNKORMÁNYZAT MŰKÖDÉSE

5.3. A MUNKAKÖZÖSSÉGEK SPECIÁLIS CÉLJAI

Iskolánk bekapcsolódott a HEFOP 3.1.3. kompetencia alapú oktatásba. A kompetencia alapú oktatás célja a fejlesztésközpontúság, az esélyegyenlőtlenség csökkentése, a készségek, képességek köznapiban való alkalmazása.

Alsó tagozatos munkaközösség (reál és humán 1-4. osztály)

Kiemelt célunk: a gyermekek olvasóvá nevelése; hogy megértse a tanuló a művek üzenetét.

Az irodalmi és történelmi olvasmányok alapos feldolgozása úgy, hogy beszélgetésre is jusson elegendő idő.

Szógyűjtésből, jelentésmagyarázatból nyelvtani ismereteket és nem grammatikai szabályokat tanítunk.

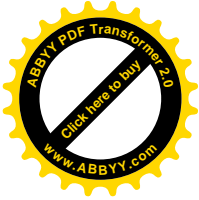
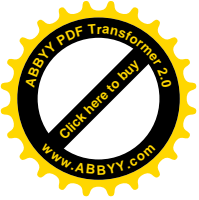
Alaposabb szófajismeretet, szóelemzést tanítunk a helyesírás készségszintű elsajátítása mellett.

Matematikaórákon az alapműveletek készségszintű elsajátítása mellett a becslésre, mérésre és a szöveges feladatok megoldására kell nagy hangsúlyt fektetnünk.

Szükséges és fontos feladatnak tartjuk a szakmai eredményérést és értékelést.

Tehetséggondozás:

- országos levelező verseny
- háziversenyek rendezése
- komplex megyei versenyekre való felkészítés
- „Töprengő” megyei matematika verseny

- „A nyelv egy szépen szóló muzsika” megyei helyesírási és nyelvhelyességi verseny
- Zrínyi Ilona országos matematika verseny
- Bolyai emlékversen

Humán munkaközösség (5-8. osztály)

A művészeti tevékenységek komplex egységben láttatása; önismeretre épülő kreativitás fejlesztése.

Kommunikációs készségek kialakítása, gyakoroltatása és összehasonlítása.

Jártasság kialakítása a művészeti korokban.

Esztétikai és stílusérzék fejlesztése elméletben és gyakorlatban egyaránt.

A művészeti tevékenységek kapcsolódó pontjainak hangsúlyozása.

Minden tanulás alapja az anyanyelvi tudás.

Értelmes, kifejező beszéd képességének kialakítása, fejlesztése.

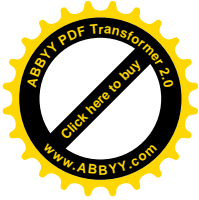
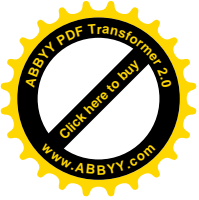
Felkészítés a kommunikációs helyzetekben aktív részvételre, a testbeszéd megfelelő alkalmazására.

Igényességre nevelés az írásbeli és szóbeli közlésben.

A nemzeti kultúrához való kötődés kialakítása, erősítése.

Irodalmi műveltség megalapozása.

Az irodalom, az olvasás megszerettetése.

Erkölcsei, esztétikai értékek közvetítése.

Más népek identitásának tiszteletben tartása.

Toleranciára nevelés.

Az európai integrálódás fontosságának hangsúlyozása.

A történelmi szemlélet fejlesztése.

Tehetséggondozás:

- egész éves vetélkedősorozat: (Levelzős versenyeken való részvétel, Kell a jó könyv, Barátunk a könyv, Vers- és prózamondó verseny, Kazinczy szép kiejtési verseny, Simonyi Zsigmond országos helyesíró verseny, Játékos nyelvi vetélkedők, Történelmi vetélkedők, „A nyelv egy szépen szóló muzsika” megyei helyesírási és nyelvhelyességi verseny)
- az önkifejezés sokoldalúságának elősegítése
- önálló program- és műsorkészítés támogatása
- a külvilágban szerzett tapasztalatok a művészi alkotótevékenységbe való integrálása
- iskolai és iskolán kívüli versenyeken való részvétel és a művészeti életben az alkotó együttműködés segítése.

Természettudományi munkaközösség (5-8. osztály)

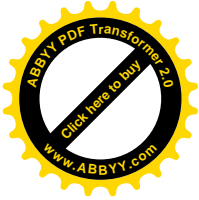
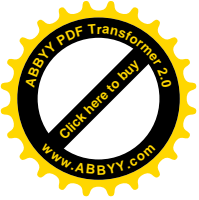
Gondolkodási műveletek fejlesztése.

Problémafelismerő- és megoldó képesség fejlesztése.

Emlékezet és képzelet fejlesztése.

Ítéliképesség fejlesztése.

Szövegértő képesség fejlesztése.

Bizonyítási igény fejlesztése.

Térszemlélet fejlesztése. Modellalkotás.

A kommunikációs kultúra fejlesztése.

A hétköznapi életben hasznosítható tudásra, komplex természetbarát szemléletre neveljen.

Környezetünkkel szembeni felelős magatartást kialakítása.

Terminológiák pontos használatára készítés.

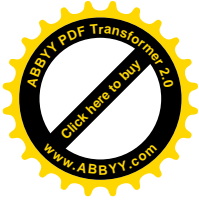
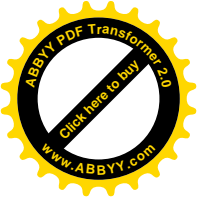
A természeti jelenségek iránti érdeklődés, kíváncsiság kielégítése.

Mennyiségi összefüggések keresése, törvények felismerése. Alapvető fogalmak, alapmennyiségek megismerése, mérése, használata.

Egészséges életmódra nevelés.

Tehetséggondozás:

- „Varga Tamás” matematikaverseny
- „Kalmár László” matematikaverseny
- „Zrínyi Ilona” matematikaverseny
- „Hatvani István” fizikaverseny
- „Hevesi György” kémiaaverseny
- Közlekedéismereti tanulmányi versenyek
- Tehetséggondozó országos tanulmányi matematikaverseny
- Levelező versenyeken való részvétel
- Szentgyörgyi József környezetvédelemi vetélkedő
- Levegőszennyeződési projekt
- Sportversenyek (házibajnokságok, diákolimpia)
- pályázatokon való részvétel.

Osztályfőnöki munkaközösség (5-8. osztály)

A személyiségben rejlő lehetőségek és gátak feltárása, a személyiség stabilizálása, az önálló döntéshez szükséges képességek kialakítása.

A személyiségjegyekkel összehangolt egyéni tanulási módszerek, eljárások kialakítása valamennyi tantárgyban.

Képesé tenni a tanulókat a tartalmas, egyenrangú, harmonikus emberi kapcsolatok kialakítására és ápolására.

Az egészségnek mint alapértéknek az elfogadása, az egészségmegőrzés igényének felkeltése, az egészségkárosító szokások, szenvedélyek kialakulásának megelőzése, illetve segítségnyújtás ezek leküzdésében.

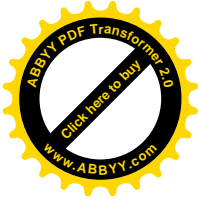
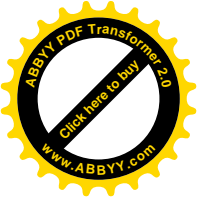
Jogok és kötelességek ismerete az iskolában és a társadalomban; a demokráciának, mint értéknek az elfogadása; közös szabályok, normák alkotásához és működtetéséhez szükséges szemlélet kialakítása; az általánosan érvényes normákhoz, a kodifikált törvényekhez való konstruktív viszonyulás kiépítésének segítése; igény és szándék felkeltése a saját előítéletekkel való szembesülésre, ezek leküzdésére, illetve a másság elfogadására.

Képesé tenni a diákokat arra, hogy konfliktusaikat konstruktív módon tudják kezelni, és váljanak képesé a megélt konfliktusok hasznosítására önismeretük fejlesztésében, társas kapcsolataik minőségének javításában.

A pályaválasztása segítése.

Tehetséggondozás:

- illemtani vetélkedők rendezése
- egészségvédelmi vetélkedő
- pályázatokon való részvétel.

Idegen nyelvi munkaközösség (1-8. osztály)

A nyelvtanulás az általános iskolában a gyermek általános intellektuális, érzelmi és közösségi fejlődéséhez járul hozzá.

Kiemelt céljaink:

Hatékony nyelvtanulási stratégiák elsajátítása.

Motiváció kialakítása és fenntartása, a gyerekek sikerélményhez juttatása.

Annak tudatosítása, hogy a nyelv az az eszköz, amellyel emberi kapcsolatokat létesíthetünk, és megismerhetjük más népek életét és kultúráját.

Nyelvtanulási stratégiákkal olyan szintű használathoz juttatni a tanulókat, hogy képesek legyenek interakciókban részt venni, információit felhasználni.

Receptív és produktív készségek arányos fejlesztése.

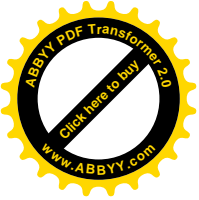
Olvasási igény kialakítása és fejlesztése a tanult idegen nyelven.

Differenciált képességfejlesztés – tehetséggondozás és felzárkóztatás útján.

Az INTERNET adta lehetőségek kihasználása.

Tehetséggondozás:

- megyei angol-német nyelvi verseny rendezése
- városi, megyei versenyeken, kiadók versenyein, pályázatain való részvétel
- a célnyelvi országokat képviselő magyarországi intézményekkel való kapcsolattartás (Goethe Intézet, Oxford Longman, Macmillan kiadók)
- könnyített olvasmányok felhasználása

- fordítástechnikák megismertetése
- autentikus ifjúsági folyóiratok felhasználása
- országismereti verseny
- célnyelvi országok hagyományaihoz kötődő rendezvények.

Tanórán kívüli fejlesztő foglalkozás munkaközösség (1-8. osztály)

A tanórán és iskolán kívüli nevelési tevékenységünk céljai igen sokrétűek.

Elsősorban szolgálnia kell az iskola célkitűzéseinek megvalósítását, mind nevelési, mind oktatási területen. A különböző szakkörök, tanórán kívüli foglalkozások lehetőséget adnak a tehetséges gyermekek magas szintű fejlesztésére és a lemaradók, a lassabban haladók felzárkóztatására egyaránt.

Napközi munkaközösség (1-4. osztály)

Munkaközösségünk tagjainak sokrétű a tevékenysége. Nemcsak szakismeretet követel, hanem jó pedagógiai felkészültséget, technikai tudást, széleskörű pszichológiai ismereteket, sok türelmet, toleranciát.

Kiemelt céljaink:

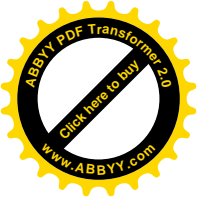
A tanulás szervezése, tanulási technikák elsajátítása, az önálló tanulásra nevelés.

A szabadidő hasznos eltöltése: kézműves foglalkozás

báb- és drámajáték

sportfoglalkozás

hagyományőrző programok

Fő értékek tartjuk:

1. A természetes emberi kapcsolatokat, amelyeknek alapja a tisztelet és a megbecsülés.
2. A humanista iskola emberi kapcsolatára jellemző: a hit és a bizalom:
  - a pedagógusnak bízni kell önmagában, nevelésében, a tanítványaiban
  - úgy kell nevelni a tanulókat, hogy higgyenek saját adottságaikban.
3. Meghatározó a személyiség minél teljesebb kibontakoztatása, a tanulók alkotó munkára nevelése.
4. Fontos a szeretet: „A szeretet az egyetlen, ami tékozlás útján gyarapodik” / Ricards Huch /
A felelősség: „Aki szeret, az felelős” / Erich Fromm /
A követelés: „Követelek tőled, mert tisztellek” / Makarenkó /
5. Az egészség érték: a megelőzésre, megőrzésre nagy hangsúlyt fektetünk.

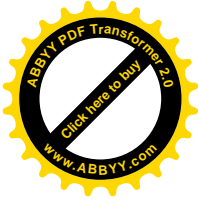
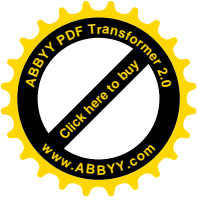
Tehetséggondozó, tehetségfejlesztő és felzárkóztató munkaközösség (1-8. osztály)

Célja:

1. Nyilvánvalóvá tenni a tehetséggondozó-fejlesztő és felzárkóztatással foglalkozók között, hogy a tehetséges gyermekek speciális fejlesztése, nevelése saját érdekünk.

Differenciálás a pedagógiai program szintjén

- belső átjárhatóság beépítése a tantervi rendszerbe
- tanulócsoporthoz kiemelés azért, hogy különös figyelmet fordítsunk rájuk
- speciális pedagógiai tevékenységek szervezése, amelyek lehetővé teszik a tanulók egyéni jellemvonásainak kibontakozását (érdeklődési – önképző körök)

- differenciálást szolgáló szervezeti formák (csoportbontás; sportkör; szakkör; szakmai – kulturális versenyek).

Differenciálás a tanulás-szervezésben

- csoportbontás képesség és érdeklődés szerint
- követelmények differenciálása
- osztályszervezés képesség és érdeklődés szerint
- versenyeztetés; pályázatokon való részvétel segítése.

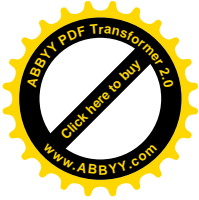
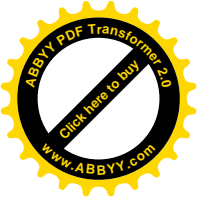
Feladata:

- a) Fejlesztő pedagógiai ismeretek nyújtása.
  - b) Tehetségfejlesztő foglalkozások szervezése.
  - c) Tanulmányi versenyek gondozása, propagálása.
  - d) A tehetséggondozó szakkörök munkájának összefogása.
  - e) Felzárkóztató. Korrepetáló csoportok szervezése és irányítása.
  - f) A pályázatok megjelenésének folyamatos figyelemmel kísérése és továbbítása a munkaközösségek, a szaktanárok felé.
2. A színvonalkülönbségek miatt sajátos funkciót szánunk a felzárkóztatásnak, ezzel is segítve az esélyegyenlőség elvének megvalósulását.
  3. Egy jól képzett tanártól elvárható, hogy utána járjon a gyenge teljesítmény okainak és segítse tanítványait csökkenő nehézségű fokú feladatok kijelölésével.

Differenciálás a pedagógiai program szintjén

- belső átjárhatóság beépítése a tantervi rendszerbe
- óratervebe beépített korrepetálások, felzárkóztatások alkalmazása.
-

Feladata:

- a) Az első osztályosok beiskolázása a speciális irányultságok iránt való szülői tájékozódás szerint.
- b) Speciális oktatási módszerek megválasztása és alkalmazása.
- c) A gyengébb tanulókkal való differenciált foglalkozás (több magyarázat, több gyakorlás).
- d) Az osztályfőnökök fokozott figyelemmel kísérik a gyermekek érzelmi életét, társas kapcsolatait.

Tehetséggondozó szakkörök:

- énekkar
- idegen nyelvi
- számítástechnika
- iskolarádió
- népitánc-társastánc
- furulya
- rajz
- helyesíró
- tűzzománc.

6. AZ ISKOLAI SZERKEZET TAGOLÁSA

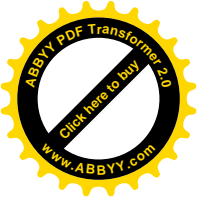
6.1. A 8 ÉVFOLYAMOS ISKOLA SZERKEZETE: AZ ALAPFOKÚ NEVELÉS-OKTATÁS SZAKASZAI

6.2. AZ ISKOLAI SZERKEZET EGYES SZAKASZAINAK FUNKCIÓI

6.3. ISKOLASZERKEZETI MODELLÜNK

7. AZ ISKOLA TANTÁRGYI RENDSZERE ÉS ÓRATERVE

Tantárgyi rendszerünk a hagyományos tárgyak megőrzésére épül, a gyermekek fejlődési-fejlesztési szükségleteihez igazodik, azokat kívánja kielégíteni. Ezen belül azonban koordinálja a különböző tudományágak ismeretanyagát, kiküszöböli a fölösleges átfedéseket. Alapját azok az elemi tudományos ismeretek, művészetek, gyakorlati tevékenységek alkotják, amelyeket nevelésfilozófiai és szakmai megfontolások alapján választottunk ki. A NAT műveltségi területei alapján az alábbi tárgyakat tanítjuk:

INTEGRÁLT TANTÁRGYAK

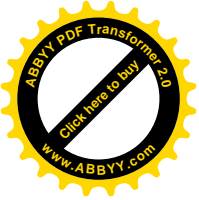
1. Magyar nyelv: 1-8. évfolyamon: könyvtárhasználat, kommunikáció
2. Művészet: 1-4. évfolyamon: ének-zene, rajz, magyar irodalom
3. Művészet: 5-8. évfolyamon: magyar irodalom, ének-zene, rajz
4. Osztályfőnöki óra: 5-8. évfolyamon: pályaorientáció, egészségnevelés, környezetvédelem, önismeret, tanulás tanulása, társas kapcsolatok, felelős állampolgár nevelése
5. Természetismeret: 5-6. évfolyamon: földrajz, kémia, fizika, biológia
6. Történelem és állampolgári ismeretek: 7-8. évfolyamon: társadalmi ismeretek, emberismeret, állampolgári ismeretek
7. Informatika/könyvtárismeret: 7-8. évfolyamon: informatika, könyvtárismeret

ÖNÁLLÓ TANTÁRGYAK

1. Magyar irodalom: 1-8. osztályig
2. Idegen nyelv: választhatóan angol vagy német nyelv 1-8. osztályig
3. Matematika: 1-8. osztályig
4. Fizika: 7-8. évfolyamon
5. Kémia: 7-8. évfolyamon
6. Biológia és egészségtan: 7-8. évfolyamon
7. Földrajz: 7-8. évfolyamon
8. Ének-zene: 1-8. osztályig
9. Környezetismeret: 1-4. osztályig
10. Rajz: 1-8. osztályig
11. Technika és életvitel: 1-8. osztályig
12. Testnevelés és sport: 1-8. osztályig
13. Történelem: 5-6. évfolyamon

7.3. MODUL TANTÁRGYAK

1. Egészségtan: 6. évfolyamon
2. Tánc és dráma: 5. évfolyamon
3. Hon- és népismeret: 6. évfolyamon
4. Informatika/könyvtárhasználat: 6. évfolyam

5. Ember- és társadalom ismeretek, etika: 7. évfolyamon
6. Mozgókép- és médiaismeret: 8. évfolyam.

- 7.4. PROJEKTOKTATÁS
- 7.5. A TANTÁRGY- ÉS ÓRABEOSZTÁS RENDEZÉSI SZEMPONTJAI
- 7.6. A MATEMATIKA – INFORMATIKA A OSZTÁLY ÓRATERVE – ANYAISKOLA
- 7.7. AZ IDEGEN NYELVI (ANGOL – NÉMET) B OSZTÁLY ÓRATERVE – ANYAISKOLA
- 7.8. A HUMÁN MŰVÉSZET C OSZTÁLY ÓRATERVE – ANYAISKOLA
- 7.9. A TAGINTÉZMÉNY ÓRATERVE

8. ISKOLAI TEVÉKENYSÉGEK

TANÍTÁSI-TANULÁSI TEVÉKENYSÉGÜNK CÉLJAI, FELADATAI

1-4. évfolyam:

1. A tanulási motívumok kialakítása és fejlesztése

Az örökölt tanulási motívumok megerősítése, a teljesítménymotivációk (elismerési vágy) kialakítása, az esetleges fejlődést gátló szülői beállítások megszüntetése.

A tanítványi kötődés, mint fontos tanulási motívum erősítése.

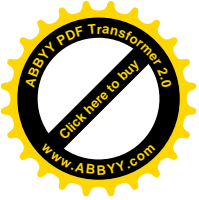
A társakhoz való viszony (segítőkészség, együttműködés, tisztességes versengés) fejlesztése.

Helyes tanulási szokások kialakítása (rendszeres, megfelelő, sikeresen teljesíthető feladatok, ellenőrzés, értékelés).

2. Értelmi képességek fejlesztése

a) Megismerési képesség

Szemléletes megfigyelések lehetőségének biztosítása, a megfigyelések szóbeli megfogalmazása, ezáltal a fogalmi készlet és a szókincs növelése. Szöveges feladatok megoldásával, számfeladattá alakításával a matematikai gondolkodásmód kialakítása.

b) Kommunikációs képesség

Olvadási készség, íráskészség, beszédkészség folyamatos fejlesztése. A szövegértés és szövegképzés gyakorlása. A nyelvtani ismeretek alapjának elsajátítása.

c) Gondolkodási képesség

A rendszerezési, kombinatív, szabályindukciós képesség fejlesztése tapasztalati szinten, tárgyakkal, játékokkal, elsősorban manipulációs úton.

3. Informatikai képesség

Tegyük képessé a gyermekeket arra, hogy megfelelő információkhoz jusson és azokat használni tudja. Kézikönyvek, szótárak, lexikonok használata, illetve a számítástechnika tantárgy keretében a számítógép kezelésének készsége elsősorban számítógépes ábrák előhívásával és rajzolásával.

4. Idegen nyelvi képesség

Elsősorban a beszédértési és a kommunikációs képesség fejlesztése.

5-8. évfolyam:

1. A tanulási motívumok fejlesztése

A tanulási tevékenységet szándékos, céltudatos tevékenységgé kell alakítani. A tantárgyi kötődés erősítése rendkívül fontos, ezzel is segítjük a pályaválasztást. A tanulás értékének tudatosítása.

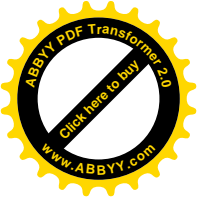
Törekszünk a tanulók pozitív motiváltságának biztosítására, önállóságának fejlesztésére, a pontos és kitartó munkára való nevelésre, reális önbizalom kialakítására.

2. Értelmi képességek fejlesztése

a) Megismerési képesség

A megfigyelések írásbeli lejegyzésének képessége.

Értelmezési képességek, fejlesztési törvények, szabályszerűségek megismerése.

Indoklási, bizonyítási képesség fejlesztése.

Az ismeretek jelentős része konkrét tapasztalatokhoz kapcsolódik.

Ezért hangsúlyt kell helyezni a sokszínű tevékenységre, a tapasztalatok tudatosítására, rögzítésére, értelmezésére, összefüggések keresésére.

b) Kommunikációs képesség

A szövegértési és szövegalkotási képesség fejlesztése szóban, írásban egyaránt.

Törekedni kell a gondolatok érvekkel való alátámasztásának fejlesztésére.

c) Gondolkodási képesség

Az elvont gondolkodásmód továbbfejlesztése, a problémamegoldó képesség kiemelt fejlesztése.

Egyre nagyobb szerepet kap az elemző gondolkodás fejlesztése, a problémamegoldás mellett az igazságok keresése.

3. Informatikai képesség fejlesztése

A könyvtár és forrásközpont használata váljon képesség szintűvé.

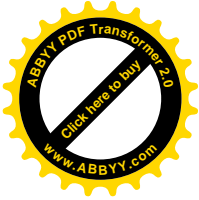
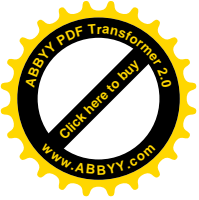
A személyi számítógép működtetésének és kezelésének elsajátítása, oktató programok használata.

8.2. A NAPKÖZI OTTHON

8.3. A SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉGEK IRÁNYÍTÁSA

Az iskolák és a családok jelentős része elhanyagolja ezt a pedagógiai munkát. Szembetűnők a rosszul szervezett; a felnőttek, a pedagógusok, a szülők, a közművelődési szakemberek által nem irányított, nem segített szabadidő káros, személyiségtorzító hatásai.

A tanórán és iskolán kívüli tevékenységünk célja igen sokrétű. Elsősorban szolgálnia kell az iskola célkitűzéseinek megvalósítását, mind nevelési, mind oktatási területen. A tanulót az őt körülvevő teljes iskolai szellemi és fizikai környezetnek kell formálnia, mégpedig a lehető legsokoldalúbban, a lehető legtöbb területen.

Így például formálnia kell a diákokat:

- a személyiségjegyek alakításával
- az értékrendszer, a normarendszer közvetítésével
- a nemzeti és európai kultúra közvetítésével
- a hazafias szellemű neveléssel
- a környezetkultúra elemeinek megismertetésével
- a kollektívizmus jegyeivel
- az önfejlesztés, önnevelés képességének kibontakoztatásával.

8.3.1. AZ ISKOLA HAGYOMÁNYRENDSZERÉNEK SZEREPE

Az iskola – évtizedek során kialakult hagyományrendszere – a nevelési folyamat egyik leghatékonyabb eleme. Úgy formálja hétről hétre az iskola diákjait, hogy azok mit sem tudnak arról. A hagyományrendszer soha nem végleges, mindig alakulóban van.

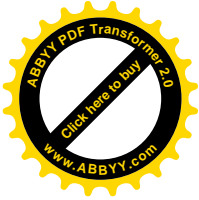
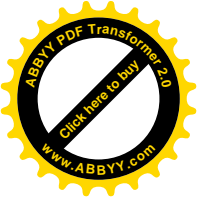
a) Kulturális rendezvények az iskolában

Ez a legnagyobb lehetőség diákjaink többé-kevésbé ismert vagy látens képességeinek bemutatására. Minden embert felvillanyoz, akarátát, kitartását megsokszorozza, ha sikert arat, ha kiteljesítheti önmagát, így a diákokat is, ha iskolatársaik elé példaként állíthatjuk. Kulturális események szervezésére, és ezzel tanítványaink formálására számtalan lehetőség kínálkozik, amelyet szerencsésen kihasználunk.

Iskolánk kulturális rendezvényei:

- alsó tagozatos mesemondó verseny
- vers- és prózamondó verseny
- Kazinczy verseny
- karácsony koncert
- kulturális bemutató
- Karácsony Sándor Napok
- Mikulás nap
- farsang
- klubdélutánok.

b) Kulturális események látogatása

Ennek igen nagy jelentősége van, mert valószínű, hogy diákjaink számottevő hányada sohasem jut el színházba vagy komolyzenei koncertre, ha iskolai szervezésben nem ismerkedik meg az ilyen jellegű élménnyel.

Lehetőségeink:

- mozilátogatás
- színházlátogatás
- kiállítás megtekintése
- komolyzenei koncert
- múzeumlátogatás.

8. 3. 2. TANÓRÁN KÍVÜLI TANULMÁNYI JELLEGŰ FOGLALKOZÁSOK

Az iskola – felmérve az igényeket és a lehetőségeket – szolgáltatást nyújt az iskolahasználók számára. A kötelező tanítási órákon túl minden intézményben szükség van egyéb tanulmányi vagy érdeklődési kör jellegű foglalkozások tartására.

Ezek lehetnek:

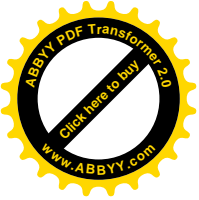
- szakkörök
- időszaki vagy rendszeres korrepetálások
- felvételi előkészítők
- tehetséggondozó foglalkozások
- nyelvi többletórák
- énekkar
- színjátszó kör
- sportkörök, sportfoglalkozások
- osztálykirándulások (osztályonként és iskolai szinten)
- üzemlátogatások.

8.3.3. AZ OTTHONI (NAPKÖZIS ÉS TANULÓSZOBAI) FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSÁNAK ELVEI ÉS KORLÁTAI

8.4. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS HELYI PROGRAMJA

8.4.1. A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS PROGRAMJA

8.5. SPORTOLÁSI LEHETŐSÉGEK

8.6. SZOLGÁLTATÁSAINK

1. Tanulási időben igénybe vehető szolgáltatások:

- tanítási órák (kötelező tantárgyak)
- tanítási órák (választható tantárgyak)
- rendszeres korrepetálások
- fejlesztő foglalkozások
- kiemelt matematikatanítás
- kiemelt idegen nyelv tanítása
- érdeklődésnek megfelelő művészet tárgy tanulása
- tanórai differenciált foglalkozás
- rendhagyó órák
- évfolyam és érdeklődés szerinti csoportszervezés.

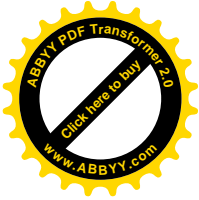
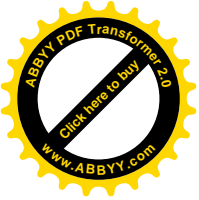
2. Tanulási időn túl igénybe vehető szolgáltatások:

- felkészítés egyéb, tanulóknak hirdetett versenyekre
- szakkörök
- könyvtárhasználat
- számítógép-használat
- tornaterem használata
- sportpálya használata
- énekkar
- helyi tanulmányi versenyek
- házibajnokságok
- ügyelet
- iskolai klubdelután és egyéb rendezvények, műsorok
- speciális tanácsadás (pályaválasztás).

A fenti szolgáltatások térítésmentesek, fenntartói hozzájárulással működnek. A térítésmentes szolgáltatások alanyi jogon megilletik tanulóinkat.

Térítéses szolgáltatásaink:

- tenisz

- karate
- táborozási lehetőség
- színházlátogatás
- osztálykirándulás
- erdei iskola
- megyei, területi, országos versenyek,
- tanfolyamok.

3. Szociális szolgáltatások:

- 6 óra 30 perctől nyitott az iskola
- reggeli ügyelet: 7⁰⁰ - 7⁴⁵
- reggeli étkezés (felső tagozat, iskolabüfé)
- tízórai, ebéd, uzsonna (térítési díj ellenében 1-8. évfolyam részére)
- segítézés (étkezési hozzájárulás, tanszersegély)
- egészségügyi szűrővizsgálat; fogászati szűrővizsgálat
- délutáni ügyelet (napközis tanulók részére): 16⁰⁰-17⁰⁰
- gyermek és ifjúságvédelmi feladatok felvállalása
- iskolaorvosi ellátás.

4. Vakációs szolgáltatások:

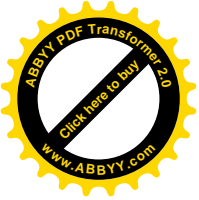
- nyári szünetben (táborozás, erdei iskola, úszásoktatás, szaktáborok).

9. A HELYI TANTERVBEN MEGHATÁROZOTT KÖVETELMÉNYEKET MEGVALÓSÍTÓ MÓDSZEREK ÉS ESZKÖZÖK

A tantervben meghatározott követelményeket csak megfelelő módszerekkel és eszközökkel lehet valóra váltani. A legfontosabb taneszköz továbbra is a tankönyv.

A tankönyvválasztás szabadságából következik, hogy alaposan át kellett gondolnunk, melyik tankönyv felel meg leginkább a helyi követelményeknek, s nem utolsósorban a szülők pénztárcájának. Iskolánkban a tankönyvválasztásban a munkaközösségek döntöttek, figyelembe véve azt a célt, hogy több évig tudják majd használni.

A közoktatási törvény módszertani szabadságot hirdet a pedagógus számára, amely számunkra azt jelenti: a tanárok úgy tanítsanak, ahogy azt szakmai, módszertani felkészültségük és állandó önképzésük lehetővé teszi, s ahogyan lelkiismeretük diktálja. Ne kötelezzék el magukat egyetlen üdvöztőnek hitt módszertani eljárás mellett sem, hiszen a

sokféle tanáregyéniség és az ebből következő módszertani sokszínűség lehet biztosítéka egy gyermekközpontú iskola felvállalásának.

Mindezek mellett kiemelhető néhány olyan mozzanat, amely iskolakoncepciónk megvalósításának egységességre való törekvését jelzi.

Ilyenek: a gyermeki személyiség tiszteletben tartása; a megtanulandó tananyag közös megbeszélése, feldolgoztatása; a tanulók maximális aktivizálása; önálló gondolkodásra, ismeretszerzésre való ösztönzés; a gyermeki teljesítmények folyamatos értékelése; a szellemi felfedezés örömeinek megismertetése; tolerancia az ellenvéleményekkel szemben; tartalmas emberi kapcsolat kialakítása a tanítványokkal a tanári tekintély megtartása mellett; következetesség; kiszámíthatóság; állandó önképzés; kritika gyakorlása és elfogadása.

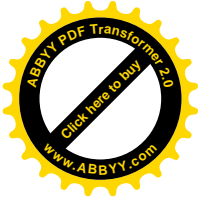
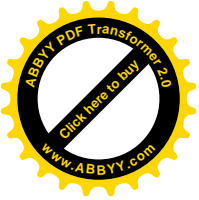
A nevelés-oktatás hatékonyságát szolgáló eszközrendszer:

A meglévő eszközök mennyiségi és minőségi mutatói nincsenek összhangban egymással. A rendelkezésre állók között sok az elavult, használhatatlan, illetve javításra váró eszköz.

- A legnagyobb hiány a szemléltető eszközök terén jelentkezik.
- Az audiovizuális eszközök egy része nem biztosított, amelyek még működnek, folyamatos felújításra, illetve kicserélésre szorulnak.
- Ugyanez elmondható a napközi otthon szabadidős tevékenységeinél használatos felszerelésekről is.
- A szaktantermi rendszer folyamatos bővítése, korszerűsítése.
- Az oktatás hatékonyságát komolyan gátló tényező, hogy hiányoznak azok a tanulókísérleti eszközök, melyek e tárgyak tanításakor nélkülözhetetlenek.
- Könyvtárunk van, de a médiatár létrehozásra vár.

A tankönyvek, tanulmányi segédletek kiválasztásának elvei:

Az iskola elsődleges feladata, hogy alapozó ismereteket biztosítson, hogy a képességek fejlesztésével állandó önművelésre, önálló gondolkodásra készítse fel a tanulókat.

Az önálló ismeretszerzés alapfeltétele, hogy a tanulók szeressék a könyvet, hisz a legfontosabb taneszköz továbbra is a tankönyv. A tanítónak nagy a felelőssége abban, hogy a képesség kialakulásához megfelelő fejlesztéssel hozzásegítse a gyerekeket. A hatékony fejlesztőmunkához szükséges a megfelelő tankönyv kiválasztása.

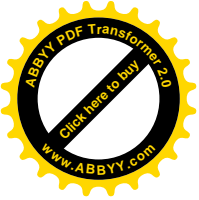
Tankönyvet olyat kell választani, hogy a gyerek beleszeressen. A hirtelen megnövekedett kínálatból - a bőség zavarával küzdve -, gyakran nem egyszerű a választás. Ezért, amikor alkalmas, tankönyv után kutatunk; több szempont egyidejű, alapos mérlegelése hozhat megnyugtatóan jó eredményt.

Tartalmi megfelelés:

- A tankönyv témafeldolgozása, feladatrendszere fedje le az adott tantárgy tantervi anyagát.
- A tartalom legyen korrekt szaktárgyi szempontból. (Ne legyen benne tárgyi tévedés, félreérthető, értelmezhető tartalmi elem.)
- Tartalmazzon igényes szemléleti anyagot.
- Vegye figyelembe a korosztály értelmi fejlődésének, megismerőtevékenységének életkori jellemzőit, fejlődési, fejlesztési szükségleteit.
- A feladatrendszer adjon lehetőséget a széleskörű tanulói tevékenységre, kreatív megoldásokra.
- Legyen a tankönyv felépítésében pedagógiai logika. (Témák, feladatsorok építkezése.)
- Tartalmazzon elég ismeretanyagot.
- A feladatok legyenek változatosak: típus, nehézségi fok, funkció tekintetében.

Formai megfelelés:

- A tankönyvoldalak legyenek áttekinthetőek, a könyv szerkesztésében jelrendszerében könnyen igazodjon el az adott korosztály.

- A betűforma, méret és távolság, illetve az egy oldalra kerülő szöveg vagy feladatmennyiség feleljen meg a tanulók észlelési képességének.
- Az ábrakészlet segítse a valóság megismerését, a feladatmegoldást, a belső képteremtést.
- A tankönyv mérete, súlya, kötése életkorbarát legyen.

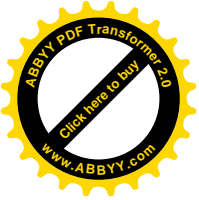
Egyéb szempontok (kérdések):

- Miféle tankönyvet használtak a tanulók az előző évben, s várhatóan miből fogják tanítani őket majd a felsőbb évfolyamokon az átvevő tanítók, tanárok?
- A kiszemelt taneszköz egy évfolyamra szól vagy több évfolyamra kidolgozott?
- Mekkora fizikai megterhelést jelent a napi teljes tankönyvszükséglet cipelése a gyermekeknek?
- Mekkora anyagi terhet ró a könyvek megvásárlása a szülőkre?

A jól megválasztott taneszköz (tankönyv, feladatlap, mérőlapok, szemléltetőeszközök, segédkönyvek) jó eszköz, segítőtárs lehet a tanító, tanár céljai elérésében. Az elkövetkezendő években két dolog segítheti a pedagógust a tankönyvek kiválasztásában:

- alaposan ismerje meg a régi és az új kiadványokat
- alakítsa ki saját értékrendjét, hogy az önmaga számára is világosan megfogalmazott pedagógiai értékeket keresse, kutassa, amikor tanítványainak jó könyveket szeretne választani.

10. AZ ISKOLA MAGASABB ÉVFOLYAMÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI
11. AZ ISKOLAI ÍRÁSBELI BESZÁMOLTATÁSOK FORMÁI, RENDJE, KORLÁTAI, AZ ÉRTÉKELÉSBEN BETÖLTÖTT SZEREPE
  - 11.1. AZ ISKOLAI BESZÁMOLTATÁS FORMÁI ÉS KÖVETELMÉNYEI
  - 11.2. AZ ÉRTÉKELÉSRŐL ADOTT INFORMÁCIÓ
  - 11.3. AZ ÉRTÉKELÉS RENDSZERESSÉGE A TANÉV SORÁN
  - 11.4. VIZSGA, VIZSGARENDSZEREK
12. A TANULÓK TOVÁBBTANULÁSI SZÁNDÉKAI ÉS LEHETŐSÉGEI ISKOLÁNKBAN
13. AZ ISKOLA HAGYOMÁNYRENDSZERE

14. A BEILLESZKEDÉSI ÉS MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGEKKEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

Mi, gyakorló pedagógusok nap mint nap tapasztaljuk, hogy a beilleszkedési és magatartási zavarokkal küzdő tanulók agresszívbabak a kortársaiknál és általában súlyos tanulási problémákkal is küzdenek. Nekünk pedagógusoknak az oktatás-nevelés során mind a két problémát kezelniük kell.

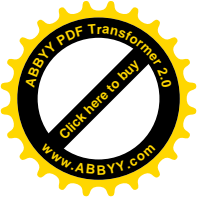
Vitatott kérdés még ma is, hogy mi az elsődleges: a veleszületett agresszív viselkedés vezet-e az iskolai teljesítmény kudarcához vagy éppen fordítva: a tanulás belső akadályozottsága teszi a gyermeket agresszívvá?

A következőkben a nevelői gyakorlatunkban jelentkező tipikus magatartási és beilleszkedési zavarok felismeréseit és az ezekkel összefüggő konkrét pedagógiai tevékenységi formákat, eszközöket, eljárásokat, feladatokat foglaljuk össze.

A legfeltűnőbb az iskolában a hiperaktív gyerek. Tapasztalataink szerint – az iskolába lépés kezdetén – néhány tanulóknál jelentkeznek a hiperaktivitás tünetei. Az óvoda lazább normái, játékosabb, több mozgásra épülő feladatai mellett sokszor fel sem tűnik milyen magatartási nehézségekkel küzd a gyermek. Amennyiben iskolába lépés előtt a család is jól tolerálta például a fáradhatatlan mozgékonyt, a gyermek harmonikus, magabiztos, nem szenved a szülői, nevelői elégedetlenségtől.

Az iskola sajátos normarendszerében azonban ez a hiperaktivitás feltűnővé válik. Jellemző ezeknél a gyerekeknél a rossz mozgásidőztetés, amelyet kiegészít az a tény is, hogy a hiperaktivitás a verbális viselkedésben is megnyilvánulhat: szüntelenül beszél, témáit gyakran változtatja. Jellemző még, hogy izeg-mozog ülve is, előbb cselekszik, mint ahogy gondolkozik, feladatait képtelen megszervezni, túlzottan sok ellenőrzést igényel, gyakran észrevehető, hogy „nem figyel oda”, figyelme könnyen elterelhető.

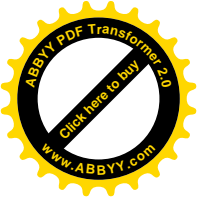
Amennyiben a hiperaktív gyerekben agresszivitás is kialakul – ami az örökös fegyelmezés, viselkedési és tanulási kudarcok dacreakciójaként jelenik meg – és másodlagos tünetek: indulatkitörések, hazudozás, lopás, kezdődő deviáns életvezetés bontakozik ki, melyet alacsony önértékelés, alacsony frusztráció, tolerancia, valamint depresszió és szorongás kísér, már szakember, pszichológus segítségét is igényelni kell.

Ha ezeknek a másodlagos tüneteknek a jelentkezését sikerül a nevelés, a szocializáció során elkerülni, a serdülőkort követően a motoros nyugtalanság csillapulásával be fog illeszkedni a társadalomba, nem pedig szembe kerül vele.

Melyek azok a nevelési tevékenységi formák, eszközök, amelyeket a pedagógusok alkalmaznak pedagógiai munkájuk során:

1. **Báb- és szituációs szerepjátékok.** Ezek a tevékenységi formák elsősorban alsó tagozatban alkalmazhatók jól. Játékosságra, mozgásra épülő feladatai mellett az újszerűség, a monotonia érzésének megszüntetésével a gyerekek játékos igényét elégíti ki, ezért e „játékoknak” erős aktivizáló hatása van, mely közben a környezetünkben látott magatartási mintákat leképezik, reprodukálják, amely a pedagógusoknak tükörként szolgálhat a gyerek megismerésében.
Ezek a játékok nemcsak reprodukálják a tapasztalatokat, hanem új tapasztalatok, új megismerés formája is, mert a más gyerek által bemutatott magatartási minták egyesek számára új elemeket is tartalmaznak. Nem elhanyagolható körülmény, hogy a játék, mivel együttműködést, közös tevékenységet igényel, s közös élményt eredményez, a közösségformálás, a beilleszkedés eszköze is.
2. **Dramatizálás:** gazdag esztétikai, erkölcsi és emocionális tartalmat hordoz. Ennek a játékváltozatnak a során új helyzetek, új magatartási variánsok bemutatására, átélésére nyílik alkalom, szintén a beilleszkedés, a közösségformálás eszköze is.
3. **A tanítási órákon** nagyon fontos a **motiváció**, a gyakorlás megszervezése újszerű feladatokkal a monotonia elkerülése érdekében.
4. A kitartó, koncentrált **figyelem fejlesztése**, a **differentiált munka** megszervezése, az elakadó tanulók segítése az önálló munka során, mielőtt még feladnák önbizalom hiányában a munkát. Fontos a szelíd-, nem diktatórikus, következetes közvetítés megvalósítása.
5. A **szociometriai felmérések** készítése és elemzése egyértelműen megmutatja, hogy kik a közösségben a perifériára szorult gyerekek. A megfigyelés során az is kiderül, hogy miért kerültek ide, milyen beilleszkedési nehézségeik vannak, tanulási kudarcok vagy magatartási zavarok, esetleg féltékenység okozza a be nem fogadást. Ilyen esetekben meg kell keresnünk azokat a nevelési területeket, ahol a gyerekek

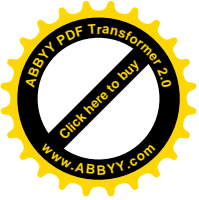
sikereket érhetnek el. Ki kell emelni őket és **dicsérni. Feladatokat, megbízásokat** kell adni, amit könnyen és biztosan elvégez.

6. **A közös játéknak** a szabálytudat, és a társas kapcsolatok alakításában van jelentős szerepe.
7. **Közös programok** szervezése: kirándulások, klubdelután, ünnepek, színház-, mozi látogatások, könyvtár, múzeum meglátogatása, ahol jó lehetőség nyílik a tanulók megfigyelésére, a társas kapcsolatok alakítására, a viselkedési szabályok elsajátítására, alkalmazására.
8. A nevelőmunkában el kell érni, hogy tanulják meg az **önértékelést**, az **önbírálatot**. Ennek érdekében az önismeret fejlesztése is, mivel az „én” mindig másokban tükröződik, ez a feladat egyben mások megismerését is feltételezi.
9. Jelentős legyen a megfelelő **énkép kialakulásának** segítése és az egyes gyermekek mások megítélésében való megfelelő tükröződése. Belátással, rávezetéssel el kell érni, hogy ő mondja ki, hogy kinek a hatására teszi éppen az ellenkezőjét annak, amit elvárnak tőle. (Ellenállás, lázadás, negativizmus ↔ felnőtt tekintély, parancs, erőszak).
10. Az **empátia** képességének a fejlesztésével, érzelmi ráhatással elérhetjük, hogy tisztelje a máságot embertársaiban.
11. Fontos az **állatszeretetre, állatvédelemre nevelés**. Aki kínozza az állatokat vagy elnézi méltatlan szenvedésüket – bár tehetne ellene -, ugyanilyen ártó vagy közönyös lesz az emberek között is.

A családdal való kapcsolattartás elsődlegesen az osztályfőnök, a napközis nevelő, de minden más pedagógus feladata is. A családi környezeti háttér hatása az iskolai magatartásban és a beilleszkedésben is jelentős szerepet kap. A család és az iskola különböző tapasztalatai együttesen képezik a tervezett beavatkozás alapját.

Helyzeténél fogva a napközi otthon közvetlenebbül érzékeli a családi háttér nevelési hatásmechanizmusát. A családi háttérben a következő problémák okozhatnak magatartási, beilleszkedési zavarokat:

- kellő szülői törődés hiánya

- válások következményei
- a szülők antiszociális, amorális magatartása
- a szülők aránytalanul nagy elfoglaltsága
- a különböző nevelési előítéletek / túlzott szigor, testi fenyítés, túlzott kényszerítés /
- a munkanélküliség
- rossz szociális helyzet, ingerszegény környezet.

A szülőkkel való eredményes együttműködés nélkül a tanulók nevelése, egészséges személyiséggé formálása lehetetlen feladat. Szeretnénk megnyerni őket a gyerekek neveléséhez. Emberi bizalomra alapozott, meghitt kapcsolatot kívánunk kiépíteni a szülőkkel és nem felületes bürokratikus viszonyt.

A szülőkkel a családi nevelés és a gyermek pozitívumait kell mindenekelőtt megerősíteni és erre alapozva kell a hibák javítását megkezdeni.

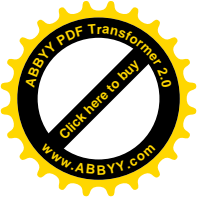
Tapintattal, megértéssel kell bánnunk a szülőkkel, mert csak így lehet kiérdemelni a bizalmat. A családról megtudott adatokat bizalmasan kezeljük, csak a gyermek jobb nevelése érdekében lehet illetékeseknek elmondani.

Megteremtjük az őszinte légkört, hogy a szülő ne takargassa a valóságot, hanem érezze meg, hogy csak a helyzet őszinte, valóságos megismerésével lehet közös megoldást találni.

Mindezekhez először megismerjük a családot, nevelési szokásaikat, módszereiket. Erre a legjobb alkalom a családlátogatás, amelyet 1. és 5. évfolyam első hónapjaiban végzünk el. A családlátogatás során a pedagógus, a gyermek és a szülő is közelebb kerül egymáshoz, közvetlenebb kapcsolat alakul ki közöttük.

Meglátásaink szerint mással nem pótolható megfigyelésre ad lehetőséget: hogyan él, hol lakik a tanuló, milyen objektív lehetőségei vannak a tanulásra, az életre?

Ilyenkor környezettanulmány elvégzésére is lehetőség nyílik: milyen a családi légkör, a családtagok közötti összhang, a lakásviszony, a gyermek segítése, ellenőrzése, mennyire és hogyan foglalkoznak a gyerekekkel?

Mindezen hatásmechanizmusok megfigyelésével már jól ki lehet alakítani az eredményes együttműködést - az előzőekben leírtak figyelembevételével – a szülőkkel.

A fogadóórák, amelyek bizalmas légkörben, nem nyilvános megbeszélés során zajlanak, szintén jó lehetőségek arra, hogy a gyermek magatartási zavarairól, beilleszkedési nehézségeiről, tanulási zavarairól beszéljünk és közös megoldási tervet dolgozzunk ki.

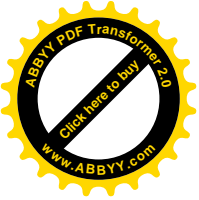
A szülői értekezletek az általános, tipikus, több tanulónál is előforduló problémák név nélküli megbeszélését jelenti; az életkori sajátosságokból fakadó nehézségek feltárásának és megoldására irányuló lehetőségek színtere.

Végül meg kell említeni a „nyílt nap” fontosságát, ahol a szülő iskolai helyzetben is látja a gyermekét, így megítélésük is sokkal realisabb lehet.

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység területei a következők:

- Ktv. 30. § (8), (9)
- a nevelési tanácsadó vagy a szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleménye alapján az igazgató mentesíti a nehézséggel küzdő tanulót egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alól
  - a mentesített tanulók részére az iskola a Ktv. 52. §-ának (7) és (10) bekezdésének c) pontjában meghatározott időkeret terhére – egyéni foglalkozást szervez
  - Ktv. 69. § (2) – készségtantárgyak tanulása alóli mentesítés a tanuló kérelmére, amely az igazgató joga
  - Ktv. 70. § (7)-(10).
  - Ktv. 69. § (3), 120. § (1) – magántanuló felmentése
  - Ktv. 3. számú melléklet II. 3. pont – kis létszámú tanulócsoport szervezése
  - 11/1994. (VI. 8.) MKM 21. § (1) előkészítő évfolyam, a tanuló egyéni továbbhaladása.

15. A TEHETSÉG, KÉPESSÉG KIBONTAKOZTATÁSÁT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

Tehetségesek azok, akik a társadalmat az emberi elme működésének a megértésére és optimális fejlesztésére ösztönzik; így azzal szolgál, hogy a társadalom igazi küldetését betölthesse. Azon társadalmak számára, amelyek fejlődni akarnak és azt szeretnék, hogy polgárai egészségesek, boldogok legyenek és tartalmas életet éljenek, létfontosságú a tanulás.

Az emberi élet két legfontosabb adománya az egészség és a tehetség. Legfontosabb természeti kincsünk: a gyermekek tehetsége, illetve ennek kibontakoztatása. A gyermekeinkben szunnyadó tehetség felismerése és fejlesztése az egyik legnagyobb kihívás iskolánk számára.

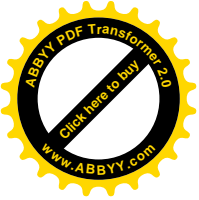
A magyar pedagógiai képzésből hiányzott az a követelmény, hogy meg kell tanítani a pedagógusokat arra is, hogy a kivételes adottságokkal az átlagtól eltérően kell foglalkozni. Ma már tudjuk, hogy jövőnk, társadalmunk sikere, az egész magyarság sorsa attól függ, hogy a pedagógusok megtalálják-e a kiemelkedő teljesítményű gyerekeket; segítik-e őket abban, hogy a nekik megfelelő helyre kerüljenek.

Feladatuk, hogy embert formáljunk a gyermekből. Fontos, hogy gondos szakértelemmel és megértő humánussal bontakoztassuk ki személyiségének minden értékes vonását; a jellemet, az akaratot, a közösségi szellemet. Fejlesszük az általános értelmi képességet, amelyre minden pályán szükség lesz az érvényesüléshez. Keressük minden gyermekben azt, vagy azokat a speciális adottságokat, amelyek bennük a legjobbak és az átlagost meghaladják.

Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a lassan fejlődő tanulók, a nem kiemelkedő, a gyengébb tanulmányi eredményt elérők között is vannak jó adottságú, tehetség ígérettek. Nevelőtestületünk számára fontos, hogy ezek a gyerekek se kallódjanak el.

Tehetségfejlesztő programunk legfőbb pedagógiai és pszichológiai alapelvei:

- Elsődleges célunk tanulóink képességeinek feltárása és intenzív fejlesztése a leghatékonyabb pedagógiai módszerek, eszközök alkalmazásával.
- Fontosnak tartjuk a személyiség fejlesztését is, hiszen fejlett személyiség nélkül nehezen képzelhető el a tehetség kibontakoztatása.

- Munkánk középpontjában két fő szempont áll: az egyik a tanulók megfelelő motiválása, a másik a differenciálás.

A tehetséggondozás szinterei, szervezeti keretei

Speciális tantervű osztályainkban az óraszámok emelésével igyekszünk teret adni a tehetséges diák oktatására. Matematika – informatika osztályunkban a matematika, az idegen nyelvi osztályban az angol, német, a humán – művészeti irányultságú osztályainkban a magyar irodalom, az ének–zene, a rajz tantárgyak heti óraszámainak növelésével lehetőségünk nyílik a tehetséges tanulók megfelelő fejlesztésére.

Speciális tantervű osztályainkban a tanulók fejlesztése érdekében a következő választható tantárgyakat terveztük:

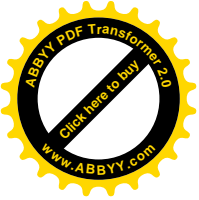
- informatika
- idegen nyelv (angol-német)
- társastánc
- rajz
- előkészítő: magyar és irodalom
- matematika
- történelem.

A tehetséggondozást iskolánkban a csoportbontások is jól szolgálják. A már évek óta alkalmazott formában folytatjuk továbbra is a informatika (1-8. évfolyam), művészet irodalom 5. évfolyam, a művészet - ének (5-8. évfolyam), idegen nyelv (1-8. évfolyam), valamint a technika és életvitel (5-8. évfolyam) tantárgyak oktatását csoportbontásban.

Egyéni foglalkozást tartunk a heti kötelező tanórai foglalkozások 12 %-ban a tehetség kibontakoztatása, a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása, ill. az 1-4. évfolyamra járó tanulók eredményes felkészítése céljából (Ktv. 52. § (11) bekezdés c) pont).

A tanórán kívüli foglalkozások közül a szakkörök a tehetséggondozás legszervezettebb területei. Fontosnak tartjuk a házi, városi, megyei, területi, országos versenyeken való megmérettetést, ahol a részvétel is jó lehetőség a tehetséggondozásra.

Bemutakozási fórumokat teremtünk, ahol előadások, kulturális, művészeti, sport műsorok keretében bemutatkozhatnak legtehetségesebb diákjaink társaik, szüleik és a nyilvánosság előtt.

A számszerűsíthető eredményeken túl a legnagyobb eredmények tartjuk a diákok képességeinek fejlesztését, azt, hogy a tehetséges fiatalok megismerik a tudományos kutatás módszereit, saját maguk végeznek gyűjtő – és kutatómunkát, terveznek és végeznek kísérleteket, rendezik ismereteiket, megvalósítják elképzeléseiket. Tevékenységeik során fejlődnek szóbeli, vizuális, zenei illetve mozgásos kifejezőképességük, logikus gondolkodásmódjuk, fantáziájuk, erősödik önbizalmuk, kialakul felelősségérzetük. Megtanulják, hogy az eredmények eléréséhez, egy jó ötlet megvalósításához kitartó munkára, sok-sok szorgalomra van szükség.

Differenciálás a tanítási órán:

Évtizedek óta növekszik a megtanítandó ismeretek mennyisége, ugyanakkor a tanulmányi eredményeket vizsgálva látható, hogy bár minden diáknak azonos ideig, azonos tananyagot, azonos követelmények szerint tanítunk, a végeredmény eltérő lesz.

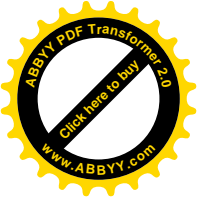
Intézményünk gyakorlata azonban az egyéni képességek figyelembevétele, a differenciált oktatás felé fejlődik. Mi mindent tartalmaz iskolánkban az eltérő képességű és tudású gyerekek oktatása:

- eltérő képességek szerint szervezett osztályok (matematika - informatika, idegen nyelvi, humán-művészet osztály)
- az egyes tantárgyakból teljesítmény alapján szervezett alkalmi csoportok
- a tanítási órákon kívüli felzárkóztató és tehetséggondozó programok (szakkörök, korrepetálások).

Differenciált oktatásunk a következő szervezési feladatokat alkalmazza:

- párhuzamos óravezetést
- választható feladatokat
- a „kérek még” elvét
- a borítékolást
- a motiválási lehetőségek maximális kihasználását
- a frontális tanulásszervezés mellőzését
- a tevékenységközpontúság előtérbe helyezését
- a tanulók mindennapi tankönyveitől, taneszközeitől eltérő feladatok felkínálását.

A differenciált tanulásszervezés előnyei:

1. az egyéni képességeket veszi figyelembe
2. jól motiválja és aktivizálja valamennyi tanulót
3. a tanulók feladatvégzéssel vannak elfoglalva
4. folyamatos a visszajelzés az egyes tanulók teljesítményeiről
5. minden egyéni vélemény nyilvánosságra kerül
6. a gyermek problémamegoldó képessége fejlődik
7. fejleszti a kommunikációs képességet.

16. A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS FELADATOK

16.1. AZ ISKOLA EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÁBÍTÓSZER- ELLENES PROGRAMJA

17. A TANULÁSI KUDARCNAK KITETT TANULÓK FELZÁRKÓZTATÁSÁT SEGÍTŐ PROGRAMOK

A tanulási kudarc hátterében általában különféle tanulási zavar található.

Ezeket kell megismerni és korrigálni. Sokszor a zavarok pontos felmérése is igen nehéz. Kirkbetanem meghatározása szerint a tanulási zavar: „elmaradás, rendellenesség, vagy megkésett fejlődés: a beszéd, olvasás, írás, számolás terén. Nem értelmi fogyatékos, nem érzékszervi hiányosság.”

Az a tanuló, aki első osztálytól kezdve nehézségek nélkül teljesíti az iskolai elvárásokat: viselkedés és teljesítmény téren, több elismerést kap otthon is és az iskolában is. Ezáltal önbizalma is erősödik. Társai körében is népszerűbb lesz.

Aki csak részben tud eleget tenni az iskolai követelményeknek; annak teljesítményproblémáihoz viselkedési zavarok is társulnak. Elveszíti önbizalmát, önértékelése alacsony lesz. Társaik és a pedagógusok figyelmét torz viselkedéssel vonják magukra. A beilleszkedési gondokkal küzdő gyerekek jó része tanulási zavarral is küzd és fordítva is igaz.

Valódi tanulási zavarok:

dyslexia → olvasási zavar

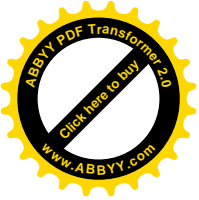
dysgraphia → írás külalakja és minősége sérül

dyscalculna → számolási képtelenség.

A gyerekek 4 %-nál, tehát minden 25. tanulónál lép fel. Ha időben felismeri a szülő vagy a pedagógus, akkor jól fejleszthető. Ha túl későn vagy egyáltalán nem foglalkoznak a problémával, akkor a gyerekek teljesítménye lényegesen elmarad saját képességeitől.

A megelőzést segítik:

- az óvoda, az iskola és a Nevelési Tanácsadó szoros együttműködése

- az iskolaérettség pontos, szakszerű vizsgálata.

1. A fejlesztés, felzárkóztatás során fontos, hogy ne direkt módszereket alkalmazzunk, hanem a lemaradásért felelős funkciót fejlesszük:

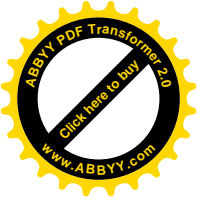
- a) A kusza, egyenetlen, nehézkes-görcsös **írású** gyerekeknél ne az írást gyakoroltassuk! A szem, kéz koordinációját kell alakítani: játékos változatos formában.
- b) A **beszédhiba** egyéni foglalkozást igényel. Súlyosabb esetben logopédushoz kell irányítani a tanulót.
- c) A **hallászavar** késleltetett cselekvést von maga után. Nehéz felismerni, a szakember segítsége is fontos.
- d) A **gyengén látók** kiszűrése és a teremben megfelelő helyre történő ültetésük is sokat segíthet.

2. Iskolánkban is nő azoknak a tanulóknak a száma, akik nem tudnak együtt haladni a többiekkel a tanulmányaikban, s akiket a leszakadás veszélye fenyeget.

Az oktatás-nevelés eredményei attól függenek, hogy a pedagógusok felismerik-e a tanulók közötti különbséget. A különböző felkészültségű és képességű tanulók előrehaladását az iskolán belüli differenciálás és a tanulási differenciált oktatás módszerével segítjük elő. A pedagógusok feladata az önálló tanulásra nevelés, amelynek célja az önálló ismeretszerzés elérése.

A napközis nevelők segítséget adhatnak a helyes tanulási technikák elsajátításához:

- Taneszközök ismerete, időtervezés, szóbeli-írásbeli tanulás sorrendje, vázlatkészítés.
- Ellenőrzik a szokások szintjét, szükség szerint korrigálják a folyamatot.
- Tanulópárokat alakítanak ki, akik kölcsönösen segítik egymást.
- Korrepetálással segítik a lemaradókat.
- A gyerek gyenge kifejezőképességének az ingerszegény könyv is oka lehet. Ilyenkor a nevelő egyéni és csoportos foglalkozásokkal segíthet: mesék dramatizálása, kérdések megfogalmazása-megválaszolása, szituációs játék.

3. A tanulási nehézség, kudarc leküzdhető, de csak a gyerek, szülő, pedagógus együttes munkájával

Meg kell ismertetni a szülőkkel az iskola gyermekközpontú filozófiáját. Így megértik, hogy a gyerekekkel nem egyoldalú, hanem a komplex személyiség felé irányuló képzés folyik.

A kudarc leküzdése szempontjából fontos, hogy a szülőktől is pozitív visszajelzést kapjon a tanuló. Ne csak a hibákat vegyék észre, dicsérjék is, ha valamit jól csinál, jól teljesít.

Első, de legkésőbb második évfolyam végére kiderül, ha egy kisdíák nem bír együtt haladni társaival. Ekkor érdemes a szülőknek a Nevelési Tanácsadóba elvinni a tanulót és ott szakemberek segítenek kideríteni a kudarc okát. Ami lehet, hogy írás-olvasás-számolási készség zavarára vezethető vissza.

Az iskolában fontos az átjárhatóság is. Ha 1. vagy 4. évfolyam végén úgy látják a szülők és pedagógusok, hogy a gyereknek megterhelő az adott emelt szintű osztályban / pl. matematika- informatika, idegen nyelv / a tanulás, átmehet egy másik osztályba is.

- Ktv. 30. § (8)
- Ktv. 41. § (6) bekezdése szerint az iskola ellátja a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával kapcsolatos tevékenységet
- Ktv. 71. §. (1) – egyéni foglalkozás lehetőségének biztosítása, heti 2 alkalommal
- a választható időkeretekben (óratervek) megtalálható a felzárkóztatás módja.

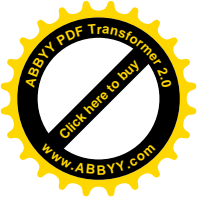
18. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

Napjaink értékválsága, társadalmi ellentmondásai, a családok helyzetének kedvezőtlen alakulása miatt egyre több gyermek kerül hátrányos helyzetbe.

Hátrányos helyzetűek azok a tanulók, akik organikusán nem sérültek, de az átlagnál alacsonyabb fejlettségi szintről indulnak. Ők lassúbb fejlődést mutatnak, a következő környezeti tényezők gátolják adottságaikhoz mért fejlődésüket.

A hátrány több forrásból is eredhet:

- a) mikrokörnyezet, a család közvetlenebbül hat a gyermek személyiségének alakulására
- b) makro környezetben található okok → a település

→ az iskola jellegében

kereshetők.

Bizonyított tény, hogy a szeretetteljes családi légkörben nevelkedett emberek: edzettebbek, ellenállóbbak és biztosabban megállják helyüket életük megpróbáltatásai során. Mi pedagógusok is tapasztaljuk, hogy a harmonikus családban élő gyerekek között nincs, vagy csak igen kevés, aki: magatartási, beilleszkedési, figyelmi vagy tanulási zavarral küzd.

Az iskola a szülők nehéz szociális helyzetéből adódó szegénységet nem tudja megváltoztatni. A szakemberek segítségével, illetve az önbizalom, önbecsülés, önértékelés erősítésével a pedagógusok is segíthetik a hátrányok leküzdését.

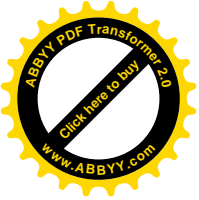
Az iskolába lépés elengedhetetlen feltétele, hogy a tanító kellő ismeretet szerezzen a tanulókról: óvodai hospitálások, családlátogatások alkalmával. A szülői értekezletek, fogadóórák lehetőséget nyújtanak a személye kontaktus, a vizalom kialakítására. A szülő információt ad gyermeke érdeklődéséről, képességeiről, múltbeli tapasztalatairól. A pedagógus a programokról tájékoztat: feltárja a célokat, feladatokat, módszereket, amelyeket használnak.

A 2000/2001-es tanévtől főállású ifjúságvédelmi felelős dolgozik iskolánkban; a Nevelési Tanácsadóval és Családsegítő Szolgálattal együtt próbálja megoldani a felmerülő problémákat. Megfelelő szakemberekhez irányítja a szülőket és tájékoztatja őket a lehetőségekről.

- Ktv. 121. § (21) bekezdés a) pontja – intézményvezetői döntések a tanulók szociális helyzetének egyhítésére
- 11/1994. (VI.8) MKM rendelet 6. § (5) bekezdés e) pontja – a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladatai
- Ktv. 19. § (7) bekezdés d) pontja szerint a pedagógus köteles közreműködni a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Iskolánkban a következő tevékenységek is segítik a szociális hátrányok leküzdését:

- A könyvtár, a számítógépterem, a tornaterem, egyéb eszközök, felszerelések ingyenes használata.

- Az Együtt Gyermekünkért Alapítvány bevételeiből segítjük a rászoruló gyerekeket / színházjegyek, belépők, kirándulások /.
- A DÖK alapítványa segítséget ad a hátrányos vagy veszélyeztetett tanulóknak.
- Iskolai rendezvények szervezése, amelyeknek bevétele is támogatást jelent: / karácsonyi koncert, zenei világnap, kulturális bemutató, jótékonysági bál, hulladékgyűjtés, karácsonyi könyvvásár és ásványbörze /.
- A Vöröskereszt és a Máltai Szeretetszolgálat adományait továbbítjuk a rászorulóknak.

19. A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI, TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

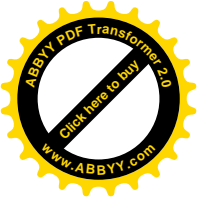
20. AZ ISKOLA TÉRÍTÉS ELLENÉBEN NYÚJTOTT KÜLÖN SZOLGÁLTATÁSAI
21. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE
22. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka alapelvei, céljai címszó alatt szerepelnek az iskolánk számára legfontosabb értékek és célok. Az 5. pont (A műveltség megszerzésének kívánalma) egyik fő színtere lehet a könyvtár. Ezen kívül azonban a többi pontra is hatással lehet közvetve vagy közvetlenül.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok (5.1.) meghatározása során nincs megemlítve külön a könyvtár, pedig akár maga a könyvtáros, akár a könyves környezet meghatározó lehet a gyermek személyiségének fejlődésében.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok – az iskola közösségfejlesztő tevékenységei (5.2.): itt többnyire az osztályközösség emelkedik ki, de a csoportkohézió megteremtésének színterei között szintén nincs említve a könyvtár. Pedig a könyvtárban folyó gyermeki kutatómunka, ha az kisebb csoportokban történik, észrevétlenül válik közösségfejlesztővé. A közös érdeklődés, közös olvasgatás a társas kapcsolatok kialakítását is elősegíti.

A következő pont a munkaközösségek speciális céljait írja le (5.3). Ezek között a célok között szerepel a gyermek olvasóvá nevelése, az olvasás megszerettetése, az irodalmi

műveltség megalapozása, az önálló személyiség kialakítása, a kommunikáció fejlesztése, a nyelvtanulás elősegítése, a szabadidő hasznos eltöltése – ahonnan szintén hiányolom a könyvtár említését – és a tehetséggondozás. Ezen célok megvalósításának elősegítésében szintén fontos szerepet játszik a könyvtár.

7. Az iskola tantárgyi rendszere és óraterve: A kerettantervi előírás szerint a könyvtárhasználat 1-8. évfolyamon integrált tárgyként jelenik meg a magyar nyelv és irodalom tantárgy keretein belül, illetve 7-8. évfolyamon az informatika/könyvtárhasználat tantárgyban. A modul tantárgyak (7.3.) között is megjelenik az informatika/könyvtárhasználat tantárgy 6. évfolyamon.

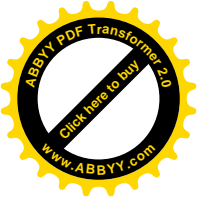
Iskolai tevékenységek (8.) – Tanítási-tanulási tevékenységünk céljai, feladatai: Az értelmi képességek fejlesztésében is, bár közvetve, de szerepet játszik a könyvtár. Hiszen a rendszerezést mi sem szemléltethetné jobban, mint az ETO. Ezen kívül természetesen kiemelt feladat az informatikai képesség fejlesztése, ezen belül a könyvtárhasználat.

A szabadidős tevékenységek irányítása (8.3.) két szintéren folyik. Egyik ilyen az iskola hagyományrendszerének szerepe (8.3.1.): a kulturális rendezvények szervezése az iskolában. A mesemondó versenyek alsó tagozatban és a vers- és prózamondó versenyek felsőben évek óta a könyvtárban kerülnek megrendezésre. Természetesen a versenyekre való felkészülésben is igénybe veszik a könyvtárt és a könyvtáros segítségét a mese, vers vagy próza kiválasztásában mind a gyerekek, mind a pedagógusok.

A másik szintér a tanórán kívüli tanulmányi jellegű foglalkozások (8.3.2.): ebből a felsorolásból hiányolom a könyvtárlátogatást, hiszen minden évben viszünk néhány osztályt a Zenei könyvtárba, illetve a Benedek Elek Városi könyvtárba. Tesszük ezt nemcsak azért, mert tantervi előírás, hanem azért is, mert ebből a külvárosi régióból bizony nagyon sok gyermek nemhogy ezekbe a könyvtárakba, hanem még a belvárosban sem jut el.

Az iskola szolgáltatásai (8.6.) között értelemszerűen szerepel a könyvtárhasználat, azonban csak a tanulási időn túl igénybe vehető szolgáltatások között. Úgy gondolom, hogy a tanulási időben igénybe vehetők közé is fel kellene venni. Gondoljunk csak a könyvtárban tartott tanórákra, ahol a pedagógus kolléga csak leemel egy dokumentumot a polcról, ami éppen a tananyaghoz kapcsolódik.

A beilleszkedési és magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek (14.) hosszú sorában csak egyszer szerepel a könyvtár (közös programok szervezésénél a könyvtárlátogatás). Pedig tudjuk, a biblioterápia alkalmazása már elterjedt. Ezen kívül több

ponton is bekapcsolódhat a könyvtár: például színtere lehet a báb- és szituációs szerepjátékoknak; tanítási órákon a motivációt segíthetjük különböző kiadványokkal, könyvekkel; az énkép kialakulását segíti a gyermekirodalom számos remeke; állatszeretetre, állatvédelemre nevelés segítője a számtalan képes lexikon, enciklopédia az állatokról. A családdal való megfelelő kapcsolat kialakításához is szolgálhat példaképp egy-egy gyermekkönyv.

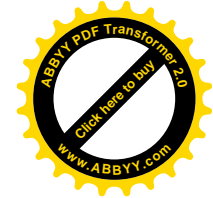
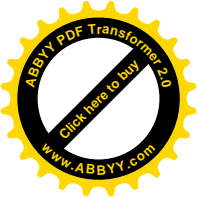
Egyre többet hallunk a tehetséggondozásról, a tehetséges gyerekről. Iskolánkban erre is külön hangsúlyt fektetünk. Az első lépcső a tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek (15.) között a speciális tantervű osztályok működtetése, ahol emelt óraszámban tanulják a gyermekek azokat a tantárgyakat, melyekben kiemelkedő teljesítményt nyújtanak. Három ilyen osztályunk van: matematika-informatika, idegen nyelv (korábban testnevelés-sport) és művészet szakági. A könyvtár itt is fontos szerepet tölt be, hiszen az informatika tantárgy keretén belül tanulják a könyvtárhasználatot felsőben a tanulók, a matematika szakági osztályban pedig emelt óraszámban. Ezen túl pedig az idegen nyelvi és művészeti osztályokban is jelentős szerepe van, hiszen számtalan dokumentum áll a gyerekek és pedagógusok rendelkezésére, melyek az oktatást segítik.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programokban (17.) a könyvtár a gyűjteményével segíthet, ami tartalmaz a fejlesztéshez és felzárkóztatáshoz szükséges dokumentumokat is.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek (18.): Az ingyenes könyvtárhasználattal biztosítjuk azoknak a gyermekeknek is a könyvekhez való hozzáférését, akiknek otthon erre nincs lehetőségük.

b) Helyi tanterv

A helyi tanterv az iskola pedagógiai programjának szerves részeként magában foglalja és szintetizálja az adott intézmény profilját, fejlesztési koncepcióját, tantárgyi struktúráját, a közvetített műveltség tartalmakat, a tanórai és tanórán kívüli tevékenységeket, a közös metodikai alapelveket, a belső vizsgák tervét, továbbá óra- és időterveket, valamint a felhasznált taneszközöket.

Iskolánk jelenleg két tantervből dolgozik. Ennek oka az, hogy a sokáig népszerű testnevelés szakági osztály megszűnt, helyébe a nyelvi tagozatos osztály lépett. Ezért át kellett dolgozni a helyi tantervet az új tagozatos osztálynak megfelelően. A piros csillaggal jelölt (5-8.) évfolyamok még a régi tanterv szerint tanulnak, míg az alsós osztályok már az átdolgozott helyi tantervből. Az alábbiakban az iskola helyi tantervéből a könyvtárra, könyvtárhasználatra vonatkozó részeket közlöm: 5-8. évfolyamokon a régi, 1-4. évfolyamokon az új tantervből.

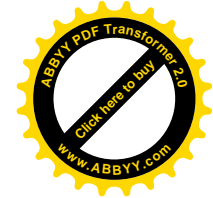
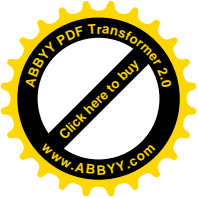
A Karácsony Sándor Általános Iskola helyi tanterve:

A Karácsony Sándor Általános Iskola óraterve

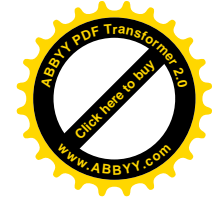
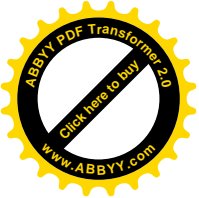
INTENZÍV MATEMATIKA A. osztály

* * * *

Tantárgy / évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv	3	3	3	3	2	2	1,5	2
Magyar irodalom	5	5	4,5	4	2	2	2	2
Történelem és állampolgári ismeretek					2	2	2	2
Idegen nyelv				3	3	3	3	3
Matematika	4+1	4+1	3,5+1	3+1	4+1	3+1	3+2	3+2
Informatika							1	1
Környezetismeret	1	1	1,5	2				
Természetismeret					2	2		

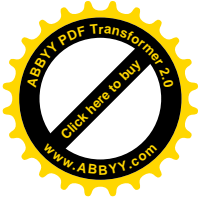
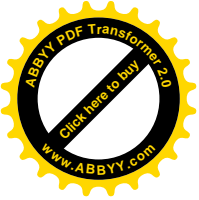

Fizika							1,5	1,5
Biológia és egészségtan							1,5	1,5
Kémia							1,5	1,5
Földrajz							1,5	1,5
Ének-zene	1	1	1,5	1,5	1	1	1	1
Rajz	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1	1
Technika és életvitel	1	1	1	1	1	1	1	0,5
Testnevelés és sport	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2	2
Osztályfőnöki					0,5	0,5	0,5	0,5
Tantervi modulok:								
Egészségtan						0,5		
Tánc és dráma					1			
Hon- és népismeret						1		
Informatika/könyvtárhasználat						0,5		
Ember- és társadalomismeret, etika							1	
Mozgókép- és médiaismeret								1
KÖTÖTT ÓRASZÁM ÖSSZESEN:	20	20	20	22,5	22,5	22,5	25	25
Nem kötelező (választható):	2	2	2	2	5	5	7	7
Számítástechnika	1	1	1	1	0,5	0,5	1	1

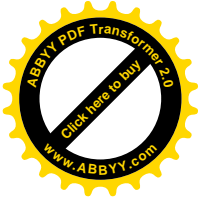
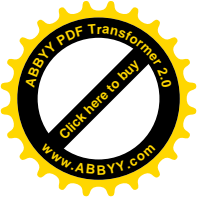
TESTNEVELÉS SZAKÁGI B. osztály

Tantárgy / évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv	3	3	3	3	2	2	1,5	2
Magyar irodalom	5	5	4,5	4	2	2	2	2
Történelem és állampolgári ismeretek					2	2	2	2
Idegen nyelv				3	3	3	3	3
Matematika	4	4	3,5	3	4	3	3	3
Informatika							1	1
Környezetismeret	1	1	1,5	2				
Természetismeret					2	2		
Fizika							1,5	1,5
Biológia és egészségtan							1,5	1,5
Kémia							1,5	1,5
Földrajz							1,5	1,5
Ének-zene	1	1	1,5	1,5	1	1	1	1
Rajz	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1	1
Technika és életvitel	1	1	1	1	1	1	1	0,5
Testnevelés és sport	2,5+1	2,5+1	2,5+1	2,5+1	2,5+1	2,5+1	2+2	2+2
Osztályfőnöki					0,5	0,5	0,5	0,5
Tantervi modulok:								
Egészségtan						0,5		
Tánc és dráma					1			
Hon- és népismeret						1		
Informatika/könyvtárhasználat						0,5		
Ember- és társadalomismeret, etika							1	
Mozgókép- és médiaismeret								1
KÖTÖTT ÓRASZÁM	20	20	20	22,5	22,5	22,5	25	25
ÖSSZESEN:								
Nem kötelező (választható):	2	2	2	2	5	5	7	7
Néptánc	1	1	1	1				
Tömegsport	1	1	1	1	1	1	1	1
Előkészítő							1	1

HUMÁN - MŰVÉS ZET C. osztály

Tantárgy / évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv	3	3	3	3	2	2	1,5	2
Művészet (magyar irodalom)	5+1	5+1	4,5+1	4+1	2+2	2+1	2+2	2+2
Történelem és állampolgári ismeretek					2	2	2	2
Idegen nyelv				3	3	3	3	3
Matematika	4	4	3,5	3	4	3	3	3
Informatika							1	1
Környezetismeret	1	1	1,5	2				
Természetismeret					2	2		
Fizika							1,5	1,5
Biológia és egészségtan							1,5	1,5
Kémia							1,5	1,5
Földrajz							1,5	1,5
Művészet (ének-zene)	1	1	1,5	1,5	1	1	1	1
Művészet (rajz)	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1	1
Technika és életvitel	1	1	1	1	1	1	1	0,5
Testnevelés és sport	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2	2
Osztályfőnöki					0,5	0,5	0,5	0,5
Tantervi modulok:								
Egészségtan						0,5		
Hon- és népismeret						1		
Informatika/könyvtárhasználat						0,5		
Ember- és társadalomismeret, etika							1	
Mozgókép- és médiaismeret								1
KÖTÖTT ÓRASZÁM	20	20	20	22,5	22,5	22,5	25	25
ÖSSZESEN:								
Nem kötelező (választható):	2	2	2	2	5	5	7	7
Társastánc	1	1	1	1				
Rajz	1	1	1	1				

Magyar nyelv 5-8.

A tanulási képesség fejlesztése, az ismeretfeldolgozási technikák megtanítása valamennyi tantárgy együttes feladata, de jelentős szerepet kell vállalnia ebben a magyar nyelv és irodalom tanításának is. Például olyan szövegfeldolgozó eljárások megismertetésével, mint a lényegkiemelés, tömörítés, szövegkiegészítés, jártasság a verbális és vizuális információ együttes kezelésében. A szellemi munka technikájának elsajátításához szorosan kapcsolódik a könyvtári munka megismertetése, tapasztalatszerzés a segédkönyvek, szak- és ismeretterjesztő irodalom használatában, ismeretek az anyaggyűjtés és -rendezés módszeréről, a forrásfeldolgozás és az idézés etikai és formai követelményeiről. A könyvtári gyakorlatnak ki kell terjednie a modern technológián alapuló információhordozókra is. A tanulási képesség fejlesztésének fontos állomása a mindennapi élethez, irodalmi vagy egyéb tanulmányokhoz kapcsolódó témák önálló feldolgozása.

5. évfolyam:

Tanulási képesség

Könyvtárhasználat: a könyvek tartalmának megállapítása, ismertetése tartalomjegyzék, bevezető fűlszöveg alapján, ill. átlapozással.

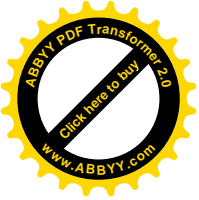
Önálló ismeretszerzés könyvtári munkával: könyvek keresése bármely tantárgyi témához egyénileg vagy társakkal együttműködve.

Segédkönyvek, a korosztálynak készült szótárak, lexikonok használata ismeretlen kifejezések magyarázatára, személyekhez, témákhoz kapcsolódó adatok gyűjtése a tanult anyag bővítésére.

Források azonosítása (szerző, cím, kiadó, a kiadás helye, éve), rövid feljegyzés készítése a felhasznált könyvekről.

**Könyv- és
könyvtárhasz-
nát**

Tájékozódás a különféle dokumentumtípusokban: könyvek (ismeretközlő és szépirodalmi szöveg), segédkönyvek (szótár, lexikon, enciklopédia).

A továbbhaladás feltételei

Jártasság a korosztály számára készült szótárak használatában. Tájékozódás a könyvtárban.

6. évfolyam:

Tanulási képesség

Önálló vizsgálódás a könyvtárban: a korosztálynak szánt sajtótermékek megismerése, kézikönyvek használata a tárgyalt irodalmi művekkel és tanulmányaik egyéb területeivel kapcsolatban.

Tantárgyi gyűjtőmunka csoportosan vagy egyénileg az életkornak megfelelő folyóiratokból, talált adatok célszerű, gondos elrendezése vázlatban, rövid jegyzetben, a felhasznált forrásokról a szükséges adatok följegyzése.

A gyűjtött anyag felhasználása (pl. szóbeli és írásbeli beszámolóban, olvasónaplóban, műsor-összeállításban).

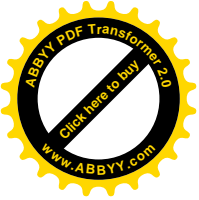
Könyv- és könyvtárhasz- nát	A korosztálynak szánt fontosabb sajtótermékek főbb fajtái, formai és szerkezeti jellemzői. A könyvekből gyűjtött adatok rendezésének alapvető ismeretei.
--	---

Fogalmak

sajtótermék: napilap, hetilap, folyóirat; fejléc, cikk, rovat, tartalomjegyzék.

A továbbhaladás feltételei

Az irodalmi olvasmányokhoz, egyéb tanulmányokhoz kapcsolódó információk gyűjtése a könyvtárban, az adatok elrendezése és feljegyzése. Jártasság a korosztály számára készült lexikonok használatában.

7. évfolyam:

Tanulási képesség

Beszámoló, fiktív tudósítás, újságoldal stb. készítése egy adott irodalmi alak életéről, egy korszakról, eseményről korabeli dokumentumok, irodalmi művek, naplók, a témával foglalkozó, a korosztálynak szóló szakmunkák felhasználásával, önálló vagy csoportos vizsgálódás útján.

Érvek, bizonyító erejű példák gyűjtése a könyvtárban, rendszerezésük vázlat és jegyzet készítésével, más tantárgyak témáiból, tankönyveiből is.

A könyvtár nyomtatott dokumentumainak (segédkönyv, kézikönyv, ismeretterjesztő könyv, folyóirat), elektronikus információhordozóinak felhasználásával egyszerűbb téma önálló vagy csoportos feldolgozása: problémafelvetés, forrásválasztás és -feldolgozás segítséggel, beszámoló készítése szóban vagy írásban, hivatkozás a forrásra az idézés megfelelő módjával.

Könyv- és könyvtárhasz- nálát

A könyvtár írott és a modern technológián alapuló dokumentumainak felhasználása különféle témák feldolgozásában.
Forráshasználat, forrásjegyzék, az idézés módjai.
Hogyan készítsünk jegyzetet és vázlatot?

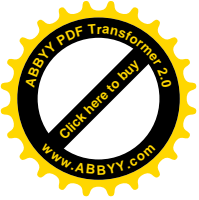
Fogalmak

Vita, megbeszélés, felszólalás, hozzászólás, kiselőadás.

Forrásjegyzék, idézet, hivatkozás.

A továbbhaladás feltételei

A tárgyalt irodalmi művekhez, a mindennapi élet kérdéseinek megválaszolásához ismeretanyagok keresése a könyvtár nyomtatott és elektronikus információhordozóinak felhasználásával.

8. évfolyam:

Tanulási képesség

Mindennapi, közéleti és szakmai problémákról vagy irodalmi témákról ismeretek, érvek, példák gyűjtése a könyvtári tárgyi katalógus segítségével.

Önálló problémafelvetés, források kiválasztása, többféle forrásból gyűjtött anyag válogatása, feldolgozása önállóan vagy csoportmunkával, az összegyűjtött anyagról szóbeli és/vagy írásos beszámoló készítése.

A tanult művek közvetlen és tágabb kontextusára vonatkozó ismeretek bővítése önálló könyvtári munkával; az adatok felhasználása az értelmezésben, elemzésben.

Könyv- és könyvtárhasz- nát	A tárgyi katalógus használata önálló feladat megoldásához, cédulázás, forrásjegyzék készítése a gyűjtött adatokról.
--	---

A továbbhaladás feltételei

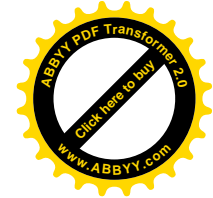
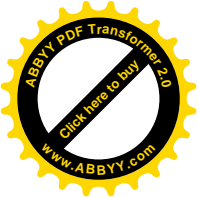
A gyakrabban használt mindennapi hivatalos iratok jellemzőinek ismerete. Tájékozottság a magyar nyelv eredetéről, helyéről a világ nyelvei között.

Jártasság az önálló könyvtári munkában a tárgyi katalógus használatával.

Magyar irodalom 5-8.

A tanulási képesség fejlesztése, olyan szövegfeldolgozó eljárások megismertetésével, mint a lényegkiemelés, tömörítés, szövegkiegészítés, jártasság a verbális és vizuális információ együttes kezelésében.

Az önálló ismeretszerzés technikájának elsajátításához szorosan kapcsolódik a könyvtári munka megismertetése, tapasztalatszerzés a segédkönyvek, szak- és ismeretterjesztő irodalom használatában, ismeretek az anyaggyűjtés és -rendezés módszeréről, a forrásfeldolgozás és az idézés etikai és formai követelményeiről.

A könyvtári gyakorlatnak ki kell terjednie a modern technológián alapuló információhordozókra is. Az irodalmi művek feldolgozásában feladat annak megláttatása, hogy a mű jelentése, hatása, szépsége és a nyelvi kifejezőmód szoros kapcsolatban áll egymással. Az eredményes nyelvi ismeretnyújtásnak együtt kell járnia a nyelvszemlélet gazdagodásával: a magyar nyelv értékeinek megőrzésével.

5. évfolyam:

Tanulási képesség

Vázlatkészítés tanári irányítással és önállóan.

Vázlat felhasználása különböző műfajú, témájú szövegek megértéséhez ill. megfogalmazásához.

Önálló ismeretszerzés könyvtári munkával: könyvek keresése bármely tantárgyi témához egyénileg vagy társakkal együttműködve. Segédkönyvek, a korosztálynak készült szótárak, lexikonok használata ismeretlen kifejezések magyarázatára, személyekhez, témákhoz kapcsolódó adatok gyűjtése a tanult anyag bővítésére.

6. évfolyam:

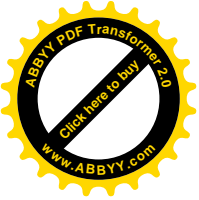
A továbbhaladás feltételei

Az irodalmi olvasmányokhoz, egyéb tanulmányokhoz kapcsolódó információk gyűjtése a könyvtárban, az adatok elrendezése és feljegyzése. Jártasság a korosztály számára készült lexikonok használatában, és a modern technológián alapuló információhordozók alkalmazásában.

7. évfolyam:

Tanulási képesség

Önálló olvasmányválasztás, segédletek, képzőművészeti ábrázolások felkutatása megadott témához. A könyvtár nyomtatott dokumentumainak (segédkönyv, kézikönyv,

ismeretterjesztő könyv, folyóirat), elektronikus információhordozóinak felhasználásával egyszerűbb téma önálló vagy csoportos feldolgozása: problémafelvetés, forrásválasztás- és feldolgozás segítségével, beszámoló készítése szóban vagy írásban, hivatkozás a forrásra az idézés megfelelő módjával.

A továbbhaladás feltételei

A tárgyalt irodalmi művekhez, a mindennapi élet kérdéseinek megválaszolásához ismeretanyagok keresése a könyvtár nyomtatott és elektronikus információhordozóinak felhasználásával.

8. évfolyam:

Tanulási képesség

Önálló problémafelvetés, források kiválasztása, többféle forrásból gyűjtött anyag válogatása, feldolgozása önállóan vagy csoportmunkával, az összegyűjtött anyagról szóbeli és/vagy írásos beszámoló készítése.

Osztályfőnöki óra

Témakörök

Önismeret

A tanulás tanulása

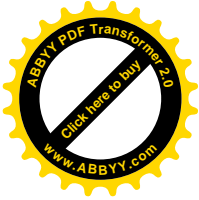
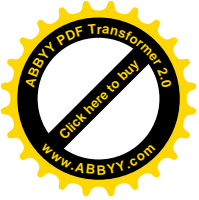
Társas kapcsolatok

Testi egészség

Felelős állampolgár nevelése

Konfliktuskezelés

Pályaorientáció

**INFORMATIKA /
KÖNYVTÁRHASZNÁLAT
6. évfolyam**

Heti óraszám: 0,5 óra

Évi óraszám: 18,5 óra

Fejlesztési követelmények

A kompetencia alapú oktatás alkalmazóképes tudást jelentsen, jó alapképzésben részesüljenek a gyerekeink, és ezeket az ismereteket eszközként tudják alkalmazni. Adjunk a hétköznapi életben előforduló problémákra épülő feladatokat!

Fejlesszük a gondolkodási és kommunikációs tudásukat az informatikai probléma megoldáson keresztül!

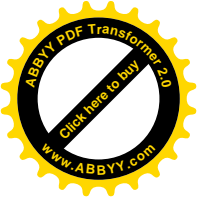
A tevékenységközpontú módszerek alkalmazásával tudatosan fejlesztjük képességüket!

A kompetenciaterülethez készült fejlesztő folyamatok alkalmazkodjanak a tanulók életkori sajátosságaihoz! Az informatika órákon a választható feladatokkal örömteli munkavégzést biztosítunk.

Belépő tevékenységformák

Informatikai alapok

Az információ köznapi fogalmának helyes alkalmazása. Hétköznapi távközlési eszközök (pl. telefon) használata. Ugyanannak az ismeretnek különféle jelekkel való leírása. Egyszerű titkosítások alkalmazása. A számítógép balesetmentes, helyes használata. A billentyűzet és az egér használata. A monitor és a háttértárak (lemezek) szerepének megértése. Vázlat készítése tanári segítséggel.

Operációs rendszer használata

Háttértár és könyvtárak váltása, könyvtárba való belépés, mozgás a könyvtárstruktúrában. Ismert helyen lévő állomány megkeresése, másolása más könyvtárba és másik adathordozóra. Be- és kilépés az iskolai hálózatba. Egyszerű oktatóprogramok használata.

Algoritmusok és adatok

Hétköznapi algoritmusok, térbeli tájékozódási képességet fejlesztő, egyszerű Logo-algoritmusok. Szekvenciális vezérlés, számlálós ciklusos programok értelmezése, futtatása. Tantárgyi gyűjtőmunka az életkornak megfelelő folyóiratokból, könyvekből, a gyűjtött adatok célszerű elrendezése, csoportosítása és felhasználása segítségével.

Szöveg, kép és zene

Az ábrszerkesztő- és a szövegszerkesztő-program egyes alapszolgáltatásainak alkalmazása. A szöveg karakter szintű formázása: betűtípus, betűméret, félkövér, dőlt és aláhúzott betűstílus beállítása. A megfelelő rajzeszköz kiválasztása. Egyszerű rajzok készítése. Meghívó, plakát, vers, levél készítése. Mentés és nyomtatás segítségével. Hanganyagok és képsorok lejátszása multimédia számítógéppel.

Könyvtárhasználat

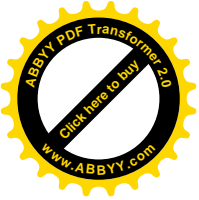
Megadott művek keresése és tematikus gyűjtőmunka a könyvtár szabadpolcos állományában. Különböző típusú és témájú dokumentumok formai, tartalmi, használati jellemzőinek megállapítása. A katalóguscédula értelmezése. Tájékozódás a dokumentumokról szerző, cím (és egyéb szempontok) szerint a betűrendes leíró katalógus segítségével.

TÉMAKÖRÖK

TARTALMAK

Informatikai alapok

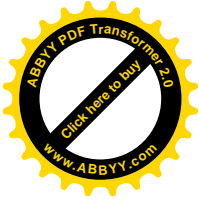
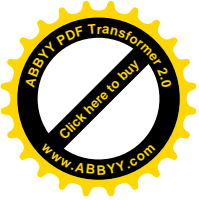
Az információ. Információátvitel (telefon).A jelek világa. Titkosítások. A számítógép és perifériái (billentyűzet, egér, monitor, lemez meghajtó).

Operációs rendszer használata	Háttértár váltása, könyvtár kiválasztása, eligazodás, mozgás a háttértáron. Állomány keresése, másolása. Hálózati belépés és kilépés módja. Programok futtatása.
Algoritmusok és adatok	Algoritmusok szöveges, rajzos megfogalmazása, értelmezése. Algoritmusok végrehajtása számítógépen.
Szöveg, kép és zene	A rajzoló program alapszintű szolgáltatásai. A rajzeszközök és a színek. Rajzok, ábrák készítése. A szöveg megfelelő begépelése, javítása, módosítása. Karakterek formázása: a betűtípus, a betűméret beállítása, dőlt, aláhúzott, félkövér betűstílus. Egyszerű mindennapi dokumentumok. Mentés és nyomtatás. A multimédia alapelemei: szöveg, hang és kép.
Könyvtárhasználat	Raktári rend: szépirodalom, betűrend. Ismeretközlő irodalom: szakrend. Dokumentumtípusok; nyomtatott (könyv, sajtótermékek) és nem nyomtatott ismerethordozók. Betűrendes leíró katalógus szerkezete, használata.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló értse meg, hogy ugyanazt az ismeretet különféle jelekkel leírhatjuk. Legyen képes kezelni a billentyűzetet és az egeret. Legyen képes háttértárak és könyvtárak váltására, könyvtárba való belépésre, kilépésre és mozgásra a könyvtárfaszinteken. Legyen képes egyszerű hétköznapi, illetve térbeli tájékozódási képességet fejlesztő (Logo) algoritmusokat értelmezni, illetve végrehajtani. Képes legyen ábrákat, rajzokat készíteni rajzoló programmal. Tudjon szöveget karakter szinten formázni és egyszerű dokumentumot készíteni. Tudjon eligazodni az iskolai könyvtár szabadpolcos állományában. Legyen képes megkülönböztetni a

főbb dokumentumtípusokat. Tudjon szerző és cím szerint dokumentumokat keresni a betűrendes leíró katalógusban.

Ellenőrzés, értékelés

Félévkor szóveges értékelés (jól megfelelt, megfelelt, nem felelt meg); tanév végén osztályzás 1-5-ig számjeggyel.

Informatika 7-8. évfolyam

Heti óraszám: 1

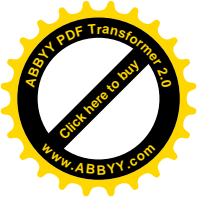
Éves óraszám: 37

Célok és feladatok

Az egyén alapvető érdeke, hogy időben hozzájusson a munkájához és élete alakításához szükséges információkhoz, képes legyen azokat céljának megfelelően feldolgozni és alkalmazni. Az iskola feladata felkészíteni a tanulókat a megfelelő információszerzési, tárolási, feldolgozási és átadási technikákra, valamint megismertetni velük az információkezelés jogi és etikai szabályait. Ennek leghatékonyabb módját a több éven keresztül tanult informatika tantárgy és az iskolai élet egészét átható informatikai nevelés biztosíthatja.

A számítástechnika – beleértve a multimédia- és az Internet-használatot is – a könyvtárhasználattal együtt alkotja az informatika tantárgy legfontosabb területeit.

A számítógép, mint a tanuló tevékenységére azonnal reagáló eszköz, lehetőséget teremt az egyéni ütemű tanulásra, a tehetségekkel való különleges foglalkozásra. A számítógéppel végzett feladatok egy részének megoldása megköveteli a csoportmunkát, feladatok részekre osztását, a másokkal való kapcsolattartást. Az informatika tantárgy fontos szerepet vállalhat az alkotó munkára nevelésben, hiszen akár programot írunk a

számítógéppel, akár szöveges dokumentumot, rajzot vagy táblázatot készítünk, a végeredmény minden egy új termék lesz. A hétköznapi életben is alapvető fontosságú algoritmikus gondolkodás fejlesztésére ugyanacsak jó lehetőség nyílik e tantárgyban.

A könyvtárhasználati oktatásának fel kell készítenie a tanulókat az információszerzés kibővülő lehetőségeinek felhasználására, az információk elérésére, kritikus szelekciójára, feldolgozására és a folyamat értékelésére. Az iskolai és más típusú könyvtárak, könyvtári források, eszközök megismertetésével, valamint a velük végzett tevékenységek gyakoroltatásával tudatos és biztos használói magatartás kialakítása a cél. A könyvtár „forrásközpont”-ként történő felhasználásával meg kell alapoznia az önműveléshez szükséges attitűdöket, képességeket, tanulási technikákat.

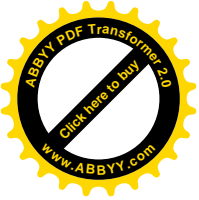
Az informatika rohamos fejlődése a társadalmat átalakítja, cél, hogy a tanulók az új körülményekhez alkalmazkodni tudjanak. Tudatosítani kell a tanulóknak, az információszerzés, -feldolgozás és –felhasználás etikai szabályait is.

A tantárgy célja felkelteni és folyamatosan ébren tartani a tanulók érdeklődését az informatika iránt, megismertetni eszközeit, módszereit és fogalmait, amelyek lehetővé teszik a tanulók helyes informatikai szemléletének kialakítását, tudásuknak, készségeiknek és képességeiknek fejlesztését, alkalmazását más tantárgyakban, későbbi tanulmányaikban, a mindennapi életben és a munkában. Cél olyan attitűd kialakítása, hogy az egyén érezze, képes bekapcsolódni az egész világra kiterjedő információs társadalomba.

Ezen a gyorsan változó, fejlődő területen különösen fontos, hogy a tanulóknak kialakítsuk informatikai ismereteik folyamatos megújításának igényét. Az új eszközök közül sokoldalúságával kiemelkedik a számítógép, amely újszerű problémamegoldási lehetőségeket biztosít. Hálózatba kapcsolva pedig újfajta kommunikációs lehetőségeket nyújt, *például: web, csevegés, e-mail.*

Fejlesztési követelmények

A tanuló ismerje meg és tartsa be a számítógépes munka szabályait, különös tekintettel a balesetek megelőzésére és az ergonómiai szempontokra. A berendezésekkel fegyelmezetten, a használati utasításokat pontosan követve dolgozzon. Sajátítsa el a számítógép-kezelés alapjait, mozogjon otthonosan a számítástechnikai környezetben: felhasználói szinten kezelni

tudja a számítógépet és perifériáit. Szerezzen tapasztalatokat az informatikai eszközök és információhordozók használatában.

Legyen képes a különböző formákban megjelenő információt felismerni; tudjon információt különféle formákban megjeleníteni; szerezzon jártasságot az információk különféle formáinak (szöveges, hangos, vizuális) együttes kezelésében. A megszerzett információit legyen képes kiértékelni és felhasználni. Ismeretei önálló kiegészítéséhez szerezzon jártasságot a könyv- és médiatár, az Internet használatában. Szokjon hozzá az ismeretterjesztő irodalom, folyóiratok, lexikonok, kézikönyvek, különböző média, multimédia és hipermédia használatához.

Értse a közvetlen és a közvetett (technikai) kommunikáció lényegét. Legyen tájékozott a média (Internet, televízió, sajtó...) szerepéről az egyén és a társadalom életében.

Legyen képes a számítógéppel való interaktív kapcsolat tartására, tudja alkalmazni az operációs rendszer és a segédprogramok legfontosabb szolgáltatásait. Tartsa be a program- és adatvédelem szabályait. Tudja önállóan használni a hálózatot és annak alapszolgáltatásait. Tudjon kapcsolatot teremteni másokkal a hálózat révén, tudjon adatokat megkeresni, elérni a hálózati szolgáltatások alkalmazásával, tudjon oktatóprogramokat használni.

Ismerje a legalapvetőbb dokumentumformákat, ezeket minta alapján legyen képes megvalósítani, legyen igénye a mondanivaló lényegét tükröző esztétikus külalak kialakítására, különböző formában való megjelenítésére.

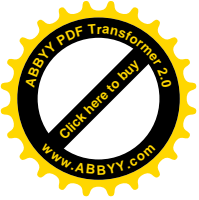
Legyen képes az adott probléma megoldásához kiválasztani az általa ismert módszerek, eszközök és alkalmazások közül a megfelelőt.

Ismerje fel és legyen képes különféle formákban megfogalmazni a környezetében előforduló tevékenységek algoritmizálható részleteit. Helyesen használja a logika bizonyos elemeit (és, vagy, nem, Ha ... akkor ...).

Tudjon keresni nyilvántartásokban kézzel, adatbázisokban egyszerű keresővel. Legyen képes értelmezni a programok által szolgáltatott válaszokat. Segítséggel ismerje fel az adatok közötti összefüggéseket.

Ismerje meg az informatika társadalmi szerepét, a programok használatának jogi és etikai alapjait. Ismerje meg és értékelje a magyar tudósok szerepét, tevékenységét a világ informatikai kultúrájának fejlődésében.

Legyen tudatában az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségkárosító, személyiségromboló hatásának (pl. a számítógép-függőség, videojáték-függőség problémái).

Igazodjon el a könyvtár tereiben, állományrészeiben, tudja igénybe venni szolgáltatásait. Használja rendszeresen az iskolai könyvtárat. Ismerje és alkalmazza a könyvtárhasználat szabályait és kövesse a könyvtárban való viselkedés normáit. A dokumentumtípusok formai és tartalmi sajátosságainak ismeretében legyen képes önálló használatukra. Lássá, hogy a technika fejlődésével az információk új és újabb ismerethordozókon jelennek meg, és szerezzen tapasztalatokat ezek használatában.

Ismerje a kézikönyvtár tájékozódásban betöltött szerepét. Iskolai feladatai megoldásához és mindennapi tájékozódásához tudja önállóan kiválasztani és használni a megfelelő segédkönyveket. Tudjon különböző szempontok szerint dokumentumokat keresni a könyvtár katalógusaiban, adatbázisaiban. Tudjon feladataihoz forrásokat választani, megadott szempontok alapján belőlük információkat szerezni és elvégzett munkájáról beszámolni. Tudjon a dokumentumokból szabályosan idézni és a forrásokra hivatkozni.

Tapasztalatai alapján lássa a könyvtár szerepét az ismeretszerzésben, a szabadidő tartalmas eltöltésében. Az iskolai könyvtár rendszeres igénybevételén túl ismerje meg és használja a lakóhelyi közkönyvtárat is.

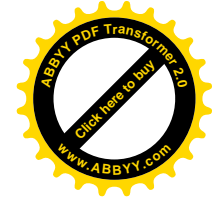
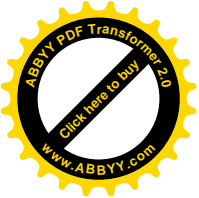
Szerezzen tapasztalatokat arról, hogy az új technológiákon alapuló informatikai eszközök kibővítik a hagyományos könyvtári tájékozódás kereteit.

A kompetencia alapú oktatás alkalmazóképes tudást jelentsen, jó alapképzésben részesüljenek a gyerekeink, és ezeket az ismereteket eszközként tudják alkalmazni. Adjunk a hétköznapi életben előforduló problémákra épülő feladatokat!

Fejlesszük a gondolkodási és kommunikációs tudásukat az informatikai probléma megoldáson keresztül!

A tevékenységközpontú módszerek alkalmazásával tudatosan fejlesszük képességüket!

A kompetenciaterülethez készült fejlesztő folyamatok alkalmazkodjanak a tanulók életkori sajátosságaihoz! Az informatika órákon a választható feladatokkal örömteli munkavégzést biztosítunk.

7. évfolyam:

Könyvtárhasználat

A kézikönyvtár összetételének és tájékozódásban betöltött szerepének megismerése. A kézikönyvtár jellemző könyvtípusainak használata szaktárgyi feladatok megoldásában. Különböző típusú könyvtárak megismerése könyvtárlátogatással, illetve közvetett forrásokból.

Könyvtárhasználat Kézikönyvtár: könyvtípusok, használati jellemzőik. Könyvtártípusok: nemzeti könyvtár, szak-, köz- és iskolai könyvtár.

A továbbhaladás feltételei

Tudja, hogy milyen könyvtípusok tartoznak a kézikönyvtárhoz. Tudjon információt keresni a segédkönyvekben (szótár, lexikon, enciklopédia). Tudja, hogy az iskolai könyvtáron kívül használhatja a közművelődési könyvtárat is. Tudja, hogy hazánk nemzeti könyvtára az Országos Széchényi Könyvtár.

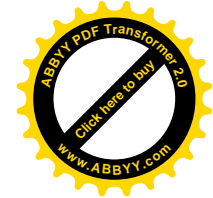
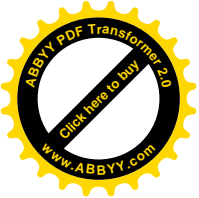
8. évfolyam:

Az adatkezelés alapjai

Az adatbázis-kezelés élményszerű kipróbálása; adatok gyűjtése, feldolgozása (*házi, iskolai könyvtár; címlista nyilvántartása*); keresés tantárgyi oktatóprogramok adatbázisaiban.

Könyvtárhasználat

Források keresése szaktárgyi feladatokhoz tárgyi katalógusok segítségével. A keresett téma kifejezése tárgyszóval, illetve szakjelzettel. (A keresés lépéseinek felismerése és gyakorlása.)

A könyvtár dokumentumainak vagy az Internetnek a felhasználásával egyszerű informatikai téma feldolgozása, pontos megfogalmazása, problémafelvetés, forrásválasztás és –feldolgozás segítségével, beszámoló készítése, hivatkozás forrásra.

Könyvtárhasználat Tárgyi katalógusok: szakkatalógus, tárgyszó katalógus.

A továbbhaladás feltételei

Tudja, hogy a tárgyszó, illetve szakjelzet a könyv tartalmát fejezi ki. Tudjon a szakjelzet alapján a szabadpolcon ismeretterjesztő műveket keresni. Legyen képes – segítséggel – egyszerű keresési feladatokat megoldani a tárgyi katalógus felhasználásával.

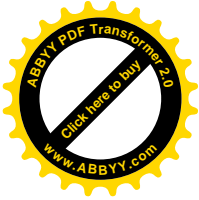
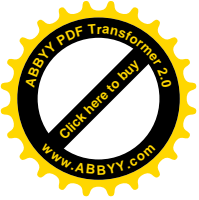
Magyar nyelv és irodalom

1-4. évfolyam

Célok és feladatok

Az irodalmi nevelésnek mindenkor, de a jelenben főként kiemelt feladat az olvasási kedv felkeltése, az olvasás megszerettetése.

Az alsó tagozatra jellemző a nyelvi képességek és az irodalomolvasás integrált fejlesztése. A mesék, történetek olvasása, dramatizálása, szövegrészletek, rövid versek emlékezetből való megtanulása alkalmat ad a tanulók szókincsének bővítésére, kifejezőképességének komplex fejlesztésére. Az olvasottakról való beszélgetés elősegíti a szövegek jobb megértését, ez, pedig fejlesztően hat az élőbeszéd, a felolvasás és a szövegfogalmazás minőségére. Az életkori befogadóképességnek megfelelő ismeretterjesztő szövegek megalapozzák az önálló ismeretszerzést a könyvtárhasználat alapismereteivel együtt.

A tanulási képesség fejlesztése, ismeretfeldolgozási technikák tanítása

Már az alsó tagozaton megismertetjük a tanulókat az ismeretszerzés írásbeli forrásaival, lehetőségeivel, a könyv- és könyvtárhasználattal. Fontos mozzanata ennek a szótárak, gyermeklexikonok, enciklopédiák tanulmányozása. Az ismeretfeldolgozási technikák közé tartozik a gyűjtött adatok célszerű elrendezése; vázlat készítése tanítói segítséggel. Elemi gyakorlottságot kell szerezniük a tanulóknak az információk felhasználásában, a tanult ismeretek tömörítésében, összefoglalásában.

Könyvtárhasználat: a könyvek tartalmának megállapítása, ismertetése (tartalomjegyzék, bevezető, fűszöveg alapján, illetve átlapozással). Önálló ismeretszerzés könyvtári munkával: könyvek keresése bármely tantárgyi témához egyénileg vagy társakkal együttműködve. Segédkönyvek, a korosztálynak készült szótárak, lexikonok használata ismeretlen kifejezések magyarázatára, személyekhez, témákhoz kapcsolódó adatok gyűjtése a tanult anyag bővítésére. Források azonosítása (szerző, cím, kiadó, a kiadás helye, éve), rövid főljegyzés készítése a felhasznált könyvekről.

KÖNYV- ÉS KÖNYVTÁRHASZNÁLAT

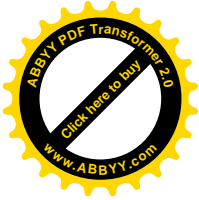
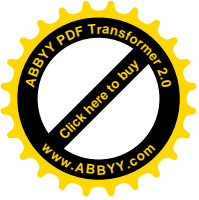
„... mindenkinek saját utat kell megtennie, hogy mentől többet vegyen birtokba a könyvek végtelen világából.”

Hegedüs Géza

Óraszám: 16 óra

RÉSZEI:

1. évfolyam: 6 óra
2. évfolyam: 10 óra

Témakör	Óraszám	Óraszám
	1. évfolyam	2. évfolyam
A könyvtárak általános rendje	3	2
Dokumentumismeret	2	6
A tájékoztatás direkt eszközeinek használata (kézikönyvhasználat)	1	2
	6	10

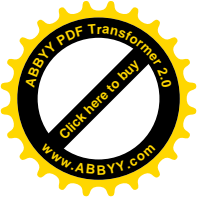
Megjegyzés

A *könyv- és könyvtárhasználat* elsajátítandó tananyaga kötelezően a **magyar irodalom** tantárgy óráiba épül be. Első és második évfolyamon elsősorban az iskolai könyvtár megismertetése a cél.

Célok

- A könyvek és a könyvtárak iránti érdeklődés felkeltése, és szinten tartása.
- Az olvasás megszerettetése és igénnyé alakítása.
- Felkészíteni az önálló ismeretszerzésre.
- Felismertetni a tanulókkal azt a lehetőséget, hogy a könyv- és könyvtárhasználati ismeretek elsajátítása segíti őket valamennyi ismeretág, tudományág megismerésében.
- Megismertetni a tanulókkal a különböző információhordozókat: könyv, folyóirat, lemez, kazetta, video.
- Elsajátíttatni az önálló ismeretszerzés alapjait.
- Megismertetni a direkt tájékoztatási eszközök használatát (lexikon).
- Fejleszteni a könyv- és könyvtárhasználatban használatos képességeket: az önálló gondolkodást, a kreativitást, a lényeglátást.
- Megismertetni és elsajátíttatni a könyvtári viselkedés helyes szabályait.

Követelmények

A tantervben a minimum követelmények és a fejlesztési követelmények egyaránt helyet kaptak. A követelmények elsajátításával a tanulók alapszinten megismerik és megtanulják használni a könyvtárakat.

A tanulótól elvárt követelmények a második évfolyam végére

- Tudjon önállóan kölcsönözni.
- Tudjon eligazodni a könyvtár állományrészei között.
- Ismerje a különböző dokumentumtípusokat.
- Tudja kiválasztani a megfelelő információhordozót feladatának elvégzéséhez.
- Tudja megfelelően használni a gyermeklexikonokat.
- Tudja betartani a könyvtári viselkedés szabályait.

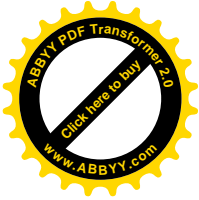
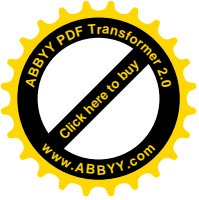
Kapcsolatok

A könyv- és könyvtárhasználati ismeretek követelményei, ismeretanyaga szorosan kapcsolódik a magyar nyelv és magyar irodalom, valamint a természetismereti tananyaghoz. A tanulók a megszerzett ismereteiket minden tanórán alkalmazzák és gyakorolják.

Értékelés

- A tanulók érdemjegyet nem kapnak könyv- és könyvtárhasználatból sem évközben, sem félévkor, sem év végén. A könyvtárhasználati órákon mutatott teljesítményük beépül a magyar irodalom érdemjegyébe.
- Nagyon fontos a szóbeli értékelés, az elvégzett munka megbeszélése.
- A könyvtári ismeretek használatát – bármilyen szakórán is alkalmazzák a tanulók – mindig szóban értékelni kell.
- A csoportmunkát és az egyéni munkát egyaránt értékelni kell szóban.
- Az értékelés pozitív legyen: célja a könyvtár és az olvasás megszerettetése.

Tananyag

Könyvek és könyvtárak titkai 1–2. osztály. Celldömölk, Apáczai K., 2001.

„A gyermek lelke tiszta lap. Gondold meg, mivel írja tele a könyv, melyet kezébe adsz. ”

Móricz Zsigmond

Óraszám: 16 óra

RÉSZEI:

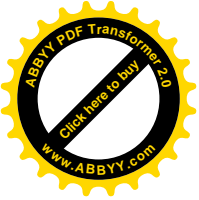
3. évfolyam: 8 óra

4. évfolyam: 8 óra

Témakör	Óraszám	Óraszám
	3. évfolyam	4. évfolyam
A könyvtárak általános rendje	1	1
Írás- és könyvtörténet	2	-
Könyvtártörténet	-	1
Dokumentumismeret	2	1
A tájékoztatás direkt eszközeinek használata (kézikönyvhasználat)	2	-
A katalógus	-	4
A szellemi munka technikája	1	1
	8	8

Megjegyzés

A könyv- és könyvtárhasználat elsajátítandó tananyaga kötelezően a **magyar irodalom** tantárgy óráiba épül be.

Célok

- A könyvek és a könyvtárak iránti érdeklődés szinten tartása és elmélyítése.
- Az olvasás megszerettetése és igényé alakítása.
- Bemutatni a tanulóknak az információhordozók fejlődéstörténetének kezdetét, a régi és az új információhordozókat.
- Megismertetni a direkt tájékoztatási eszközök használatát: kézikönyvek.
- Megismertetni a katalógusok szerepét az információszerzésben.
- Fejlesztani a könyv- és könyvtárhasználatban használatos képességeket: az önálló gondolkodást, a kreativitást, a lényeglátást.
- Önálló tapasztalatszerzés alapján felismertetni a tanulókkal azt, hogy a könyv- és könyvtárhasználati ismeretek elsajátítása segíti őket valamennyi ismeretág, tudományág megismerésében.
- Megismertetni és elsajátíttatni a könyvtári viselkedés helyes szabályait.

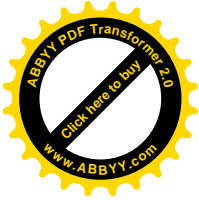
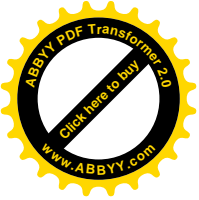
Követelmények

A tantervben a minimum követelmények és a fejlesztési követelmények egyaránt helyet kaptak. A követelmények elsajátításával a tanulók alapszinten megismerik és megtanulják használni a könyvtárakat.

A tanulótól elvárt követelmények a negyedik évfolyam végére

- Tudjon önállóan kölcsönözni.
- Tudjon eligazodni a könyvtár állományrészei között.
- Ismerje a különböző dokumentumtípusokat: könyv, folyóirat, video, CD, CD-ROM, térkép.
- Tudja kiválasztani a megfelelő információhordozót feladatának elvégzéséhez.
- Tudja megfelelően használni a kézikönyveket (lexikon, enciklopédia, szótár).
- Tudjon információt gyűjteni a katalógusból.
- Tudja betartani a könyvtári viselkedés szabályait.

Kapcsolatok

A könyv- és könyvtárhasználati ismeretek követelményei, ismeretanyaga szorosan kapcsolódik a magyar irodalom, valamint a természetismereti tananyaghoz. A tanulók az önálló ismeretszerzés során a megszerzett ismereteiket minden tanórán alkalmazzák és gyakorolják

Értékelés

- A tanulók érdemjegyet nem kapnak könyv- és könyvtárhasználatból sem évközben, sem félévkor, sem év végén. A könyvtárhasználati órákon mutatott teljesítményük beépül a magyar irodalom érdemjegyébe.
- Nagyon fontos a szóbeli értékelés, az elvégzett munka megbeszélése.
- A könyvtári ismeretek használatát – bármilyen szakórán is alkalmazzák a tanulók – mindig értékelni kell szóban.
- A csoportmunkát és az egyéni munkát egyaránt értékelni kell szóban.
- Az értékelés pozitív egyen: célja a könyvtár és az olvasás megszerettetése.

Előzmény

Könyvek és könyvtárak titkai 1–2. osztály. Celldömölk, Apáczai K., 2001.

Taneszköz

Vár a könyvtár 3–4. osztály. Celldömölk, Apáczai K., 2001.

1. ÉVFOLYAM

Óraszám: 6 óra

Ajánlás

Ajánlott a tanulóknak a könyvtár bemutatása az első félévben, amikor az iskolájuk épületével, helyiségeivel ismerkednek. Önálló tanóra keretében a könyvtárhasználat tanítását

a második félévtől célszerű elkezdni. A feladatok elvégzéséhez ekkorra már tudnak írni és olvasni a tanulók. A könyvtárhasználati órákat ajánlott könyvtári környezetben tartani.

A KÖNYVTÁRAK ÁLTALÁNOS RENDJE

Óraszám: 3 óra

Cél

Megismertetni a tanulókkal:

- a könyvtárak és a könyvesboltok közötti eltérést,
- az iskola könyvtárát és annak különböző tereit,
- az iskolai könyvtár beiratkozási szabályait,
- közművelődési könyvtárak beiratkozási módjait,
- az iskolai könyvtár kölcsönzésének módját,
- az iskolai könyvtártól eltér kölcsönzési módokat,
- a könyvtárhasználat alapvető szabályait,
- a helyes viselkedési normákat és azok szükségességét,
- a könyvek védelmének és a könyvtárak tisztaságának fontosságát és azok megbecsülésének szükségességét.

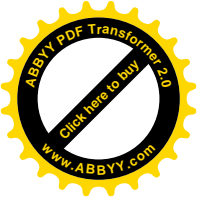
Követelmény

A tanuló

- Igazodjon el az iskolai könyvtár állományészei között: szabadpolc, kölcsönzőasztal.
- Tudjon önállóan kölcsönözni.
- Ismerje és alkalmazza a könyvtárhasználat szabályait.
- Tudjon fegyelmezetten viselkedni a könyvtárban.
- Vigyázzon a könyvek, a folyóiratok, audiovizuális dokumentumok épségére.
- Élményei alapján ismerje fel a könyvtár gyakorlati hasznát.

Tartalom

- Könyvtárlátogatás
- A könyvtárak használati szabályai, állományegységei

- A kölcsönzés és a beiratkozás szabályai
- Az iskolai könyvtár használati szabályzata
- Az iskolai könyvtár feladata és szolgáltatásai
- Olvasási szokások megalapozása

Értékelés

Szóbeli és egyéni. A tanuló könyvtári viselkedését szükséges minden egyes alkalommal szóban értékelni. Cél, a könyvtár megismertetése és megszerettetése, az értékelésnek motiváló jellegűnek kell lennie.

DOKUMENTUMISMERET

Óraszám: 2 óra

Cél

A tanulók ismerjék meg:

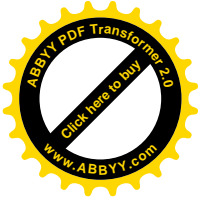
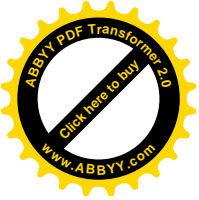
- az információhordozók fajtáit: könyv, folyóirat, lemez, CD, CD-ROM, videó,
- az iskolai könyvtárban megtalálható dokumentumfajtákat,
- a különböző dokumentumfajták elhelyezését a könyvtárakban,
- a szerző és cím fogalmát.

Követelmény

A tanuló

- Ismerje fel a különböző információhordozókat.
- Legyen képes eligazodni az iskola könyvtárában a különböző állományrészek között.
- Tudja a betűrend szerepét a könyvtári rendben.
- Tudja megnevezni az általa olvasott dokumentum címét és a szerzőjének nevét.
- Tudjon legalább öt-öt szépirodalmi és ismeretközlő könyvet felsorolni a szerző és cím megnevezésével.

Tartalom

- A könyvtári betűrend
- Szerző és cím fogalma
- A könyvtár állományrészei
- A kölcsönzés módja

Értékelés

Szóbeli és egyéni.

A DIREKT TÁJÉKOZTATÁSI ESZKÖZÖK HASZNÁLATA (LEXIKONHASZNÁLAT)

Óraszám: 1 óra

Ajánlás

Ajánlott a tanulókkal a különböző tanórákon a lexikonok használatát folyamatosan gyakoroltatni. A tantárgyi koncentráció egész évben megvalósulhat.

Cél

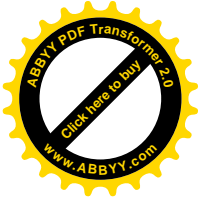
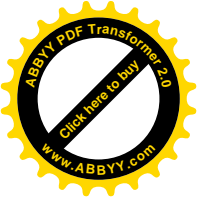
A tanulók ismerjék meg:

- a lexikon fogalmát,
- a korosztályuknak készült gyermeklexikonokat,
- a lexikonban való keresés módját,
- a betűrend szerepét a lexikonban való tájékozódáskor,
- a címszó, a szócikk és a hasáb fogalmát.

Követelmény

A tanuló

- Ismerje fel a kapcsolatot a lexikonok elhelyezése és azok használata között.
- Sajátítsa el a lexikon fogalmát.

- Tudjon megnevezni gyermeklexikonokat.
- Értelmezze a címszó és a szócikk fogalmát.
- Tudjon címszavakat keresni az *Ablak-Zsiráf* képes gyermeklexikonból, a *Szókincstár* kislexikonból és a korosztályának készült gyermeklexikonokból.

Tartalom

- Gyermeklexikonok
- A lexikon, a címszó és a szócikk fogalma
- Betűrend
- A lexikonok elhelyezése a könyvtárakban

Értékelés

Szóbeli és egyéni.

2. ÉVFOLYAM

Óraszám: 10 óra

Ajánlás

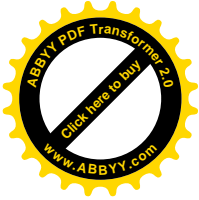
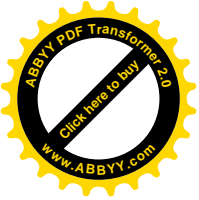
Ajánlott a tanítási órákat könyvtári környezetben megtartani.

A KÖNYVTÁRAK ÁLTALÁNOS RENDJE

Óraszám: 2 óra

Előzmény

A könyvtár tereinek felismerése, a könyvekre vonatkozó kölcsönzési szabályok, viselkedési szabályok.

Cél

Megismertetni a tanulókkal

- az iskola könyvtárát és annak különböző tereit,
- az olvasóterem, a folyóirattár, a szabadpolc, a kölcsönzőtér fogalmát,
- az iskolai könyvtárban a különböző dokumentumtípusokra vonatkozó kölcsönzési módokat,
- az iskolai könyvtártól eltérő kölcsönzési módokat a különböző dokumentumtípusokra vonatkozóan,
- a könyvtárhasználat alapvető szabályait,
- a helyes viselkedési normákat és azok szükségességét audiovizuális és elektronikus ismerethordozók használatára vonatkozóan,
- a különböző dokumentumtípusok védelmének és megbecsülésének szükségességét.

Követelmény

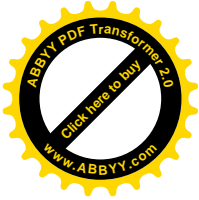
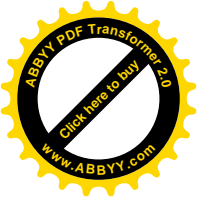
A tanuló

- Tudjon eligazodni a könyvtár állományterei között.
- Tudjon önállóan audiovizuális dokumentumot kölcsönözni.
- Tudjon helyesen viselkedni elektronikus és audiovizuális ismerethordozó használata közben.
- Ismerje és alkalmazza a könyvtárhasználat szabályait.
- Vigyázzon a könyvek, a folyóiratok, az audiovizuális és az elektronikus dokumentumok épségére.

Tartalom

- A könyvtárak használati szabályai, állományegységei.
- A kölcsönzés szabályai
- Az iskolai könyvtár használati szabályzata
- Az iskolai könyvtár feladata és szolgáltatásai

Értékelés

Szóbeli és egyéni.

DOKUMENTUMISMERET

Óraszám: 6 óra

Előzmény

Különböző információhordozók fajtáinak felismerése, a betűrend, a szerző és a cím fogalma.

Cél

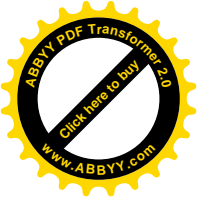
A tanulók ismerjék meg

- az információhordozók fajtáit és fogalmait: könyv, folyóirat, videó, kazetta, CD, CD-ROM, DVD,
- az iskolai könyvtárban megtalálható dokumentumfajtákat,
- az audiovizuális és elektronikus dokumentumfajták elhelyezését a könyvtárakban,
- a szépirodalmi és az ismeretközlő könyvek csoportjait,
- a szerző, a cím és az illusztrátor fogalmát,
- a kiadó és a kiadás fogalmát,
- az illusztráció szerepét a dokumentumokban,
- a gyermekfolyóiratok szerkezetét.

Követelmény

A tanuló

- Ismerjen fel különböző információhordozókat.
- Legyen képes eligazodni az iskola könyvtárában a különböző állományrészek között.
- Ismerje a különböző dokumentumtípusok kölcsönzési szabályait.
- Tudja megnevezni az általa olvasott dokumentum címét és a szerzőjének nevét.

- Legyen képes a szöveg és az illusztráció kapcsolatát felismerni.
- Tudjon néhány neves mesekönyv-illusztrátort megnevezni.
- Tudjon gyermekkönyvkiadókat megnevezni.
- Ismerje fel a kiadás évének szerepét a könyvekben.
- Tudjon különbséget tenni a szépirodalmi és az ismeretközlő könyvek között.
- Nevezzen meg gyermekfolyóiratokat rovatcímükkel együtt.

Tartalom

- A könyvtár állományterei
- Audiovizuális és elektronikus dokumentumok használati és kölcsönzési szabályai
- A könyvek jellemző adatai
- Szerző, cím és illusztrátor fogalma
- Kiadó és kiadás fogalma
- A kép és a szöveg kapcsolata
- A szépirodalom és az ismeretközlő irodalom fogalma
- A gyermekfolyóiratok jellemzői

Értékelés

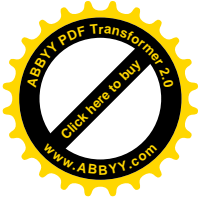
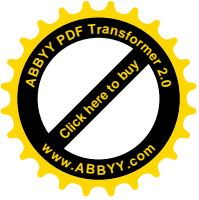
Szóbeli és egyéni.

A DIREKT TÁJÉKOZTATÁSI ESZKÖZÖK HASZNÁLATA (KÉZIKÖNYVEK HASZNÁLATA)

Óraszám: 2 óra

Ajánlás

Ajánlott a kézikönyvek használatát gyakoroltatni a különböző tanórákon, hiszen minden alkalom segíti az önálló ismeretszerzés elsajátítását és készség szintűvé válását.

Előzmény

Az olvasóterem, a lexikon, a címszó, a szócikk és a hasáb fogalma.

Cél

A tanulók ismerjék meg

- az olvasóterem fogalmát,
- a tájékoztatási eszközök elhelyezését az iskolájuk könyvtárában,
- a kézikönyvek fajtáit,
- az iskolai könyvtárban megtalálható kézikönyveket,
- a lexikon, az enciklopédia és a szótár fogalmát,
- a tartalomjegyzék fogalmát és használatát.

Követelmény

A tanuló

- Ismerje fel a kapcsolatot a kézikönyvek elhelyezése és azok használata között.
- Sajátítsa el a lexikon, az enciklopédia és a szótár fogalmát.
- Tudja használni az önálló ismeretszerzés folyamán a tartalomjegyzéket.
- Tudjon megnevezni korosztályának készült kézikönyveket.

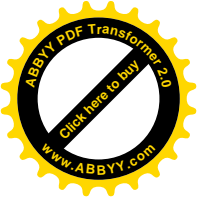
Tartalom

- Az olvasóterem használati rendje
- A kézikönyvek elhelyezése a könyvtárakban
- A kézikönyvek jellemzői
- A lexikon, az enciklopédia és a szótár fogalma

Értékelés

Szóbeli és egyéni.

3. ÉVFOLYAM

Óraszám: 8 óra

Ajánlás

Önálló tanóra keretében a könyvtárhasználat tanítását ajánlott év elején, tömbösítve megtartani. A tanulók – a tantárgyi koncentráció lehetőségével élve – folyamatosan, egész évben gyakorolhatják, és tevékenység közben mélyíthetik a megszerzett könyvtári ismeretüket. A könyvtárhasználati órákat ajánlott könyvtári környezetben tartani.

A KÖNYVTÁRAK ÁLTALÁNOS RENDJE

Óraszám: 1 óra

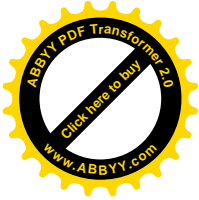
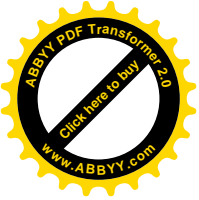
Előzmény

- A könyvtár fogalma
- A beiratkozás és a kölcsönzés szabályai
- A könyvtár tereinek felismerése
- Az alapvető viselkedési szabályok ismerete

Cél

Megismertetni a tanulókkal

- az iskola könyvtárát és annak különböző tereit: olvasóterem, kölcsönző-tér, szabadpalc, folyóirattár,
- az iskolai könyvtár beiratkozási szabályait,
- közművelődési gyermekkönyvtárak beiratkozási módjait,
- az iskolai könyvtár és a gyermekkönyvtár kölcsönzési módjait különböző dokumentumokra vonatkozóan: könyvek, folyóiratok, audiovizuális és elektronikus dokumentumok,
- könyvtári rendezvényeket: író-olvasó találkozó, versenyek, tanórák,
- a helyes viselkedési normákat és azok szükségességét,
  - a könyvek védelmének és a könyvtárak tisztaságának fontosságát, és azok megbecsülésének szükségességét.

Követelmény

A tanuló

- Ismerje és alkalmazza a könyvtárhasználat szabályait.
- Tudjon önállóan kölcsönözni különböző dokumentumokat.
- Igazodjon el az iskolai könyvtár állományrészei között: szabadpolic, kölcsönzőasztal, folyóirattár, olvasóterem.
- Tudjon fegyelmezetten viselkedni a könyvtárban.
- Vegyen részt valamilyen könyvtári rendezvényen.
- Vigyázzon a könyvek, a folyóiratok, audiovizuális és elektronikus dokumentumok épségére.
- Élményei alapján ismerje fel a könyvtár gyakorlati hasznát.

Tartalom

- Közművelődési gyermekkönyvtár látogatása.
- a könyvtárak terei és állományegységei.
- A kölcsönzés és a beiratkozás szabályai.
- Az iskolai könyvtár használati szabályzata.
- Az iskolai könyvtár feladata és szolgáltatásai.
- Könyvtári rendezvények.
- Olvasási szokások elmélyítése.

Értékelés

Szóbeli és egyéni.

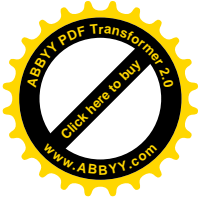
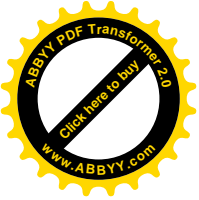
ÍRÁS- ÉS KÖNYVTÁRTÖRTÉNET

Óraszám: 2 óra

Cél

Megismertetni a tanulókkal

- az információhordozók anyagait.: kő, agyag, papirusz, pergamen,

- a különböző íróeszközöket: fapálcika, nád, stílus, lúdtoll, toll, ceruza,
- a kódex és iniciálé fogalmát,
- a nyomtatás jelentőségét,
- a nyomda fogalmát,
- Gutenberg és Hess András nevét,
- A 42 soros Biblia és a Budai Krónika nyomtatásának jelentőségét.

Követelmény

A tanuló

- Tudja összekapcsolni a különböző információhordozókat a koruknak megfelelő íróeszkőzzel.
- Ismerjen fel különböző korokból származó információhordozókat.
- Ismerje a kódex és az iniciálé fogalmát.
- Tudja a nyomtatás történetének két kiemelkedő alakját megnevezni: Gutenberg, Hess András.

Tartalom

- Írástörténet
- Könyvtörténet
- A nyomtatás története

Kiegészítő irodalom

Brookfield, Karen: Az írás.

Budapest, Park K., 1995. (Szemtanú)

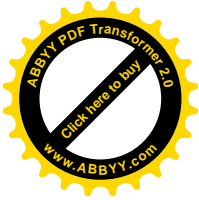
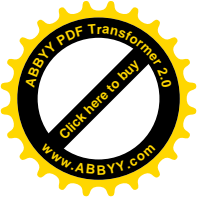
Kéki Béla: Az írás története. Budapest, Gondolat K., 1971.

DOKUMENTUMISMERET

Óraszám: 2 óra

Előzmény

- A szerző és a cím fogalma

- A kiadó, a kiadás helyének és évének fogalma
- Az illusztrátor fogalma
- Szépirodalom és ismeretközlő irodalom fogalma

Cél

A tanulók ismerjék meg

- a könyv részeit,
- a könyv külső és a belső részeihez kapcsolódó fogalmakat: borító, gerinc, címlap, kötéstábla, könyvtest, szöveg, előszó, tartalom,
- a szépirodalmi könyvek csoportjait: mese, vers, regény, monda,
- az ismeretközlő könyvek tartalom szerinti csoportjait (ETO főosztályok).

Követelmény

A tanuló

- Tudja megnevezni az általa olvasott dokumentum címét, szerzőjének és kiadójának nevét.
- Tudja felsorolni a könyv külső és belső részeihez tartozó fogalmakat.
- Tudja bemutatni a könyv külső és belső részeit.
- Tudja a szépirodalmi könyveket műfajuk szerint csoportosítani,
- Tudja tartalom szerint elhelyezni az ismeretközlő könyveket a főosztályoknak megfelelően.

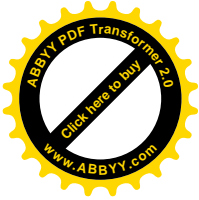
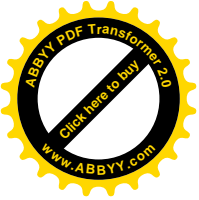
Tartalom

- A könyv részeihez kapcsolódó fogalmak
- A szépirodalmi könyvek csoportjai
- A könyvtári főosztályok (ETO)

Értékelés: szóbeli és egyéni.

A DIREKT TÁJÉKOZTATÁSI ESZKÖZÖK HASZNÁLATA (KÉZIKÖNYVHASZNÁLAT)

Óraszám: 2 óra

Ajánlás

Ajánlott a tanulókkal a különböző tanórákon a kézikönyvek használatát folyamatosan gyakoroltatni. A tantárgyi koncentráció egész évben valósuljon meg.

Előzmény

- A lexikon, a címszó, a szócikk és a hasáb fogalma
- A betűrend szerepe a lexikonokban való tájékozódáskor
- Az olvasóterem fogalma

Cél

A tanulók ismerjék meg

- a szótár és az enciklopédia fogalmát,
- a szótár és a lexikon közötti hasonlóságot és különbséget,
- a mutató fogalmát,
- a betűrend és a mutató szerepét az információgyűjtés során,
- a korosztályuknak készült kézikönyveket.

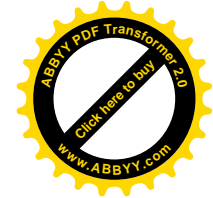
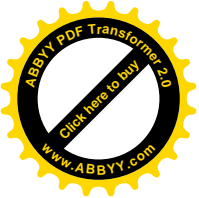
Követelmény

A tanuló

- Ismerje fel a kapcsolatot a kézikönyvek elhelyezése (olvasóterem) és azok használata között.
- Sajátítsa el a szótár és az enciklopédia fogalmát.
- Tudjon hasonlóságokat és különbségeket felsorolni a lexikon és a szótár között.
- Tudjon megnevezni kézikönyveket: legalább 3-3 szótárt, lexikont, enciklopédiát.
- Értelmezze a mutató fogalmát.
- Tudjon a kézikönyvekből információt keresni a mutató és a betűrend alkalmazásával.

Tartalom

- Gyermeklexikonok, enciklopédiák, szótárak
- A lexikon, az enciklopédia és a szótár fogalma
- A mutató fogalma

- Betűrend
- A kézikönyvek elhelyezése és használata a könyvtárakban

Értékelés

Szóbeli és egyéni.

A SZELLEMI MUNKA TECHNIKÁJA

Óraszám: 1 óra

Előzmény

Az eddig tanult alapvető könyv- és könyvtárhasználati ismeret.

Cél

A tanulók

- Gyakorolják feladatokon keresztül, alkalmazásukkal a megszerzett könyv- és könyvtárhasználati ismereteiket,
- ismerjék fel az ismertszerzés és az anyaggyűjtés folyamán a könyvtárismereti tudásuk célszerűségét és hasznosságát,
  - fejlődjön lényeglátásuk, kreativitásuk, önálló gondolkodásuk.

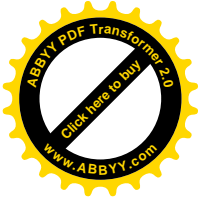
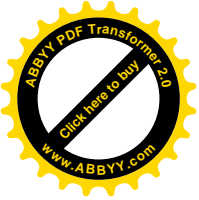
Követelmény

A tanuló

- Tudja önállóan feladatának megoldásához a legalkalmasabb ismerethordozót választani.
- Tudja alkalmazni a kézikönyvekkel, katalógushasználattal kapcsolatos ismereteit.

Tartalom

- Könyvtárhasználat

- Tartalomjegyzékhasználat
- Folyóirathasználat

Értékelés

Szóbeli és egyéni.

4. ÉVFOLYAM

Óraszám: 8 óra

Ajánlás

Ajánlott a tanítási órákat könyvtári környezetben megtartani.

A KÖNYVTÁRAK ÁLTALÁNOS RENDJE

Óraszám: 2 óra

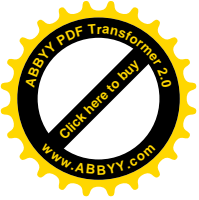
Előzmény

A könyvtár tereinek felismerése. Beiratkozási szabályok. Könyvekre és a különböző dokumentumtípusokra vonatkozó kölcsönzési szabályok. Könyvtári rendezvények. Viselkedési szabályok.

Cél

Megismertetni a tanulókkal

- a könyvtártípusokat: iskolai, gyermekkönyvtár, szakkönyvtár,
- a zenei szakkönyvtár fogalmát,
- a könyvtárak lemez, kazetta, CD, CD-ROM, dia- és videofilm részlegét,
- a különböző dokumentumtípusokra vonatkozó kölcsönzési szabályokat,

- a helyes viselkedési normákat és azok szükségességét audiovizuális és elektronikus ismerethordozók használatakor,
- a különböző dokumentumtípusok védelmének és megbecsülésének szükségességét.

Követelmény

A tanuló

- Tudjon különbséget tenni a különböző könyvtártípusok között (iskolai, gyermek, szak).
- Tudjon eligazodni a könyvtár állományterei (audiovizuális, elektronikus dokumentumok) között.
- Tudjon különbséget tenni a zenei szakkönyvtár és az iskolai könyvtár között.
- Tudjon önállóan audiovizuális és elektronikus dokumentumot kölcsönözni.
- Tudjon helyesen viselkedni elektronikus és audiovizuális ismerethordozó használata közben.
- Vigyázzon az audiovizuális és az elektronikus dokumentumok épségére.

Tartalom

- A könyvtárak használati szabályai, állományegységei (audiovizuális és elektronikus dokumentumok)
- A könyvtártípusok fogalma: iskolai, gyermekkönyvtár, szakkönyvtár
- A zenei könyvtár használati szabályzata

Értékelés

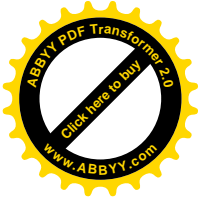
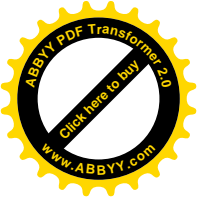
Szóbeli és egyéni.

DOKUMENTUMISMERET

Óraszám: 2 óra

Előzmény

A folyóirat és a rovat fogalma.

Értékelés

A tanulók ismerjék meg

- a gyermekfolyóiratok szerkezetét,
- a szerkesztő fogalmát,
- az első magyar gyermekújság címét és szerkesztőinek nevét,
- a folyóiratok kölcsönzési szabályait.

Követelmény

A tanuló

- Értelmezze a szerkesztő fogalmát.
- Ismerje kedvelt gyermekfolyóiratának rovatcímeit és szerkesztője nevét.
- Nevezzen meg gyermekfolyóiratokat rovatcímükkel együtt.
- Ismerje az első magyar gyermekújság címét.
- Ismerje a folyóiratokra vonatkozó kölcsönzési szabályokat.

Tartalom

- A könyvtár folyóirat részlege
- A folyóiratok kölcsönzési szabályai
- A gyermekfolyóiratok jellemzői
- A szerkesztő fogalma
- „Az én újságom”. Válogatás Benedek Elek és Pósa Lajos gyermekújságaiból. 1889–1914.

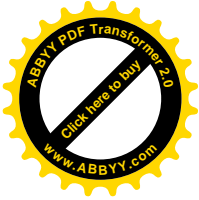
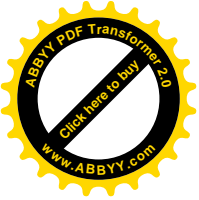
Értékelés: szóbeli és egyéni.

A KATALÓGUS HASZNÁLATA

Óraszám: 4 óra

Előzmény

A könyvtári betűrend. A szerző és a cím fogalma. Az illusztrátor fogalma. Az ismeretközlő könyvek tartalom szerinti csoportjai: az ETO főosztályai.

Cél

Megismertetni a tanulókkal

- a katalóguscédula és a katalógus fogalmát,
- a katalóguscédula és a dokumentumok közötti kapcsolatot,
- a katalógusok fajtáit: leíró (szerző, cím, sorozati) és szak,
- a betűrend szerepét a katalógusban való kereséskor,
- a főosztályok jelzetének szerepét a szakkatalógusban való kereséskor.

Követelmény

A tanuló

- Tudja a katalóguscédula és a katalógus fogalmát.
- Ismerje fel a kapcsolatot a katalóguscédula és a dokumentum között.
- Tudja megnevezni a katalógusok fajtáit: betűrendes, sorozati, szak.
- Lássa a kapcsolatot a betűrend és a betűrendes, valamint a sorozati katalógus között.
- Ismerje fel a katalóguscédulán a szakjelzetet.
- Ismerje fel az összefüggést a szakkatalógus és a szakjelzet között.
- Tudjon keresni a betűrendes, a sorozati és a szakkatalógusban.

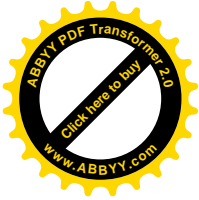
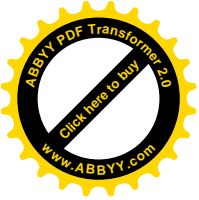
Tartalom

- A katalóguscédula és a katalógus fogalma
- A katalógusok fajtái: leíró (szerző, cím, sorozati) és szak
- A betűrend és a szakrend

Értékelés

Szóbeli és egyéni.

A SZELLEMI MUNKA TECHNIKÁJA

Óraszám: 1 óra

Előzmény

Az eddig tanult alapvető könyv- és könyvtárhasználati ismeret.

Cél

A tanulók

- gyakorolják feladatokon keresztül, alkalmazással a megszerzett könyv- és könyvtárhasználati ismereteiket,
- ismerjék fel az ismeretszerzés és az anyaggyűjtés folyamán a könyvtárismereti tudásuk célszerűségét és hasznosságát,
- lényeglátásának, kreativitásának, önálló gondolkodásának fejlesztése.

Követelmény

A tanuló

- Tudja kiválasztani önállóan a feladatának megoldásához a legcélszerűbb ismerethordozót.
- Tudja alkalmazni a kézikönyvekkel, katalógushasználattal kapcsolatos ismereteit.

Tartalom

A négy év során elsajátított alapvető könyv és könyvtárhasználati ismeretek összessége:

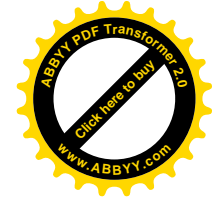
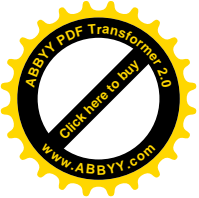
- kézikönyvhasználat,
- katalógushasználat,
- folyóirat-használat.

Értékelés: szóbeli és egyéni.

Informatika 5-6. évfolyam:

A tantárgy célja, feladata

Megtanítani a nemzedéket az eszközök emberbaráti, hasznos alkalmazására, a válogatás képességére és igényére, az új eszközökkel való együttműködő munka gyakorlatára, erkölcsére, társadalmi technikájára. Korszerűen, hatékonyan, humánusan fejleszteni a

gyermekek gondolkodási képességét; segíteni a többi tantárgyban kitűzött nevelési, oktatási célok megvalósítását; formálni a gyermekek informatikai, technikai szemléletét; praktikus ismereteket nyújtani az információ-technika legáltalánosabb, mindennaposá váló eszközének kreatív használatához.

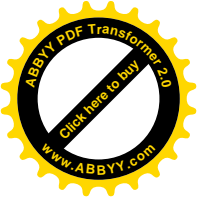
Könyvtárhasználati órák az iskolában:

A könyvtárhasználati órák tartása tantervi előírás. Julika néni többnyire csak a könyvtárat bemutató órákat tartotta, de a szaktanároknak minden segítséget megadott. Azért előfordult, hogy kedvtelésből átvállalta az órák tartását. Sacikának nem volt alkalma ezeket az órákat megtartani. Sajnos ez a néhány év kiesés tapasztalható is, mivel 2006. szeptembere óta újra rendszeresek a könyvtárhasználati órák. A felsőbb osztályokban viszont tapasztalható az előzetes ismeretek hiánya.

A könyvtári órákért néhányszor azonban „könyörögni” kell. A Kerettanterv előírása szerint 1-4. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgy keretein belül kell megtartani ezeket az órákat. Az óraszámok csökkentésével párhuzamosan azonban nem csökkent a tananyag mennyisége. Sokszor panaszkodnak a kollégák, hogy le vannak maradva, vagy éppen csak tudják tartani a tanmenetben meghatározott időkeretet. Ezért is „kötöttek kompromisszumot”: az előírt óráknak a felét tartom meg, de legalább tartok könyvtárhasználati órát! Az alsós évfolyamokban az összes órán én tanítok. A tanító szintén ott ül az órán és beleszólhat, kiegészítheti a tananyagot. De ez többnyire csak akkor jellemző, ha valamilyen tantárgyi koncentrációra van szükség az órán.

Itt a számonkérés nem az én feladatom. Bár egyfajta számonkérésnek minősül az óra eleji ismétlés is. Tapasztalatom szerint a rendszeresen könyvtárba járó gyerekek fogékonyabbak, bennük jobban megmarad, amit a könyvtári órákon tanítok.

A felsős évfolyamokban a magyar órák keretein belül a magyar szakos kollégák tartják a könyvtárhasználati órákat (ha tényleg tartják...), de az informatika szakos kollégák kérik a segítségemet. 7-8. évfolyamokon évi 2 könyvtárhasználati órát tartok, és a leadott tananyagot számon is kérem, jegyet is adok rá.

Jelenleg tehát az alábbi évfolyamokon a következő témákban tartok könyvtári órákat:

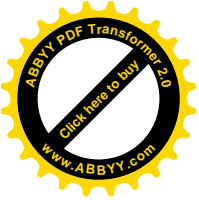
1. évfolyam: A könyvtárban (beiratkozás és kölcsönzés); A könyvtárban található dokumentumtípusok; Lexikonhasználat (összesen: 3 óra)
2. évfolyam: A könyvtárban (kölcsönzés); Könyvkiadók, könyvkiadás, illusztrátor; A könyvek tartalom szerinti csoportosítása; Kézikönyv használat (összesen: 4 óra)
3. évfolyam: A könyvtárban (a könyvtár részei, beiratkozás, kölcsönzés); A könyv és a nyomtatás története; A könyv részei és tartalom szerinti csoportjai; Lexikonok, enciklopédiák, szótárak; Tájékozódás a könyvtárban (összesen: 5 óra)
4. évfolyam: Régi és mai könyvtárak; A katalógus; Gyermekfolyóiratok; Kutassunk a könyvtárban! (összesen: 4 óra)

7. évfolyam: A könyvtár felépítése (ETO, katalógusok); Keresés az interneten (ismerkedés információs honlapokkal) (összesen: 2 óra + számonkérés)
8. évfolyam: Katalógusok (bibliográfiai leírás); Könyvtár a világhálón (keresés) (összesen: 2 óra + számonkérés)

1-4. évfolyamon az Apáczai kiadó tankönyvesaládját használom: Könyvek és könyvtárak titkai 1-2. osztály és Vár a könyvtár 3-4. osztály. 7-8. évfolyamon pedig a Mozaik kiadó tankönyvét hívom segítségül: Könyvtárhasználat 7-10.

Ezeket nem rendeljük meg a gyerekeknek, mivel így is nagyon sokba kerül a tankönyvesomagjuk. Ezért összeállítottam minden órához egy feladatsort, felhasználva a tankönyvek feladatait. Ezt mindig fénymásolom, és kérem a gyerekeket, hogy lefűzve őrizzék meg.

3. Tapasztalatok, vélemények

A pedagógiai program és a helyi tanterv írásában, összeállításában nem vettem részt. Azonban a módosításoknál már jelen leszek. Véleményem szerint a pedagógiai programban

több helyen is említeni kellene a könyvtárt, a könyvtár hasznosságát, fontosságát. A helyi tanterv összeállítása a tantervi előírásoknak megfelelő. Munkatervet az idén készítettem, bár előkeresve a korábbiakat, már látom, hogy jövőre át kell dolgoznom.

A könyvtárhasználati órák tartása a gyakorlatban eltér az előírtaktól. Ennek oka a magyar nyelv és irodalom anyagának mennyisége. Azonban amióta én tartom a könyvtári órákat, azért „erőltetem”, hogy legalább annyi legyen megtanítva, amit elterveztem.

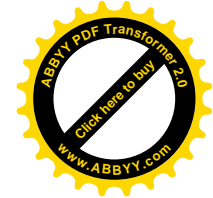
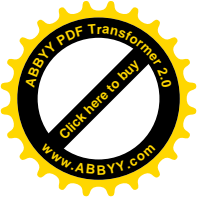
A gyerekek szeretnek könyvtárba járni, szívesen keresgélnek, mert megtanulták, hogy mit hol találnak. Amikor a 8. osztályosoknak megtanítottam, mi az a helyrajzi szám, egy hétig feladatokat kértek tőlem, hogy hadd keressenek helyrajzi szám alapján. Egyre több felsős tanuló jön be „csak úgy” a könyvtárba, hogy körülnézzenek, gyakorolják, amit tanultak.

Igazából ezek az ismeretek akkor ragadnának meg igazán, ha több lehetőség lenne a gyakoroltatásra, elmélyítésre. Mivel az alsósok napköziben vannak délutánonként, nekik könnyebb időt szakítani a gyakorlásra és szívesen is jönnek. Viszont a felsősök sietnek haza, az esetek nagy részében csak akkor jönnek könyvtárba, ha házi feladatot, gyűjtőmunkát kell készíteniük.

Az ideai tanévben felszabadult annyi tanterem, hogy a könyvtárt mentesíteni lehetett volna a könyvtárban tartott nem könyvtári órák alól, hiszen évek óta problémát jelentett, hogy délelőttönként egyik óra követte a másikat. Így még a könyvtárhasználati órák tartását is csak nehéz szervezéssel vagy teremcserével lehetett megoldani. Azonban az egyik osztály kifejezetten kérte, hogy ott maradhassanak. Ezért heti 15 órában még mindig van tanítás, alig tudtam összehozni a 22 órás nyitva tartást (mivel főleg a délelőtti nyitva tartásra lenne igény). Ennek azért kicsit örülök is, hiszen ezek a gyerekek azért szeretnek ebben a könyves környezetben tanulni, mert megszokták már, hogy tanóráikon kéznél van mindenfajta segítség, szemléltetés, kiegészítő anyag.

Úgy veszem észre, kicsit a kollégák is megkönnyebbültek, hogy én tartom a könyvtári órákat. Talán úgy érzik, szakmailag felkészültebb vagyok. Én pedig élvezem ezt, hiszen első diplomám szerint tanítónő vagyok, és szeretek tanítani.

Az egyetlen problémám az, hogy „bedobtak a mélyvízbe”. Senki nem segített a könyvtár vezetésében, amikor átvettem. Második éve dolgozom itt és még mindig találok régi könyvtári dokumentumokat, pénztárkönyveket, beiratkozási naplót. A beiratkozási napló 2004 óta nem volt vezetve. Visszamenőleg is én próbáltam megcsinálni, már amennyire ki tudtam kutatni, kik lehettek akkor tagok. Mivel Sacika már a leltározásnál sem volt jelen, amikor

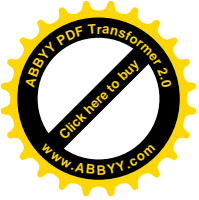
átadta a könyvtárt, ezért tőle nem kérdezhettem. Julika nénitől most volt alkalmam kérdezni, amikor a szakdolgozatomhoz kértem tőle információkat, de más, ha elmondanak valamit és más, ha megmutatják.

Az Igazgatónőtől úgymond szabad kezet kaptam. Nem szól bele a könyvtár vezetésébe. Azt mondta, tegyem rendbe ezután a „szanaszét” állapot után és vezessem úgy, hogy a gyerekek szívesen járjanak be oda. Elvárja, hogy a könyvtár gyermek- és pedagógusközpontú legyen, tehát az első az, hogy a tagok igényei maximálisan ki legyenek elégítve.

IV. Összegzés

A legutóbbi évtizedekben sokat változtak a szabadidő felhasználásának formái. Ezt többek között a társadalomban végbement változások befolyásolták. A szabadidőben a könyvtárak legfőbb versenytársai a tévénézés, kertészkedés, a ház körüli tevékenykedés, az olvasás mint hobbi pedig hanyatlóban van. Egyre több otthonban van videó, nagyfelbontású tv, számítógépes játék – akár egyetlen könyv nélkül is. Ma a legtöbb szabadidőt tévé- vagy videónézéssel, rádióhallgatással töltik. Az olyan technológiai újdonságok, mint a DVD, melyről egyaránt lejátszható zene, film, vagy éppen játék, tovább növeli a szabadidő otthoni eltöltésének vonzerejét: minden idők leggyorsabban növekvő eladási mutatóját a DVD-lejátszó produkálja. Ennek eredményeként a könyvtárak az otthoni szórakozás igényeiken kell, hogy megfeleljenek, videók, DVD-k, CD-k nyújtásával.

Növekvő mértékben használják a könyvtári teret másokkal való kapcsolatok kialakítására. A könyvtár értékes találkozási hely, ahol viszonyokat lehet létesíteni vagy felújítani, és egy hely, ahol pihenni (relaxálni) lehet. A modern élet az egész közösség számára megnöveli a szabadidőt, akár akarjuk, akár nem, s így sok ember válik képtelenné arra, hogy hasznosan töltse üres óráit, ami unalomhoz, ez pedig végső soron akár antiszociális tevékenységekhez, bűnözéshez is vezethet. A könyvtár maga képes arra, hogy kellemes relaxációs körülményeket teremtsen azok számára, akik ezt otthon nem találják meg.

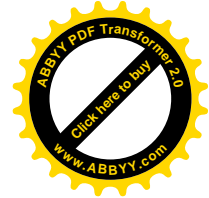
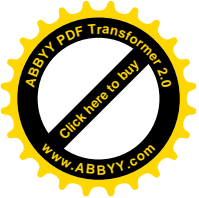
Ugyanakkor a könyvtár, azzal, hogy könyveket kölcsönöz, otthoni olvasásra, „szorosabbra fűzi az otthon és a család, a társadalom legbensőségesebb egysége” kötelékeit.

Az iskolán belül a könyvtár szerepe egyre inkább felértékelődik. Az iskolai könyvtár a legcivilibb hely, hiszen a tanár és a diák is ugyanazon cél érdekében veszi igénybe a könyvtár szolgáltatásait: információt gyűjtenek, keresnek. Az iskolai könyvtár az ismeretszerzés egyik fontos lelőhelye. A tanulási-, képesség- és készségfejlesztési folyamat szerves része, az e folyamatban résztvevő pedagógus és tanuló közös munkahelye.

A NAT szellemében az iskolai könyvtárban kell megtanítani a gyerekeket a könyvtár, a kézikönyvek használatára, a könyvtári rendben való eligazodásra. Ezen túlmenően minden olyan tanórát ott kell megtartani, amelyhez a könyvtár szakkönyvei, egyéb segédeszközei segítséget nyújtanak. Az iskolai könyvtáros dolga, hogy a gyerekeket megismertesse a település könyvtáraival (városi, megyei, zenei, stb.).

Összegzésképpen elmondhatom, hogy bár nem megfelelő számban, de megvalósulnak a tanterv által előírt könyvtárhasználati órák az iskolánkban. Ezeket az órákat a könyvtárostánár tartja: én, bár ezért külön juttatásban nem részesülök. A gyerekek szívesen játnak könyvtárba, tudják és szeretik is használni az ismereteiket. A könyvtár számukra olyan hely, ahová tanulni, de egyben kikapcsolódni járnak. Maradjon ez így! Céлом továbbra is az, hogy még több gyermeket csábítsak a könyvtárba.

Olyan felnőtteket akarok „kinevelni”, akik szívesen és rendszeresen járnak könyvtárba, akiknek nem lesz gond a szabadidejüket hasznosan eltölteni és akik majd gyermekeiket is ilyen szellemben fogják nevelni.

Szakirodalomjegyzék

Könyvek jegyzéke:

A gyermekkönyvtári munka. [Tanulmányok.] / [szerk. Károlyi Ágnes]; [kiad. az] Országos Széchényi Könyvtár, Könyvtártudományi és Módszertani központ. – Budapest: NPI, 1979.

A Karácsony Sándor Általános Iskola Évkönyve, 1996.

A Karácsony Sándor Általános Iskola Évkönyve, 2001.

A közoktatás kezdete / [Mezei Gyula, Szabenyi Péter] ; [szerk. Petró András] ; [közread az] Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum]. – 5. kiad. utánn. – Budapest : OPKM, 2001.

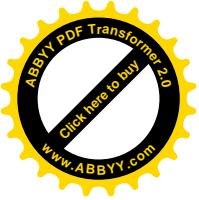
Kerettantervi kézikönyv / [olvasószerk. Monostori Anikó] ; [a rendeletet magyarázatokkal ellátta Balla Árpád]. – Budapest : Nemzeti Tankvk., Konsept-H Kvk., 2001.

Kerettantervi segédlet a környezeti neveléshez, a könyvtárhasználathoz és az egészségneveléshez / [szerk. Czippán Katalin et al.] ; [olvasószerk. Budai Ágnes, Győri Anna]. – Budapest : Konsept-H Kvk., 2001.

Könyv és könyvtár az általános iskolában: Az önálló ismeretszerzés útja / Arató Ferenc et al.; [szerk. Kisfaludi Sándor]. – Budapest: Tankvk., 1980.

Nemzeti alaptanterv 2003 / [közread az] Oktatási Minisztérium. – Budapest : OM, 2004.

Tantervi változások a közoktatásban a '90-es években : tanulmánykötet / szerk. Vágó Irén ; [írta Balázs Éva et al.] ; [közread. az] Országos Közoktatási Intézet Kutatási Központ. – Budapest : OKKER K., 1999.

Folyóiratok jegyzéke:

Kőrösné Mikis Márta: Az informatika helyzete és fejlesztési feladatai (Új Pedagógiai Szemle LII. évfolyam, 2002. június, 35-49. oldal)

Dán Krisztina: Az iskolai könyvtárak fejlesztésének stratégiája (Új Pedagógiai Szemle LIII. évfolyam, 2003. január, 3-11. oldal)

Mihály Ildikó: Az olvasóvá nevelés és az iskolai könyvtárak (Új Pedagógiai Szemle LVI. évfolyam II. szám, 2006. november, 99-105. oldal)

Suppné Tarnay Györgyi: A tudás társadalma felé? (Új Pedagógiai Szemle LVI. évfolyam II. szám, 2006. november, 106-111. oldal)

A közkönyvtárak szabadidős szerepe (Könyvtári Figyelő, 2006/2.
<http://www.ki.oszk.hu/kf/2006/2/mohor2.html>)

Weboldalak jegyzéke:

www.om.hu

www.sulinet.hu

www.pihgy.hu

www.oki.hu

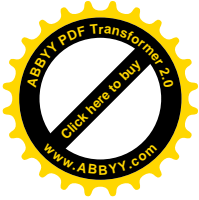
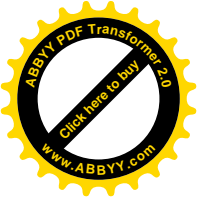
www.sulinet.hu

Iskolai dokumentumok jegyzéke:

Pedagógiai program

Helyi tanterv

Könyvtári munkaterv

Mellékletek

Az újságkivágások a Hajdú-Bihari Naplóból származnak.

OLVASÓPÁLYÁZAT

"Barátunk a könyv"

Debrecen (HBN) - A Hajdú-Bihar Megyei Könyvtár legutóbb is meghirdette a megye általános iskolásai, iskolái számára az olvasópályázatot - ezúttal a megyei önkormányzat, a Móra Ferenc Könyvkiadó és a Debreceni Rotary Club Bálint János Alapítványa segítő közreműködésével.

A pályázat eredményeit május 27-én - szombaton - 10 órától hirdették ki a megyei önkormányzat Árpád-termében. Mint Simon Zoltán, a megyei könyvtár igazgatója elmondta: intézményük gyermekkönyvtára immár évtizedek óta nagy érdeklődés mellett bonyolítja le a Pályázatot, s ez bizonyítja a meglévő gyermekkorai olvasást mint szenvedélyt. Azt követően a gyermekkönyvtár munkatársai értékelték a beküldött naplókat.

'995.

A következő eredmények születtek. 2-4. osztályos kategóriában: 1. KL TE Arany János Ált. Isk. 4. oszt. (Debrecen) és az Irinyi József Ált. Isk. 4. a oszt. (Hosszúpályi) megosztva; 2. Irinyi József Ált. Isk. 4. b oszt. .. (Hosszúpályi); 3. Ált. isk. 4. a oszt. (Egyek).

5-8. osztályos kategóriában: 1. Karácsony Sándor Általános iskola 5.c oszt. Debrecen

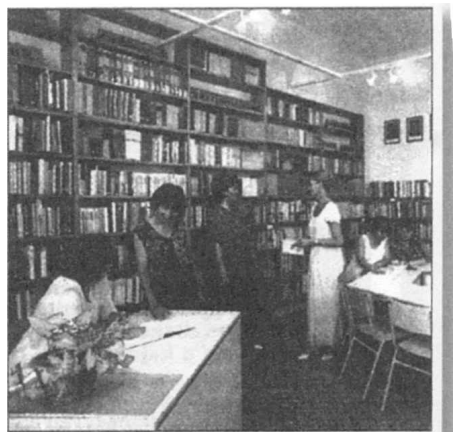
3. Toldi Mikl6SMus: _ 7. b oszt. (Berettyóújfalu).

Debrecen 19 (Arany János 2~ Bányai Júlia 1, Dózs~ György 1, József Attila-t~lel?! 1, Karácsony Sándor 6 ·Műhelytelepi 1, Petőfi, Sándor 2, Református Kossuth Ált. 2,Szoboszlói Úti 2,.,Tégláskerti 1, összesen 19 csapat), Balmazújváros 1, Berettyóújfalu 9, Biharkeresztes 3i BOJt 1, Egyek 1, Esztár 3~ Földes 2, Furta 1, Hajdúböszörmény 6, Hajdúnánás 2, Hajdúszoboszló 1, Hencid;l 1, Kaba 1, Létavértes 3, Nagyhegyes .1, Polgár 1, Téglás2, Tiszacsege 1, Váncsod 1, Zsáka 2 csapattal jutott be a díjazottak közé.

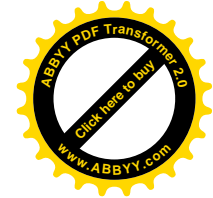
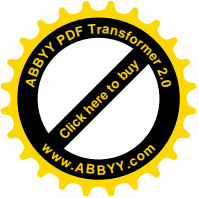
5
3

Új könyvtár a szülők milliójából

Debrecen (HBN) - Új terembe költözött hétfőn a Karácsony Sándor Általános Iskola könyvtára. A 12 ezer kötetes könyvtár korszerű helyiségét egy tanteremből alakították ki. Az átépítéshez szükséges egymillió forintot a szülők által rendezett jótékonysági gála bevételéből és a pedagógusok munkájával gyűjtötték össze. Az iskola 650 tanulója mind tagja a bibliotékának, melynek köteteit sikerrel forgatják a Barátunk a könyv, a Kincskereső és a Barátunk a természet versenyekre való felkészüléshez. Az eredmény nem marad el, a gyerekek dobogós helyezéseket szereznek e vetélkedőkön

Az iskolai könyvtár 2000-ben és ma

Könyvtári – könyvtárosi munkaterv

1993/1994. tanév

I.

1. Helyzetelemzés:

A könyvállomány 1993. szeptember 15-én: 11.805 db. A könyvek elhelyezése a Gyermekkönyvtárban, illetve annak szűk és poros raktárhelyiségében történik. Letétek vannak a szaktantermekben és a napközis csoportoknál. Letétekben sok könyv található, ezek egy része szabadpolcos elhelyezésű, a többit a nevelők csak órákon, foglalkozásokon használják. Ezeket zárt, üveges szekrényben tárolják. A Gyermekkönyvtár szabad polcos, ott gyakorolhatják a gyerekek a szabad polcos könyvtárban való tájékozódást.

A könyvtár tavaly részben volt festve. A hely kevés, különösen a szőnyegek, függönyök kopottak, régiek. A munkaközösség-vezetőnek leadott igényben kértem ezek cseréjét. A világítótestek különbözőek, csúnyák. A könyvek között sok a régi: kopott, rongált.

2. Fő feladatok:

Az iskolai munkatervből a könyvtárra és a könyvtárosra vonatkozó feladatok:

A városi közművelődési intézményekkel konkretizálni kell az együttműködés területeit, a közös tevékenységeket. (Határidő: szeptember)

Részvétel a nevelési értekezleteken, a munkaközösségi foglalkozásokon, bemutató órákon.

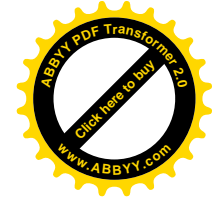
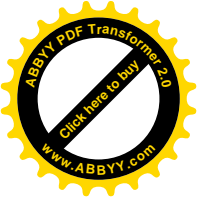
A szép magyar beszédre nevelés szerves része az olvasóvá nevelés, hogy tanulóink kikerülve az iskolapadból ne váljanak funkcionális analfabétákká, hanem képesek legyenek a permanens önművelésre.

A „Kell a jó könyv” vetélkedő sorozat folytatása. (október, január, április).

A „Kincskereső” szakkör szervezése, irányítása.

A „Barátunk a könyv” pályázatban való részvétel. (Megyei Könyvtár)

A Medgyessy matematika feladatmegoldó levelező versenyen résztvevő tanulók munkájának segítése.

II. A) Könyvtárfejlesztés:

1. Állománygyarapítás:

Az iskolai költségvetésből és az Egyetértés Művelődési központ költségvetéséből kb. 15-18 ezer Ft értékű könyvet tudunk vásárolni a tanév folyamán. Ebből az iskola 10 ezer Ft-ot biztosít, melyet kézi vásárlással költünk el, általában kedvezményes könyvvásárok alkalmával. A jelenlegi könyv árak mellett ebből már alig kapunk valamit. Szükség lenne a megrongálódott kötelező olvasmányok cseréjére, ill. nagyobb példányszám beszerzésére. A szülők sem fogják a megemelkedett árú kötelező olvasmányt beszerezni. (Jelenleg puha fedelű Egri csillagok 468 Ft-ba kerül.)

A Könyvtárfejlesztési Kuratórium pályázatán nyertünk 40.000 Ft támogatást. Igyekszünk ezt úgy elkölteni, hogy minél több szükséges könyvet beszerezzünk.

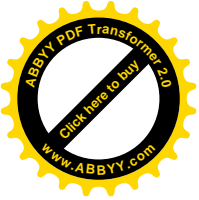
A megrongálódott, selejtes könyveket 2 alkalommal töröljük (december, június).

2. Állomány-feltárás:

Szerzői betűrendes és szakkatalógus található a Gyermekkönyvtárban. Állandó bővítésük folyamatos feladat.

3. Az állomány gondozása, védelme:

- a) Raktári rend a Gyermekkönyvtárban megfelelő. A könyvek szabad polcokon sorakoznak raktári jelzettel ellátva. Az ABC betűi a kicsik könyveinél (versek, mesék) és a regényeknél is megtalálhatók. Az ismeretterjesztő művek szakrendben sorakoznak a polcokon. Kiemelten találhatóak a kézikönyvek, a kötelező, ill. házi olvasmányok és egyes sorozatok. Az őrjegyek használata és a könyvek jelzeteinek ismerete segítene abban, hogy ne boruljon fel a rend. Erre fokozottan kell tanítani a gyerekeket!
- b) A távozó nevelőktől a könyvek átvétele május végi, június eleji feladat.
- c) A gyerekek sokat késnek a náluk lévő könyvek visszahozásával. Jó lenne, ha már itt megszoknák a határidő betartását. Időnként (főleg évvégén) az osztályfőnökök segítségét kell kérnem a könyvek beszedéséhez. Az erősen rongált vagy elveszett könyveket a tanulók kötelesek kifizetni.
- d) A könyvek gondozása: A könyveket megérkezésük vagy vásárlásuk után raktári jelzettel látjuk el. A rongált könyveket megragasztjuk. Sajnos a Városi Könyvtár és a

Járműjavító már nem köttet részünkre könyveket, pedig átkötéssel még sok könyvet meg lehetne menteni. (A könyvek minősége az árak emelkedésével egyenes arányban romlik.)

4. Nyilvántartások:

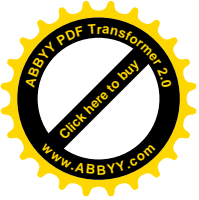
A Gyerekkönyvtár könyveit az Egyetértés Művelődési Központ Könyvtárában leltározzák, ez az onnan átszállított könyvek Törzslapon vannak darabszám és érték szerint nyilvántartva. A nevelői könyvtár könyveiről címleltárkönyvet vezetünk. (Az új dokumentumokról, tanári kézikönyvekről brosúra nyilvántartást vezet az adminisztrátor.) Füzetben fogjuk nyilvántartani az idei tanévre segélyként adott ROK támogatás felhasználását. Ezzel kapcsolatban komoly aggodalmaim vannak. Nem hiszem, hogy az így kiadott könyveket használható állapotban be tudjuk szedni. A letétekről és a nevelőknek kiadott könyvekről „Olvasók és kölesönzések nyilvántartása” c. füzetet vezetünk. A Gyermekkönyvtárban található: Pénztárkönyv, Beiratkozási napló, Folyóirat-nyilvántartás, Munkanapló.

5. Folyóiratok, audiovizuális anyagok:

A Gyermekkönyvtárba jelenleg 8 féle folyóirat jár. Ezeket a Városi Könyvtár rendeli. Az iskolának járnak a szakmai – módszertani folyóiratok (a Gazdasági Egység rendelete szerint). Diafilm és hanglemezes anyagunk az órák, foglalkozások színesebbé tételét szolgálja. A könyvtárban videózási lehetőség van. Napközis foglalkozásokra általában a gyerekek hoznak filmet. Órákhoz a szaktanárok elég sok felvételt készítettek (történelem, irodalom, földrajz, technika), ezeket szokták megnézni a könyvtárban.

6. Könyvtári kiállítások:

Mióta a vitrines szekrény elkerült a folyosóról, nem tudunk könyveket kiállítani. Az órarend szerint könyvtárban tartott órák miatt is megoldhatatlan. Egyébként az új könyvekből, házi olvasmányokból és az évfordulókhoz kapcsolódva szoktunk kiállítást szervezni. Ez egyenlőre szünetel.

B) Olvasás pedagógiai feladatok:

1. Könyvtár-ismertető órák, foglalkozások:

A tanterv szerint előírt órákat meg kell tartani! Ez a szaktanárokon múlik. Legalább 1 héttel az óra előtt szóljanak a könyvtárosnak. Jelezni kell, mire van szükség, mit várnak a könyvtárostól, mit csinálnak ők az órán.

Csak a könyvtárat bemutató órát köteles a könyvtáros tartani, a többihez segítséget nyújt.

2. Könyv- és könyvtárhasználatot segítő tevékenységek:

Az alsós irodalom szakkör és a „Kincskeresők” a könyvtárban tevékenykednek. Napközis csoportok kulturfoglalkozásaira is sor kerül a könyvtárban. Sajnos ez az utóbbi időben egyenlő a videózással. Jó lenne, ha ismét használnánk a lemezeket, böngészgetnének a gyerekek újságokat, könyveket. (Ezt egyénileg megteszik, de szervezeten nem.)

A Kincskereső folyóirat játékában 3 éve részt veszünk egyre több csapattal (tavaly 23 csapatunk volt). Ez a munka elég komoly könyv- és könyvtárhasználatot igényel.

A Megyei Könyvtár „Barátunk a könyv” pályázata szintén könyvtári munkára épül.

Sokat búvárkodnak a gyerekek a történelmi vetélkedőkhöz, a levelező formában bonyolított matematikai, fizikai versenyekhez.

A könyvhasználat fontos formája a hagyománnyá vált „Kell a jó könyv” vetélkedő sorozatunk.

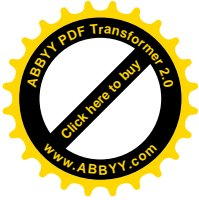
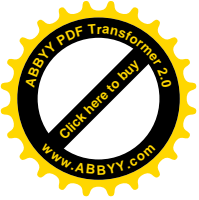
3. Az önművelés támogatása:

A nevelők részére a nevelési értekezletekhez, munkaközösségi bemutató foglalkozásokhoz, pályázatokhoz kért anyagot (ha szükséges más könyvtárakból való kölcsönzéssel) igyekszünk biztosítani.

A tanulók versenyekre való felkészülését segítjük (a szükséges könyvek beszerzése, gyűjtőmunka irányítása, stb.)

A szavaló, próza- és mesemondó versenyekhez, Kazinczy-versenyekhez, az évfordulókhöz kapcsolódó egyéb versenyekhez (alsós, felső szaktárgy, felsős pályázatok) az anyag kiválasztásában és a felkészülésben segítséget nyújt a könyvtáros. Az iskolarádió műsorainak összeállítását segíti. Ha kell, az iskolaújság cikkeihez anyagot biztosít.

A tanulók ünnepélyekre való felkészülését segíti a könyvtáros.

4. Minden könyvhöz, könyvtárhoz kapcsolódó vetélkedőt (mese, vers- és prózamondó, Kazinczy-verseny, „Kell a jó könyv” vetélkedő) a könyvtárban bonyolítunk le. A könyvtárban tartott órákhoz könyvajánlást kapcsolunk. A rádión vagy újságon keresztül könyvismertetést közlünk. A Gyermekkönyv-hónap (október vége, november eleje) során, ah sikerül író-olvasó találkozót szervezünk. Ezek nagyon jól szoktak sikerülni.

Egyéb könyvtári feladatok:

A könyvtáros önképzése, továbbképzése: A könyvtáros részt vesz az iskolai munkaértekezleteken, nevelési értekezleteken, belső továbbképzéseken lehetőség szerint a munkaközösségi foglalkozásokon.

Tagja az A szakos munkaközösségnek, valamint az osztályfőnöki munkaközösségnek, azok munkájába bekapcsolódik. Tanulmányozza a könyvtárral kapcsolatos dokumentumokat.

Ebben a tanévben nagy segítséget jelent, hogy Pál Sarolta magyar-könyvtár szakos kolléganő pénteken a könyvtárban tevékenykedik. Igyekszünk a tantervben előírt feladatoknak eleget tenni.

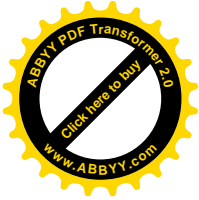
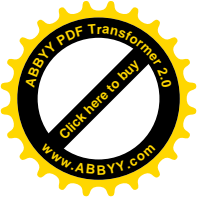
Debrecen, 1993. szeptember

Veress Józsefné
könyvtáros

	Könyvtári munka	Könyvtári órák	Programok a könyvtárban	A könyvtárt érintő iskolai rendezvények
szeptember	<ul style="list-style-type: none"> - új tartós tankönyvek nyilvántartásba vétele; tartós tankönyvek kiosztása, ezek dokumentálása; tartós tankönyvek selejtezése - állománygyarapítás; új dokumentumok nyilvántartásba vétele; elhelyezése; feltárása 	<ul style="list-style-type: none"> - 2. évfolyam: A könyvtárhasználat szabályai; könyvtár terei - 3. évfolyam: A könyvtár terei és állományrészei; a könyv története, könyvnyomtatás - 4. évfolyam: A könyvtárak története - 6. évfolyam: Megadott művek keresése a raktári jelzet segítségével 	<ul style="list-style-type: none"> - „Olvass velünk!” (szabadon választott műről rajz vagy kis összefoglaló készítése, esetleg mindkettő minden korosztály számára) 	<ul style="list-style-type: none"> - Vers- és prózamondó verseny a felső tagozatban
október	<ul style="list-style-type: none"> - állományapasztás - állomány feltöltése a Taninform nyilvántartásába 	<ul style="list-style-type: none"> - 1. évfolyam: Látogatás az iskolai könyvtárban - 4. évfolyam: Látogatás a Zenei könyvtárban - 5. évfolyam: A könyvtár raktári rendje - 7. évfolyam: A kézikönyvtár használata szaktárgyi feladatok megoldásában 	<ul style="list-style-type: none"> - október 1.: Zenei Világnap - Mese délután: meseolvasás, olvasmányélmények megbeszélése 	<ul style="list-style-type: none"> - Egészségvédelmi megyei verseny
november	<ul style="list-style-type: none"> - állomány feltöltése a Taninform nyilvántartásába 	<ul style="list-style-type: none"> - 3. évfolyam: A könyvek tartalmi csoportjai: ismeretterjesztő irodalom és szépirodalom; a könyv részei - 4. évfolyam: Katalógusok rendszere - 8. évfolyam: Tárgyi katalógusok 	<ul style="list-style-type: none"> - Nagy könyv totó – központi téma az állatok védelme (Bambi, Vuk) - Mozidélután alsósoknak - Mozidélután felsősöknek 	<ul style="list-style-type: none"> - Idegen nyelvi megyei verseny angol és német nyelvből - „Kell a jó könyv!” vetélkedő 1. fordulója
december	<ul style="list-style-type: none"> - állomány feltöltése a Taninform 	<ul style="list-style-type: none"> - 2. évfolyam: A könyv tartalmi és formai elemei, főbb 	<ul style="list-style-type: none"> - Ünnepi készülődés könyvekkel (versek, mesék, jeles napok, 	<ul style="list-style-type: none"> - Kazinczy verseny

	nyilvántartásába	adatai - 5. évfolyam: Dokumentumtípusok - 6. évfolyam: Segédkönyvek csoportosítása és használata - 7. évfolyam: Egyszerűbb témák önálló feldolgozása a könyvtár dokumentumainak felhasználásával	ajándékkészítés, díszítés, sütés-főzés) - Mozidélután alsósoknak - Mozidélután felsősöknek	
január	- az első osztályosok beiratkozása; a 2-8. osztályosok beiratkozása; számlák megírása, kiosztása - a tanulók felvezetése a Beiratkozási naplóba - a könyvtári pártolódíjak befizetése a Gazdasági Egység számára és ezek felvezetése a Könyvtári befizetések nyilvántartásába - a beiratkozások felvezetése a Taninform nyilvántartásába - a Belépési nyilatkozatok aláírása	- 1. évfolyam: Beiratkozási, kölcsönzési szabályok - 4. évfolyam: Gyermekfolyóiratok - 7. évfolyam: Könyvtártípusok - 8. évfolyam: Forráskeresés a tárgyi katalógusban	- január 22.: Magyar kultúra napja - készülődés Farsangra könyvekkel (eredete, szokások, hagyományok, hiedelmek, jelmezötletek) - Mozidélután alsósoknak - Mozidélután felsősöknek	- Szavalóverseny alsó tagozatosoknak
február	- állomány feltöltése a Taninform nyilvántartásába	- 2. évfolyam: Gyermeklexikon szerkezete, használata - 3. évfolyam: A lexikonok, enciklopédiák, szótárak szerkezeti	- Könyvtárhasználati vetélkedő: a könyvtár használatára, felépítésére vonatkozó feladatok megoldása - Mozidélután alsósoknak	- „Utazás Meseországba” című vetélkedő alsó tagozatosoknak - „Tudtad-e?” történelmi vetélkedő

		<p>jellemzői, használata</p> <p>- 6. évfolyam: Különböző sajtótermékek megismerése</p>	<p>- Mozdélután felsősöknek</p>	
március	<p>- állomány feltöltése a Taninform nyilvántartásába</p>	<p>- 1. évfolyam: Dokumentumtípusok: könyvek; szerző és cím fogalma; betűrend szerepe</p> <p>- 4. évfolyam: Látogatás a Városi könyvtárban</p> <p>- 7. évfolyam: A forrásfeldolgozás lépéseinek alkalmazása</p>	<p>- Ünnepi készülődés könyvekkel (tavaszi ünnepekhez kapcsolódó népszokások, versek, mesék, Húsvét)</p> <p>- Mozdélután alsósoknak</p> <p>- Mozdélután felsősöknek</p>	<p>- „A nyelv egy szépen szóló muzsika” megyei verseny alsó és felső tagozatban</p>
április	<p>- állományapasztás</p> <p>- állomány feltöltése a Taninform nyilvántartásába</p>	<p>- 2. évfolyam: Gyermeklapok</p> <p>- 4. évfolyam: Kutassunk a könyvtárban!</p> <p>- 5. évfolyam: Segédkönyvek használata</p> <p>- 6. évfolyam: Azonos művek különböző ismerethordozókon</p>	<p>- április 11.: A költészet napja (József Attilára emlékezünk)</p>	<p>- „Töprengő” matematika verseny</p> <p>- „Kell a jó könyv!” vetélkedő 2. fordulójára (Szabó Magda születésének 90. évfordulója)</p>
május	<p>- állomány feltöltése a Taninform nyilvántartásába</p>	<p>- 1. évfolyam: Gyermeklexikon használata</p> <p>- 8. évfolyam: Beszámoló készítése többféle forrás felhasználásával</p>	<p>- Vetélkedő könyvekről (Ki írta? Ki kicsoda? – írók, szereplők/mesehősök, művek/mesék)</p>	
június	<p>- állomány feltöltése a Taninform nyilvántartásába</p> <p>- tartós tankönyvek beszedése és elhelyezése a zárt raktárban</p>	<p>- 3. évfolyam: Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módja</p> <p>- 6. évfolyam: Betűrendes, leíró katalógus szerkezete, használata</p>	<p>- Menjünk a szabadba! (az iskolaudvar növényeinek, állatainak beazonosítása kislexikonok, zsebkönyvek segítségével)</p>	

Óravázlat
4. évfolyam

Régi és mai könyvtárak

Helyszín: Karácsony Sándor Általános Iskola, Debrecen

Osztály: 4. a

A tanítási óra anyaga: Régi és mai könyvtárak – Könyvtártípusok

Módszerek: Frontális és egyéni munka, tanári közlés, irányított beszélgetés.

Feladatok: A könyvtárak történetének, kialakulásának megismertetése, a nemzeti könyvtár fogalmának megismertetése, könyvtártípusok megtanítása. Lehetőségek a kulturális örökség védelmére.

Szükséges eszközök és könyvtári dokumentumok:

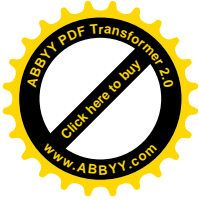
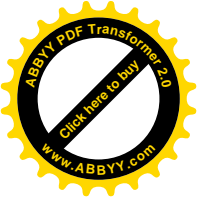
- Vár a könyvtár munkáltató tankönyv 3-4. oszt.
- Keresztury Dezső: Híres magyar könyvtárak
- Illés György: Mesélő könyvtárak
- Fülöp Géza: Olvasók, könyvek, könyvtárak
- Csapodi Csaba: Bibliotheca Corviniana
- Lengyel Dénes: Régi magyar mondák
- Móra lexikon.

Az óra menete:

I. Ismétlés (5 perc)

1. Órakezdés:

Üdvözöllek Benneteket a könyvtárban, az idei első könyvtári órán! Ne feledjétek, mit tanultunk tavaly, hogyan illik viselkedni ebben a teremben! Tartsátok be a könyvtár rendjét!

2. Emlékeztek-e még arra, miről tanultunk tavaly? (könyv története, nyomtatás története, könyv részei, tartalom szerinti csoportjuk, kézikönyvek)
Elevenítsük fel a könyv és a nyomtatás történetét! Hogyan alakult ki a könyv? Mire írtak az ókorban? (agyagtábla, papirusz)
A középkorban? (papirusz, pergamen)
Hogyan nevezzük a középkorban megjelent könyvet? (kódex)
Mit kell tudni a kódexekről? (kézzel írták, szerzetesek, iniciálé, Mátyás könyvtára)
Kik találták fel a papírt? (kínaiak)
Mikor jelent meg a nyomtatás, kinek a nevéhez fűződik? (1455 – Gutenberg)
Ki a magyar könyvnyomtató? (Hess András)

II. Előkészítés (1 perc)

1. Motiváció: Hess András Mátyás király udvarában tevékenykedett. Mátyás király pedig hatalmas kódex-gyűjteményéről volt híres.
2. Célkitűzés: A mai órán a könyvtárak kialakulásáról fogunk tanulni, többek között Mátyás király könyvtáráról is.

III. Új anyag feldolgozása (25 perc)

1. Könyvtárak története:

Nyissátok ki a könyveteket a 38-39. oldalon! Nézzük meg, mit láttok a képeken! (papirusztekercsek, agyagtábla, kódex, szerzetes, tógás emberek)

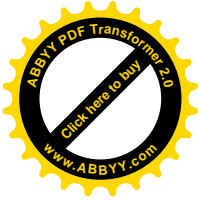
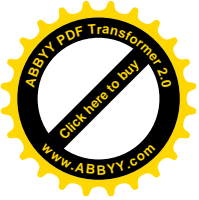
Az alábbi szövegrészeket össze kell párosítanotok a képekkel! Olvassuk el hangosan ezeket a szövegeket és mondjátok, melyik képhez tartoznak!

Nézzük meg, mit ír a Móra lexikonunk a könyvtárról! ..., olvasd fel!

Beszéljük meg, miben különbözik a régi könyvtár a mai, modern könyvtártól!

2. Könyvtártípusok:

A tankönyv 6. feladatában egy keresztrejtvényt kell megoldanotok! Ha jól dolgoztok, akkor a pirossal kiemelt nyolcszögekben lévő betűket összeolvasva egy híres személy nevét kapjátok meg, akiről hazánk nemzeti könyvtárát nevezték el! (önálló munka)
(Ellenőrzés → megoldás: Széchényi Ferenc)

Felhívom a figyelmeteket arra, hogy Széchenyi Ferenc és Széchenyi István hogyan írta a nevét! (táblán szemléltetem)

Olvassuk el, mit ír a tankönyvünk a nemzeti könyvtárról!

Nézzük meg, milyen könyvtártípussal találkozhattok még! (Tk. 43/9. – közösen)

IV. Gyakorlás, alkalmazás (10 perc)

Tk. 40/4, 42/8, 43/10. (önálló munka)

Házi feladat: Tk. 39/2.

V. Összefoglalás (2 perc)

Milyen híres könyvtárakról tanultunk a mai órán? (ókori Babilónia, Alexandria, Róma, Mátyás könyvtára, reformkori könyvtárak, mai könyvtárak)

Miben különböznek a régi könyvtárak a maiétól?

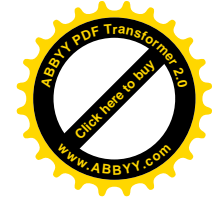
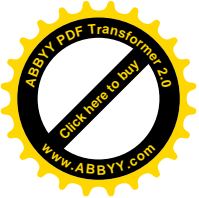
Milyen könyvtártípusokat ismertetek meg?

Mi a feladata a nemzeti könyvtárnak?

Kiről nevezték el? Hol található?

VI. Értékelés (2 perc)

Nagyon örülök neki, hogy emlékeztetek a tavaly tanultakra, hiszen ez segítséget nyújtott számotokra a mai órán is. A házi feladatokat jövő héttől várom attól a gyerektől, akinek van kedve külön lapra lerajzolni Mátyás király könyvtárát, hogy aztán a legszebbeket kitehessem a faliújságra. Szeretettel várlak Benneteket a következő könyvtári órára is!

Óravázlat
7. évfolyam

Keresés az interneten (ismerkedés információs honlapokkal)

Helyszín: Karácsony Sándor Általános Iskola, Debrecen

Osztály: 7. b

Az óra anyaga: Keresés az interneten, információs oldalakgal való ismerkedés

Feladatok: Az internet okos használata iránti érdeklődés felkeltése. Helyes fogalom- és internethasználat, kommunikációfejlesztés. Jártasság kialakítása az egyszerűbb internet használati műveletek végzésében. A koordinációs és a megfigyelési képesség fejlesztése.

Munkaformák: csoportos és páros munka

Szemléltető- és munkaeszközök: számítógép, internet, projektor, kereső programok, Word

Az óra menete:

I. Rendtartó intézkedések, szervezési feladatok (5 perc)

Csoportok kialakítása, a csoportokon belül párok.

Számítógépek bekapcsolása.

II. Motiváció, a téma megközelítése (1 perc)

Tanári közlés: Minden tanév egyik legkedvesebb emléke a közös osztálykirándulás. A mai órán lehetőségetek lesz arra, hogy kipróbáljátok szervezői képességeket és egy adott helyre, de általatok választott programmal kitöltve szervezzétek meg azt.

Módszerek-indoklások: Érdeklődés felkeltése, tantárgyi koncentráció: földrajz – történelem – irodalom.

III. Célkitűzés (1 perc)

Tanári közlés: A mai óra feladata, hogy elkezdjünk csoport és pármunkában egy vonattal történő budapesti 3 napos kirándulás tervét, részleteit kidolgozni!

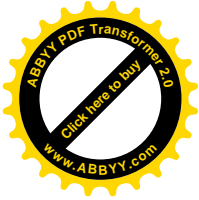
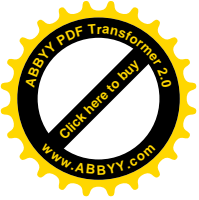
Módszerek-indoklások: Konkretizálás, valamiben érdekeltté válás iránti igény felkeltése.

IV. A munkáltató rész előkészítése (7 perc)

Tanári közlés: Emlékezzünk vissza a www.elvira.hu – a MÁV hivatalos menetrendjének – használatára.

Feladat: A keresőprogram segítségével nézzétek meg, hogy mikor indul holnap a kora reggeli órákban vonat Budapestre Debrecenből, majd 3 nap múlva vissza a délutáni órákban, hol kell átszállni, mennyibe kerül egy diákjegy!

Módszerek-indoklások: Emléztetés, visszacsatolás, gyakoroltatás.

Tanári közlés: Feladat: A megtalált vonatok részleteit mentsetek át egy word dokumentumba, melynek a neve „menetrend” legyen!

Módszerek-indoklások: Begyakoroltatása a programoknak, emlékezet frissítése.

V. Munkáltató rész (kivitelezés) (25 perc)

Tanári közlés: Feladat: A www.startlap.com és a www.google.hu kereső programok segítségével keressetek szálláshelyet Budapesten 2 éjszakára! Az árat is jelöljétek meg! Figyeljete arra, hogy az étkezés is benne legyen!

Feladat: A megtalált szállás információt, képét mentsetek egy word dokumentumba, ennek legyen a neve: szállás!

Módszerek-indoklások: Bemutatás, munka beindítása, önálló csoport munka megkezdése.

Feladat: Ugyanezen keresőoldalak segítségével keressetek programokat, mivel szeretnétek eltölteni ezt a 3 napot! Felhívnom a figyelmeteket a gyönyörű Nemzeti Könyvtárunkra! Nézzetek utána a www.oszk.hu honlapon, mikor tudnánk megtekinteni! A megtalált program tervezeteket mentsetek egy word dokumentumba, melynek címe: program legyen!

Részletesebb megbeszélés: A munka beindítása után önállóan dolgoznak a csoportok munkapárokra bontva. Szükség esetén egymás segítségére hívom fel a figyelmet.

VI. Befejező rész (6 perc)

Megbeszéljük, hogy melyik csoport hol tart a munkában.

Órai munka értékelése: Aktivitás, kreativitás, munkafegyelem, önállóság.

Összefoglalás, rendszerezés: Az elvégzett feladatok megbeszélése, továbblépés.

Házi feladat adás: A csoportok egy közös mappát hozzanak létre „osztálykirándulás” címmel, tegyék bele a menetrend, szállás és program nevű dokumentumaikat, majd tömörítve küldjék el a konyvtar.karacsony@gmail.com e-mailcímre, és írják meg, milyen ruhát kellene pakolnom az elkövetkezendő 3 napra!